

การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

สานิต ปู่สุ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

สานิต ปู่ลู

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน

พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ชมชวน บุญระหงษ์)

วันที่ 41 เดือน 12 พ.ศ. 2559

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ 21 เดือน 12 พ.ศ. 2559

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา)

วันที่ 21 เดือน 12 พ.ศ. 2559

ประธานอาจารย์ประจำหลักสูตร

(อาจารย์ ดร.เกรียงไกร เจริญผล)

วันที่ 21 เดือน 12 พ.ศ. 2559

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุรภัทร วาฤทธิ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 22 เดือน 12 พ.ศ. 2559

ชื่อเรื่อง	การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
ชื่อผู้เขียน	พระสานิต ปู่ลู
ชื่อปริญญา	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ชวนชม บุญระหงษ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 2) ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 3) ศึกษาการแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาค้างนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษา คือ คณะสงฆ์และครูพระในเขตตำบลสันทรายน้อย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ด้วยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลแบบมีโครงสร้าง

การศึกษาค้างนี้พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ในเขตตำบลสันทรายน้อยประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารระบบการศึกษา ด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรด้านการบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ ในส่วนของการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในเขตพื้นที่ในการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในเขตตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ การมีส่วนร่วมคือการร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติ การร่วมประเมินผล การร่วมรับผลประโยชน์

ส่วนด้านของแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การจัดการระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากร และแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนพระปริยัติธรรมในการศึกษาครั้งนี้พบว่า เพื่อทำให้เกิดการงานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลจึงควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงานทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงานทุกๆ เดือน และครูผู้สอนควรมีการทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนทุกครั้งอย่างเคร่งครัด และเมื่อสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนการสอน ควรมีการนำเอาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. ควรมีการศึกษาการจัดการศึกษาที่เน้นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการศึกษา รวมไปถึงการนำนวัตกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเสริมความรู้และพัฒนาไปพร้อมกันกับเทคโนโลยี เพื่อในทิศทางที่มีระบบ มีกฎเกณฑ์ทั้งในด้านระบบการทำงานและมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่เข้าเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป

Title	Educational Management of the Monks Council in Sansai Noi Sub-district, Sansai District, Chiang mai Province
Author	Phra Sanit pulu
Degree of	Master of Public Administration in Public and Private Organization Administration
Advisory Committee Chairperson	Dr. Chomchuan Boonrahong

ABSTRACT

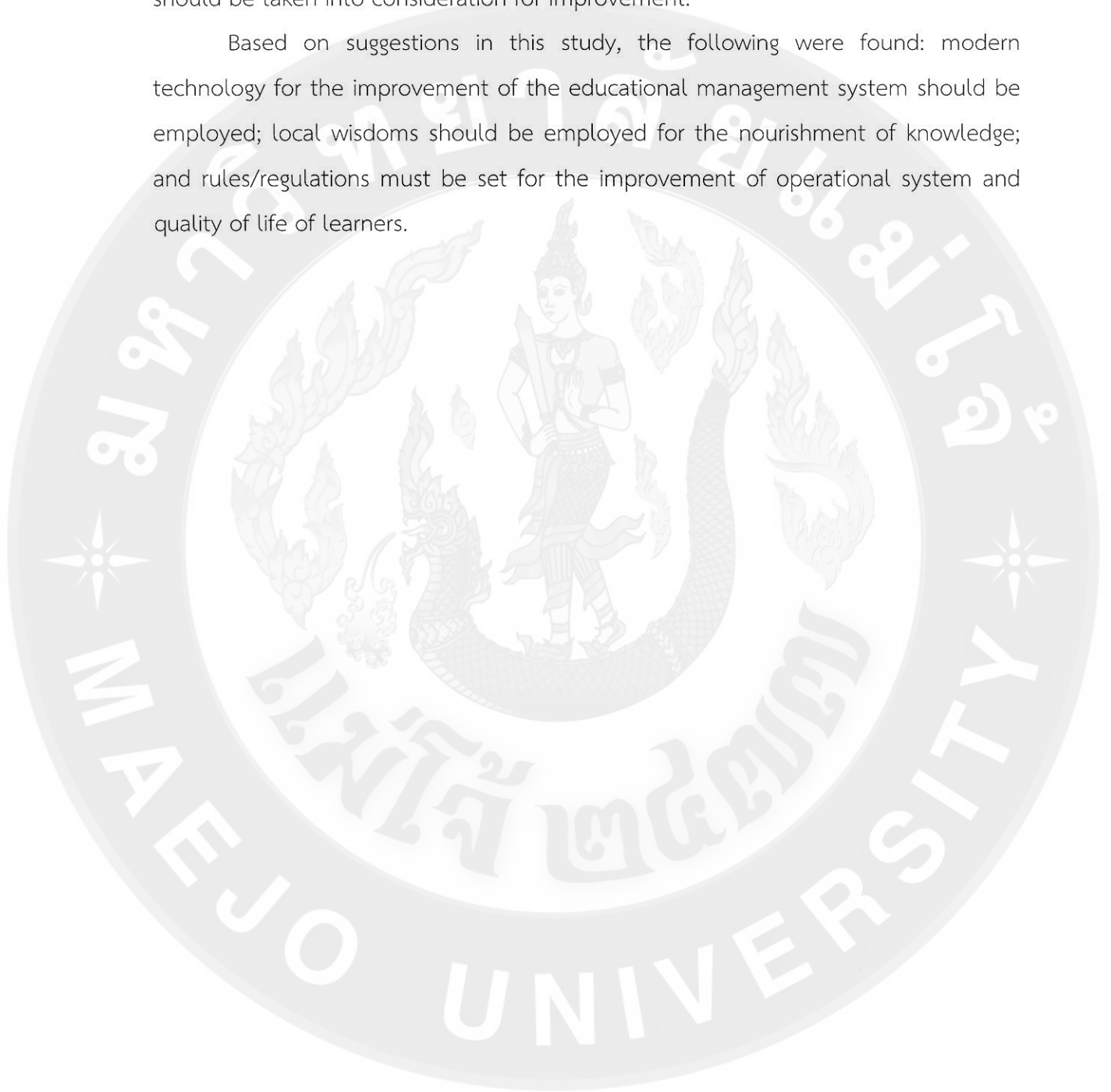
The objectives of this qualitative study were to explore : 1) educational management of the monks council in Sansai Noi Sub-district, Sansai district, Chiangmai province; 2) the monks council participation in appropriate educational management; and 3) a guideline for appropriate educational management for monks in Sansai Noi Sub-district, Sansai. Key informants in this study were the monks council and monk teachers in Sansai noi sub-district and structured interview was used for data collection.

Findings showed that the educational management of the monks council comprised 4 aspects : 1) educational system management; 2) learner quality development management; 3) monk teacher and supporting staff development management; 4) information technology development management. Regarding the monks council participation in appropriate educational management for the Dharma to be studied school in Sansai Noi sub-district, the participation included planning, implementation, assessment, and benefits.

Reading a guideline for appropriate educational management of the monk council ,this included the strategy for the management of the educational system effecting quality education ; learner quality development, monk teachers and supporting staff quality development, and information technology for education management. In order to achieve effective implementation, it should have the conclusion of the outcomes of the implementation every month. Besides, monk

teachers should make a report on outcomes of teaching learning facilitation for every time. At the end of the teaching learning facilitation plan, problems encountered should be taken into consideration for improvement.

Based on suggestions in this study, the following were found: modern technology for the improvement of the educational management system should be employed; local wisdoms should be employed for the nourishment of knowledge; and rules/regulations must be set for the improvement of operational system and quality of life of learners.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.ชมชวน บุญระหงษ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ กรรมการที่ปรึกษา และอาจารย์ ดร.ธรรมพร ตันตรา กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้สละเวลาอันมีค่า ให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้การดูแลและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆเป็นอย่างดี รวมทั้งคณะสงฆ์ในเขตตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คณะอาจารย์บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้คำแนะนำตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์

นอกจากนี้ผู้วิจัยต้องขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน ซึ่งมีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ ที่ได้ให้ข้อมูลและความรู้วิชาต่างๆแก่ผู้วิจัย ซึ่งผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและความภาคภูมิใจเป็นอย่างยิ่งผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

คุณค่าและความดีทั้งหลายทั้งปวงที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ เป็นเครื่องบูชาและทดแทนพระคุณบิดามารดาที่ได้ให้กำเนิดชีวิต สติปัญญา ความรู้ และให้โอกาสในการศึกษาเล่าเรียนแก่ข้าพเจ้าอย่างหาที่สุดมิได้

सानิต ปู่จู
เมษายน 2559

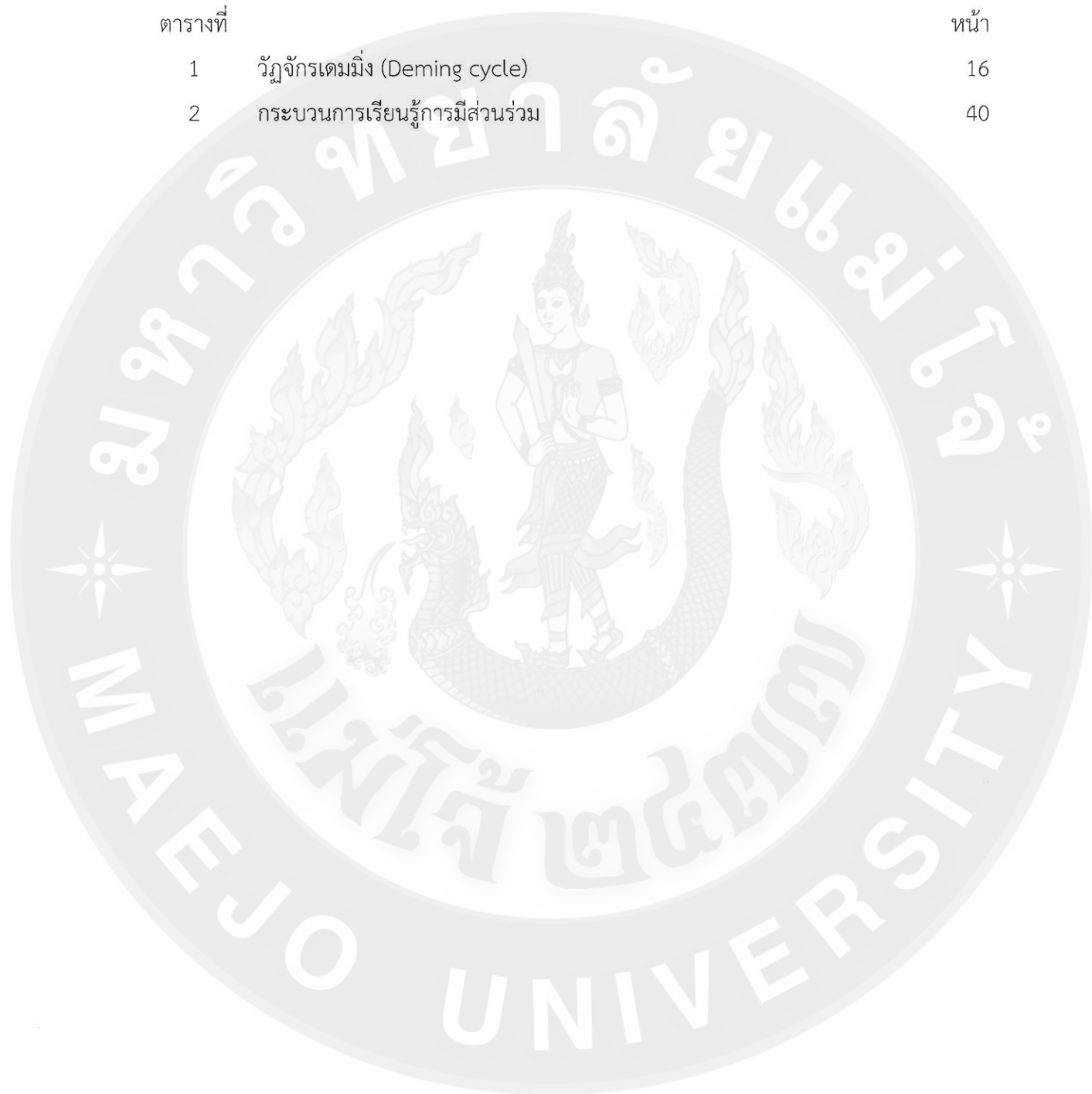
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎี	7
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร	7
แนวคิดการบริหารการศึกษา	17
แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งานบุคคล สภภาพแวดล้อม งบประมาณ	21
แนวคิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม	31
แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา	34
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
ภาคสรุป	51
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	53
บทที่ 3 วิธีวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถานที่ดำเนินการวิจัย	55

	หน้า
ประชากรผู้ให้ข้อมูล	55
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	56
วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	59
ตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	59
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	67
ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของ คณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่	69
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปผลการวิจัย	86
อภิปรายผลการศึกษา	96
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	101
ภาคผนวก	105
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์	106
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	109

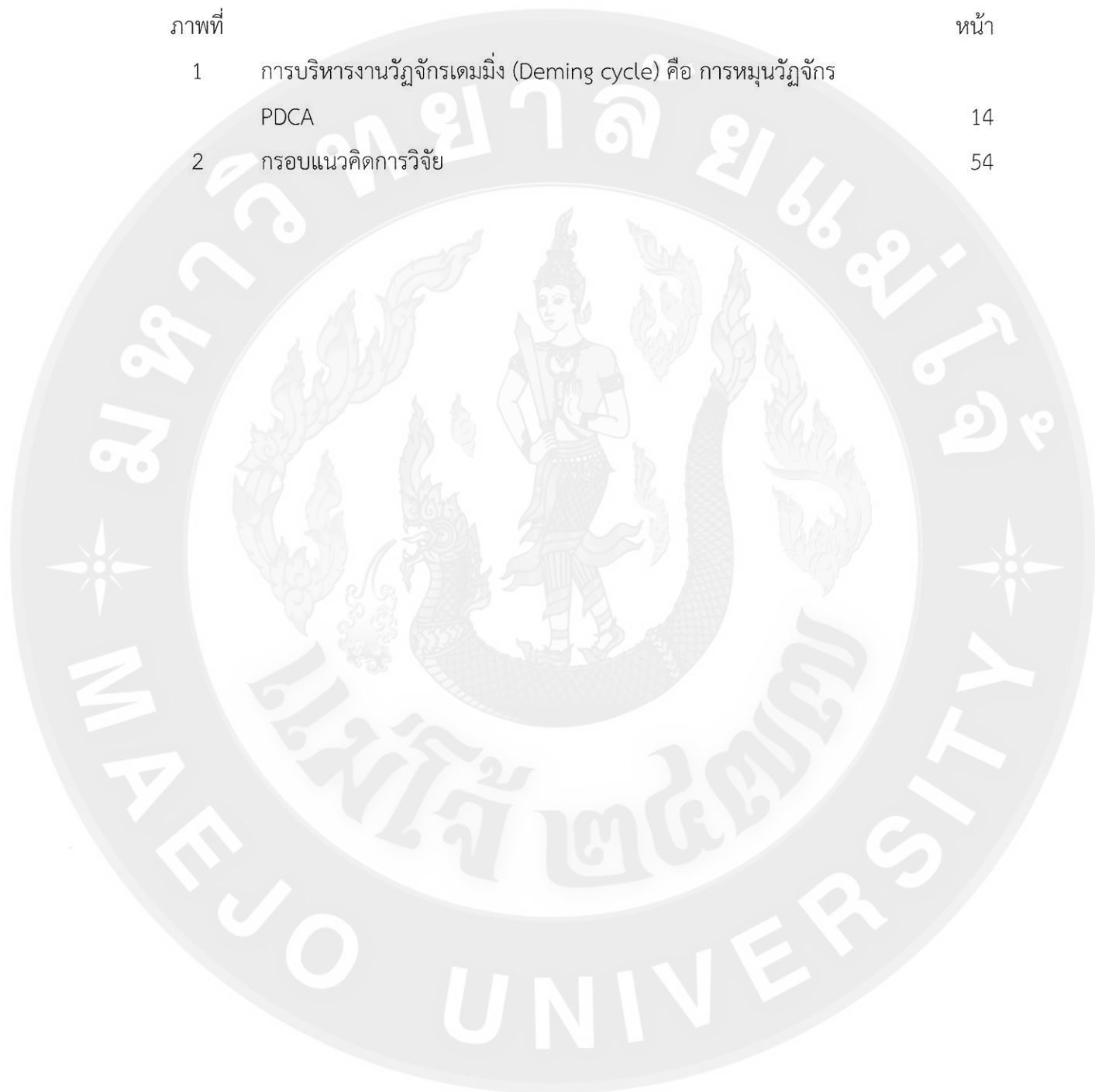
สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	วัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle)	16
2	กระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วม	40

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	การบริหารงานวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) คือ การหมุนวัฏจักร PDCA	14
2	กรอบแนวคิดการวิจัย	54

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์มีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ สติปัญญา เจตนา คติอันจะก่อเกิดคุณค่าให้แก่สังคม การศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากในการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ โดยนานาประเทศต่างมุ่งเน้นให้พลเมืองของตนสามารถเพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ เพื่อที่จะแข่งขันกับนานาอารยประเทศอื่นได้ ซึ่งรัฐบาลของแต่ละประเทศต่างพยายามร่างกฎหมายหรือออกกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา ให้มีความทันสมัยและสามารถนำไปพัฒนาการศึกษาของตน พร้อมกันนั้นรัฐบาลไทยก็ได้ออกกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้หลายมาตรา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตรา 49 ที่บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่ง และการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น การจัดการศึกษาอบรมขององค์การวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาที่ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดการการศึกษาไทย ซึ่งส่งผลสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติอย่างมาก นับตั้งแต่มีการกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษา ที่เน้นการพัฒนาคน

การจัดการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นส่วนหนึ่งที่สนองต่อเจตนารมณ์แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ที่ได้กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ชัดเจนว่าการจัดการศึกษาอบรมต้องให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม การศึกษาจะทำให้คนเป็นสมบูรณ์ทุกด้าน ในส่วนของการจัดการศึกษาให้แก่พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาตามระบบการศึกษาของสงฆ์ในรูปแบบการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาคุณภาพของพระภิกษุสามเณรเพิ่มมากขึ้น การบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน แยกส่วนออกจากระบบการบริหารการศึกษาของชาติทำให้เกิดปัญหาทั้งด้านการจัดการ งบประมาณ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล คุณภาพการศึกษา คุณภาพของบุคลากรทางการศึกษาทั้งผู้บริหารและครูสอน ตลอดจนจรรยาบรรณและค่านิยมในอาชีพ หลักสูตรการศึกษาไม่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 กลุ่ม

ได้แก่ ผู้ต้องการขยายโอกาสทางการศึกษา ผู้ประสงค์จะเป็นศาสนทายาทและผู้บวชตามประเพณี (วิชัย ธรรมเจริญ, 2541)

ในช่วงที่ผ่านมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้จัดการประชุมระดมความเห็น และจัดวางแนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็น การศึกษานำร่องสำหรับเป็นข้อมูลและแนวทางการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม จากการศึกษาพบว่าการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมยังมีอุปสรรคและข้อขัดข้องอันเป็นปัญหาต่อระบบการศึกษา มีความจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไข หาแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมให้สอดคล้องกับสังคม เพราะการศึกษามีความสำคัญต่อบุคคลทุกเพศทุกวัยในสังคม และประเทศไทย พระภิกษุสามเณรเป็นบุคคลที่รัฐต้องดูแล ให้การสนับสนุนในเรื่องการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น เมื่อการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม ยังมีอุปสรรค ข้อขัดข้อง การที่จะนำเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา จำเป็นต้องมีการพัฒนาคุณภาพ ศึกษาถึงสภาพและปัญหาให้รู้แจ้งและมีการปรับปรุงแก้ไขให้เกิดคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่รับกำหนด (รุ่ง แก้วแดง, 2545)

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา ตามกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และส่วนที่สอง คือ การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลีที่ได้จัดให้แก่พระภิกษุ และสามเณร ซึ่งมีพื้นความรู้ไม่ต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่หกหรือเทียบเท่า และได้ศึกษาวิชาสามัญเพิ่มเติมตามหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดโดยคำแนะนำของมหาเถรสมาคม ซึ่งเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่แบ่งเป็นระดับ โดยการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี ชั้นเปรียญธรรม ๓ ประโยค เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

จุดมุ่งหมายของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม คือ เพื่อปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่มีความรอบรู้ในหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและสามารถนำความรู้นั้นไปอบรมสั่งสอนประชาชนประชาชนให้ประพฤติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะยังผลให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสังคม เกิดความมั่นคงแห่งพระศาสนาและประเทศไทยโดยรวม และจุดมุ่งหมายของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในหลักศาสนาจากพระพุทธพจน์ในพระไตรปิฎก เป็นการศึกษาขั้นเตรียมการปฏิบัติ เพื่อให้แปลภาษาที่จารึกพระพุทธพจน์ได้ คือ การช่วยให้พระภิกษุและสามเณรที่เรียนมีความรู้ความสามารถทางภาษาบาลี เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาเรื่องราวและหลักธรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่บันทึกไว้เป็นภาษาบาลีในพระไตรปิฎก และนำไปเผยแพร่ให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้รู้และปฏิบัติตาม เป็นการช่วยสืบต่ออายุ

พระพุทธศาสนาและเป็นทางเลือกสำหรับการศึกษาของพระภิกษุและสามเณรที่มุ่งมั่นและตั้งใจศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป (พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว, 2459)

ในส่วนของระบบการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยนั้น จากผลการประชุมสัมมนาเจ้าคณะภาคสงฆ์ทั่วประเทศ ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคด้านการศาสนศึกษาต่าง ๆ เช่น จำนวนของนักเรียนมีแนวโน้มลดลงเพราะผู้บวชน้อยลงหรือพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มุ่งมั่นเรียนทางโลก ประกอบกับทั้งครูและนักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาแผนกธรรมและแผนกบาลี เพราะเห็นความสำคัญน้อยในการนำไปใช้ประโยชน์ภายหลังลาสิกขา รวมถึงการจัดการศึกษาไม่เป็นไประบบหลักสูตร วิธีการเรียนการสอนและวัดผลไม่เหมาะสมกับยุคสมัย มุ่งเฉพาะพระภิกษุสามเณรโดยละเลยเยาวชนและพุทธศาสนิกชนทั่วไป อีกทั้งการขาดครูผู้สอน ประกอบกับครูผู้สอนพระปริยัติธรรมไม่มีตำแหน่งทางการปกครองและไม่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งและเลื่อนสมณศักดิ์เท่าที่ควร รวมทั้งได้รับค่าตอบแทนไม่เหมาะสมและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน ขาดแคลนงบประมาณการจัดการศึกษา รวมทั้งขาดความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนการศึกษา และการวัดผลสอบธรรมศึกษาแบบอัตโนมัติไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ควรเปลี่ยนแปลงเป็นปรนัย (กรมศาสนา, 2539)

จากปัญหาการจัดการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลีดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระบบการจัดการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนในการดูแลและการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยนั้นอีกด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจถึงการบริหารจัดการโรงเรียนปริยัติธรรมแผนกธรรมของตำบลสันทรายน้อยมีลักษณะเป็นอย่างไร มีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมหรือไม่อย่างไร ตลอดจนถึงศึกษาปัจจัยและเงื่อนไขอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษา รวมถึงแนวทางการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยในอนาคตควรเป็นอย่างไร และนำผลการวิจัยที่ได้เป็นข้อเสนอแนะถึงปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องเพื่อไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ต่อไป

คำถามการวิจัย

คำถามที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร
2. การมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างไร
3. แนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การศึกษา

วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษาหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาคาดว่าจะได้เป็นประโยชน์ต่อบุคคล องค์กรคณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ทราบการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

3. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย จังหวัดเชียงใหม่

4. องค์กร หรือหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ สามารถนำผลของการศึกษาไปปรับใช้เพื่อจัดการศึกษามีคุณภาพ และความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมุ่งศึกษาถึงกระบวนการดำเนินงาน การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย และการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย ตลอดจนการหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตเชิงพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตประชากรที่จะศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพได้ข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) มีผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ เจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทราย 1 รูป เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 รูป พระครูผู้สอน 5 รูป

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ประกอบการศึกษาเพื่อให้ความเข้าใจถูกต้องตรงกัน ดังนี้

การบริหารจัดการ หมายถึง การดำเนินงาน หรือการปฏิบัติงานใด ๆ ขององค์กรบริหาร การศึกษาคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยอาศัยทรัพยากรหรือปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหาร

คณะสงฆ์ หมายถึง บรรดาพระภิกษุที่ได้รับบรรพชาอุปสมบทจากพระอุปัชฌาย์ตาม พ.ร.บ. คณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ที่พำนักอยู่ในวัดในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

คณะสงฆ์ตำบล หมายถึง คณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบด้วย เจ้าคณะตำบล เลขานุการเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในตำบลสันทรายน้อย

การศึกษา หมายถึง การศึกษากระบวนการการบริหารจัดการศึกษาแผนกนักรธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การจัดการศึกษา หมายถึง กระบวนการการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายชัดเจน คือการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด การประพฤติปฏิบัติ ฯลฯ เพื่อสร้างศาสนทายาทผู้สืบสานจรโลงพระพุทธศาสนาและทำงานอยู่ร่วมกับชุมชนบนฐานพุทธธรรม

การศึกษาของคณะสงฆ์ หมายถึง การศึกษาของพระสงฆ์ตามระบบการศึกษาของคณะสงฆ์ ในการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะแผนกนักรธรรมในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

โรงเรียนพระปริยัติธรรม หมายถึง สำนักเรียนที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ในตำบลสันทรายน้อย เพื่อให้การศึกษาด้านแผนกนักรธรรมบาลีแก่พระภิกษุสามเณร ในเขตตำบลสันทรายสันทรายน้อย อำเภอสันทรายเชียงใหม่

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารการศึกษาคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวน และรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีจากวรรณกรรมและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งานบุคคล สภาพแวดล้อม งบประมาณ การบริหารงานทางพระพุทธศาสนา แนวคิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ จึงขอสรุปโดยลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร
2. แนวคิดการบริหารการศึกษา
3. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งานบุคคล สภาพแวดล้อม งบประมาณ
4. แนวคิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม
5. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. ภาคสรุป
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

การบริหาร (Administration) เป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กร เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพ หรือความไร้ประสิทธิภาพของหน่วยงาน การบริหารเป็นเครื่องมือบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของวิทยาการต่าง ๆ การบริหารเป็นมรรคที่สำคัญจะนำไปสู่ความก้าวหน้า การบริหารเป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลในองค์กรซึ่งมีการวินิจฉัยสั่งการ นักบริหารจะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจฉัยสั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และความเจริญเติบโตของการบริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ไม่ว่าในครอบครัวหรือ

องค์การใดย่อมเกี่ยวข้องกับการบริหารอยู่เสมอ ดังนั้น การบริหารจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจและจำเป็นต้อง การที่จะดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม

ธงชัย สันติวงศ์ (2537: 26) ให้ความหมายของการบริหารว่า การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัสดุสามารถประสาน เข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันจะต้องจัดการนำ องค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด

ธีระรัตน์ กิจจาร์ักษ์ (2542: 11) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรการศึกษา (Administration Resource) มาประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ธีรวิทย์ บุญยโสภณ และวีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (2532: 12) ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึงการบริหารหรือการจัดการ คือ กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์กรซึ่งมีลำดับการทำงาน เป็นขั้นตอน มีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการบริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ เป็นองค์ประกอบด้วย

สุธี สุทธิสมบุญ (2536: 32) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอา ทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมี ประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้มองเห็นลักษณะของการบริหารได้ดังนี้ การบริหารย่อมมีวัตถุประสงค์ การ บริหารอาศัยปัจจัยบุคคลเป็นสำคัญ การบริหารต้องใช้ทรัพยากรการบริหารเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน การบริหารมีลักษณะการดำเนินการที่เป็นกระบวนการ การบริหารเป็นการดำเนินงานร่วมกันของกลุ่ม คน การบริหารอาศัยความร่วมมือร่วมใจของบุคคล และของกลุ่มคนและการบริหารมีลักษณะเป็นการ ร่วมมือดำเนินการอย่างมีเหตุผล

สมยศ นาวิการ (2544: 18) กล่าวว่า การบริหารเป็นศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารย่อมจะ ให้ ความรู้ที่เชื่อถือได้กับผู้บริหารว่าต้องทำอะไรภายใต้สถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ และ ช่วยให้เราคาดคะเนถึงผลลัพธ์ของการกระทำของพวกเขาได้

สมคิด บางโม (2545: 61) กล่าวว่า การบริหารหรือการจัดการ หมายถึง ศิลปะ ในการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ขององค์การและนอกองค์การ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

สมพงศ์ เกษมสิน (2514: 3) มีความเห็นว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ นำเอาทรัพยากรบริหาร (Administrative Resource) เช่น คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ มา ประกอบการตามกระบวนการบริหาร (Process of Administration) เช่น POSDCORE Model ให้ บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งขอบข่ายของการบริหารแบ่งออกเป็น 3 แขนง ใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

1. การบริหารรัฐประศาสตร์ (Public Administration) หรือเรียกกันทั่ว ๆ ไปว่า การบริหารราชการแผ่นดิน หรือ การบริหารรัฐกิจ เป็นการบริหารกิจการของรัฐ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงิน เป็นการบริหารงานตั้งแต่ระดับชาติ จังหวัด อำเภอ ตำบล จนถึงหมู่บ้าน มีการเรียนการสอนกันในคณะรัฐศาสตร์ และคณะรัฐประศาสนศาสตร์ เป็นต้น

2. การบริหารธุรกิจ (Business Administration) เป็นการบริหารกิจการของเอกชน เช่น สถานประกอบการ ธนาคาร โรงงานอุตสาหกรรม โรงแรม บริษัท ร้านค้า เพื่อมุ่งหวังผลกำไรเป็นเงิน มีการเรียนการสอนกันในคณะบริหารธุรกิจ คณะพาณิชยศาสตร์ เป็นต้น

3. การบริหารการศึกษา (Education Administration) เป็นการบริหารกิจการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ให้เป็นคนเก่งคนดีมีความสุข คือให้มีทั้งความรู้ ความสามารถ ความคิดและความเป็นคนดี ไม่ได้หวังผลกำไรเป็นเงินเช่นเดียวกับการบริหารรัฐประศาสนศาสตร์ มีการเรียนการสอนกันในคณะศึกษาศาสตร์ คณะครุศาสตร์ เป็นต้น

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532: 37)กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหารทั้งทางวัตถุ และคนมาดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์นำเอาทรัพยากรบริหาร มาประกอบเป็นกระบวนการบริหาร ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยหลักคือ เงิน บุคคล วัสดุสิ่งของ วิธีการปฏิบัติงานและคุณธรรมในการบริหารจัดการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างความเจริญมั่นคงกับองค์กรในทุก ๆ ด้าน

หลักการบริหาร

การบริหารโดยทั่ว ๆ ไป จะมีลักษณะเป็นกระบวนการวิธี หรือเป็นการกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติงาน หรือเป็นลำดับรายการในการบริหาร ซึ่งในการบริหารนั้น จะต้องมีการลำดับรายการก่อนหลังว่าจะต้องทำอะไรก่อนและต่อ ๆ ไป จะทำอะไร ซึ่งจัดว่าเป็นหลักเกณฑ์วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Management) กระบวนการบริหารจะกำหนดขอบเขต และหน้าที่ตามขั้นตอนต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักบริหารทั้งในประเทศ และต่างประเทศตลอดจนนักการศึกษาได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารไว้ดังนี้

Fayol (no date อ้างใน ธงชัย สันติวงษ์, 2531: 24-25) เห็นว่าหน้าที่ในการบริหาร (Management Functions) คือ

1. Planning การวางแผน เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่าง ๆ ซึ่งมีผลต่อธุรกิจ และถูกกำหนดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

2. Organizing การจัดองค์การ เป็นการรวมโครงสร้างของงานต่าง ๆ ในธุรกิจรวมทั้งการแบ่งงาน หน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้คนและเครื่องมือที่มีอยู่มีส่วนร่วมประกอบที่เหมาะสมทำให้งานบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

3. Commanding การบังคับบัญชา เป็นการสั่งการของผู้บังคับบัญชาที่มีผลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อให้เข้าใจถึงการทำงานของหน้าที่ต่าง ๆ การสั่งการนี้จะต้องอาศัยการติดต่อสื่อสารที่ดี

4. Co-ordinating การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้งานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว ไม่ทำงานซ้ำซ้อนกัน ขัดแย้งกันหรือก้าวก่ายหน้าที่กัน ทั้งนี้เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และนโยบายขององค์การนั้นมีประสิทธิภาพ

5. Controlling การควบคุม เป็นภาระของผู้บริหารที่จะควบคุมกระบวนการทำงานต่าง ๆ ให้อยู่ในกรอบของแผนงานที่วางไว้

Mintzberg (no date อ้างใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2542: 5-8) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่ในการบริหารไว้ 2 ประเด็นดังนี้

1.หน้าที่หลักในการบริหาร

1.1 การกำหนดนโยบายขององค์การและกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์การ เพื่อให้การบริหารงานดำเนินไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 กำหนดวิธีการปฏิบัติงานโดยการวางแผน เพื่อให้แผนงานนั้นสอดคล้องกันทั้งระยะสั้นระยะยาว

1.3 แบ่งแยกหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยจัดหน่วยงานออกไปเป็นแผนก งานไหนที่ทำหน้าที่คล้ายกันก็รวมกัน และแยกกันเมื่อลักษณะของงานแตกต่างกันโดยจัดคนที่เหมาะสมกับงานที่ทำด้วย

1.4 การควบคุม เป็นการที่ผู้บริหารจะต้องติดตามดูแลให้ผลงานนั้นออกมาตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้ามีสิ่งที่ไม่ดีพลาดเกิดขึ้นจะดำเนินการแก้ไขได้ทันที

2.หน้าที่สนับสนุนหน้าที่หลัก

นอกจากหน้าที่หลักที่ผู้บริหารต้องทำแล้ว ยังมีหน้าที่สนับสนุนหน้าที่หลักต้องทำอีก หน้าที่สนับสนุนเหล่านี้จะทำให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ ดำเนินไปโดยปราศจากปัญหาและอุปสรรคหรือจัดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงได้แก่

2.1 การตัดสินใจ เป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องคิดและทำตลอดเวลาของการปฏิบัติงาน เพราะปัญหาต่าง ๆ มักเกิดเสมอระหว่างปฏิบัติงานจึงต้องทำการตัดสินใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งจากการเลือกหลายๆ ทาง

2.2 การจูงใจ เนื่องจากคนเป็นสิ่งที่มีความมีชีวิตจิตใจ พฤติกรรมของคนย่อมส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน และผลกระทบต่อองค์การได้ ดังนั้นในขั้นตอนของการทำงานผู้บริหารจะต้องมีวิธีการจูงใจ ให้คนงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงานเพื่อผลสำเร็จขององค์การ

2.3 การเป็นผู้นำผู้บริหารจะต้องมีบุคลิกลักษณะเป็นผู้นำที่ดี เพื่อความเชื่อถือและศรัทธาในตัวผู้บริหาร ในอันที่จะสั่งการใด ๆ ให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม

2.4 การติดต่อสื่อสาร การติดต่อสื่อสารเหมือนตาข่ายที่จะทำให้งานแต่ละหน่วยงานได้รับทราบแนว นโยบาย วัตถุประสงค์ ข้อมูลที่จำเป็น แผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้ผู้รับคำสั่งปฏิบัติงานได้สอดคล้องกัน

2.5 การประสานงาน เป็นความร่วมมือร่วมใจกันทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในการปฏิบัติงานนั้น ผู้บริหาร จะต้องทำหน้าที่ในการประสานประโยชน์แต่ละหน่วยงานให้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ที่สำคัญในการบริหารให้สำเร็จต้องอาศัยทรัพยากรของการบริหาร อันได้แก่ หรือ Planning (การวางแผน) Organizing (การจัดองค์การ) Commanding (การบังคับบัญชา) Coordinating (การประสานงาน) Controlling (การควบคุม) เรียกสั้น ๆ ว่า POCOC

เสนาะ ตีแยว () กล่าวถึงหลักสำคัญของการบริหาร 4 ลักษณะ คือ

1. การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่รวมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จสาระสำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำงานบรรลุเป้าหมายได้

2. การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่ดีมีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

3. การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอแต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่าง คือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการและการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

4. การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ จึงต้องตระหนัก 2 ข้อ ใหญ่ ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์จึงเป็นการศึกษาถึงเรื่องการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์กรจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น

Mooney and Reiley (no date อ้างใน สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549: 217) ได้เสนอหลักการบริหารที่เป็นสากล ดังนี้

1. หลักการประสานงาน (Coordinative Principle) เป็นหน้าที่สำคัญที่สุด และเป็นปัจจัยกำหนดความสำเร็จของงานอื่น ๆ โดยได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการทำงานประสานงานกันให้งานบรรลุผลสำเร็จ

2. หลักสายการบังคับบัญชา (Scalar Principle) เป็นการจัดลำดับความสำคัญของตำแหน่งต่าง ๆ ภายในองค์กรจากระดับต่ำสุดถึงสูงสุด และการทำงานประสานงานกันตามแนวตั้ง

3. หลักการแบ่งงานตามหน้าที่ (Functional Process) เป็นการแบ่งแยกหน้าที่ต่าง ๆ ภายในองค์กร การแบ่งงานกันทำเฉพาะด้านเพื่อให้ทราบว่าแต่ละตำแหน่งต้องมีหน้าที่อะไรบ้าง

4. หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน (Line and Staff Functions) องค์กรสามารถแบ่งสมาชิกออกได้เป็น 2 พวกตามลักษณะงาน พวกแรก ทำงานในหน้าที่หลักขององค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับลูกค้า หรือผู้รับบริการจากองค์กร ในขณะที่พวกหลัง ทำหน้าที่ในการให้การสนับสนุน พวกแรกให้ทำหน้าที่ที่ยิ่งขึ้น

Gulick (1937 อ้างใน สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์, 2549: 218-219) กล่าวว่าหัวหน้าฝ่ายบริหารมีหน้าที่และบทบาททางการบริหารอยู่ 7 ประการ ที่เรียกสั้น ๆ ว่า POSDCORB ซึ่งได้มาจากตัวอักษรนำหน้าคำเต็มสรุปได้ดังนี้

P (Planning) การวางแผน เป็นการวางแผนโครงการกิจกรรมและวิธีการที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

O (Organizing) การจัดองค์การ เป็นการกำหนดโครงสร้างที่เป็นทางการของอำนาจหน้าที่ขององค์การโดยยึดหลักการแบ่งหน่วยงาน และทำงานอย่างประสานร่วมมือกัน

S (Staffing) การบริหารงานบุคคล เป็นหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลทั้งสิ้น เริ่มตั้งแต่การสรรหา การพัฒนา และจูงใจบุคคลเหล่านั้นให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

D (Directing) การสั่งการ เป็นภารกิจในการใช้ภาวะการณืเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่องในองค์การ ในการทำการตัดสินใจ และทำให้การตัดสินใจนั้นเป็นผลสำเร็จ

Co (Coordinating) การประสานงาน เป็นงานที่มีความสำคัญในการรวบรวมและประสานให้ส่วน หรือปัจจัยต่าง ๆ ของกระบวนการทำงานมีความเกี่ยวเนื่องระหว่างกัน

R (Reporting) การรายงานผล เป็นกระบวนการและเทคนิคของการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบถึงความก้าวหน้าของงาน

B (Budgeting) การงบประมาณ เป็นภารกิจเกี่ยวกับการวางแผน การทำบัญชี การควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง

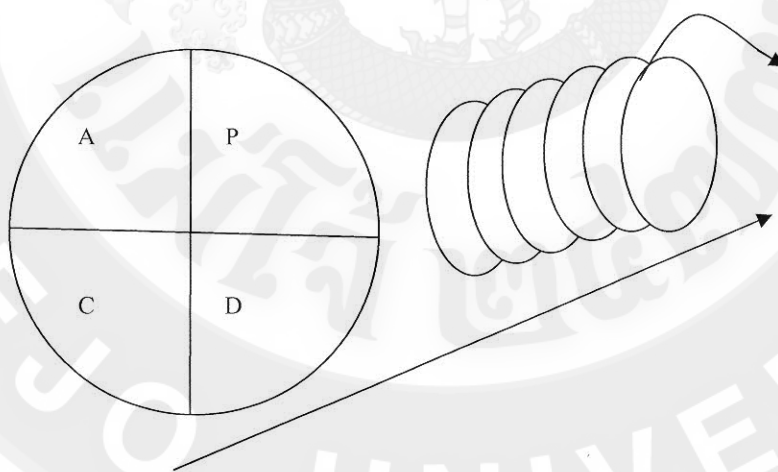
สรุปได้ว่า การบริหารจัดการนั้น เป็นการเน้นที่ครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การบริหารบุคคล การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงานผล และการงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหาร จะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่แน่นอน ทรัพยากรในการบริหาร มีความประสานระหว่างกัน และประสิทธิภาพ ประสิทธิผลในการบริหารงาน

การบริหารงานวัฏจักรเต็มมิ่ง

ในการปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กรนั้น จะต้องมีการวางแผนการส่งเสริมการบริหารคุณภาพให้มีความสอดคล้องกับแผนระยะสั้น และระยะยาวขององค์กร ซึ่งการบริหารงานวัฏจักรเต็มมิ่งเป็นกระบวนการบริหารอีกวิธีหนึ่งที่องค์กรต่าง ๆ ได้นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารและพัฒนาองค์กรนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประวัติความเป็นมาของการบริหารวัฏจักรเดมมิ่ง

แนวคิดของการบริหารวัฏจักรเดมมิ่งนี้เกิดขึ้นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1939 โดยวอลท์เตอร์ ชิวอาร์ท เป็นผู้พัฒนาขึ้นเป็นคนแรก ต่อมาในปี ค.ศ.1950 เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (Edward Deming) เป็นผู้นำมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น จึงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งนิยมเรียกว้ฏจักรนี้อีกชื่อหนึ่งว่า “วัฏจักรเดมมิ่ง” (Deming cycle) ซึ่ง โนริอะคิ คะโน กล่าวว่ PDCA เป็นวัฏจักรแห่งการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ ฮิโตชิ คูเม กล่าวว่ จุดมุ่งหมายที่แท้จริงของ PDCA ซึ่งเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้น มิใช่แค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบนออกนอกเกณฑ์มาตรฐาน ให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุงด้วยการป้องกันมิให้เกิดของเสียซ้ำซ้อนเรื้อรัง พร้อมกับการยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องอย่างเป็นระบบ และอย่างมีการวางแผน PDCA มิใช่เป็นแค่วงแหวนที่แบนราบหากแต่เป็นขดลวดที่ม้วนได้สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ โดยการนำวิธีการบริหารแบบวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) มาใช้ในโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ควรทำความเข้าใจแนวคิดของวัฏจักรเป็นลำดับแรก ซึ่งต้องดำเนินการอย่างมีวินัยให้ครบวงจร หมุนเวียนไปไม่มีหยุด ไม่มีหย่อน เพื่อรักษาและปรับปรุงเกณฑ์มาตรฐานอยู่เสมอ พร้อมป้องกันมิให้เกิดของเสียซ้ำซ้อนขึ้น เท่ากับว่ายกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้น ๆ เปรียบได้กับขดลวดสปริงที่ม้วนขึ้นสูง ดังแสดงในรูปภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การบริหารงานวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) คือ การหมุนวัฏจักร PDCA
ที่มา: วีรพจน์ ลือประสิทธิ์สกุล (2540: 212)

ในกระบวนการบริหารงานวัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) มีนักวิชาการ และนักบริหารได้กล่าวถึงดังนี้ อิชิตะ คะโกกุ ได้แบ่งขั้นตอนของวัฏจักรเดมมิ่งให้ละเอียดแยกย่อยออกเป็น 8 ขั้นตอน ซึ่งรู้จักกันในนามของ QC Story ประกอบด้วย

1. กำหนดหัวข้อเป้าหมายและค่าเป้าหมาย (Plan)
2. กำหนดวิธีการและขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อการบรรลุเป้าหมาย (Plan)
3. ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้อง (Do)
4. ดำเนินการต่อ (Do)
5. ติดตามประเมินผล (Check) ถ้าไม่มีปัญหาย้อนกลับไปขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการต่อ
6. แก้ไขอาการของปัญหาเป็นการเร่งด่วนเฉพาะหน้า (Action)
7. ค้นหาสาเหตุของปัญหาแล้วแก้ไขที่สาเหตุเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาซ้ำ (Action)
8. ตรวจสอบว่าแก้ปัญหามีผลชัดเจนหรือไม่ (Action)

นอกจากนั้นดอกเตอร์เอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง ได้เสนอขั้นตอนของการบริหารงานวงจรคุณภาพ วัฏจักรเดมมิ่ง (Deming cycle) หมายถึง การหมุนเวียนวงจรเดมมิ่งหรือการดำเนินกิจกรรมหมุนเวียนให้ครบทั้ง 4 ขั้นตอน คือ

1. จัดทำและวางแผน (Plan)

1.1 ทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนแล้วกำหนดหัวข้อควบคุม (control items) ตามปกติได้แก่ Q - C - D - S - M - E (Quality Cost Delivery Safety Morale Environment)

1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการบรรลุให้แก่หัวข้อควบคุมแต่ละข้อ

1.3 กำหนดวิธีดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. ปฏิบัติตามแผน (Do)

2.1 หาความรู้เกี่ยวกับวิธีดำเนินการนั้นด้วยการฝึกอบรมหรือศึกษาด้วยตนเอง

2.2 ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนด

2.3 เก็บรวบรวมบันทึกที่เกี่ยวข้องและผลลัพธ์ของหัวข้อควบคุม

3. ติดตามประเมินผล (Check)

3.1 ตรวจสอบว่าการปฏิบัติงานเป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานหรือไม่

3.2 ตรวจสอบว่าค่าที่วัดได้ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องอยู่ อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่

3.3 ตรวจสอบว่าค่าของหัวข้อควบคุม (ผลลัพธ์) ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่

4. กำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้เป็นไปตามแผน (Action)

- 4.1 ถ้าการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามวิธีการทำงานมาตรฐานก็หามาตรการแก้ไข
- 4.2 ถ้าผลลัพธ์ที่ได้ไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ก็ค้นหาสาเหตุ และแก้ไขที่ต้นตอเพื่อมิให้เกิดปัญหาซ้ำขึ้นอีก
- 4.3 ปรับปรุงระบบการทำงานและเอกสารวิธีการทำงานมาตรฐาน ซึ่งสามารถแสดงรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 วัฏจักรเดมมิง (Deming cycle)

วัฏจักรเดมมิง	
P Plan การวางแผน, การกำหนดแผน	ออกแบบ หรือ กำหนดสิ่งที่จะต้องทำผลิตต้นแบบและทดสอบ (หลังจากที่ทราบความต้องการของลูกค้าแล้ว)
D do ลงมือทำตามแผนที่วางไว้	ผลิตตามแบบ
C Check ติดตามประเมินผล	ตรวจสอบปัญหา
A act/action - หากไม่บรรลุแผนให้หาสาเหตุ และวางแผนแก้ไขใหม่ (เริ่มวงจร PDCA ใหม่) - หากบรรลุแผนให้กำหนดเป็นมาตรฐาน เพื่อยึดปฏิบัติต่อไป	ตรวจสอบดูว่า ลูกค้าพอใจหรือไม่ - ถ้ามีข้อบกพร่องก็แก้ไข ซ่อมแซมโดยส่งข้อมูลย้อนกลับเข้ากระบวนการเดิม - ถ้าเป็นที่พอใจ ก็บันทึกไว้เป็นมาตรฐานวิธีทำงาน

ที่มา: วิฑูรย์ สิมะโชคดี (2538: 84)

สำหรับในงานวิจัยชิ้นนี้ได้นำแนวคิดของเอ็ดวาร์ด เดมมิง (Edward Deming) เป็นผู้นำมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น จึงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งนิยมเรียกวัฏจักรนี้อีกชื่อหนึ่งว่า “วัฏจักรเดมมิง” (Deming cycle) ซึ่ง โนริอะคิ คะโน กล่าวไว้ว่า PDCA เป็นวัฏจักรแห่งการบริหาร อยู่ 4 ประการ คือ

1. P = Plan การวางแผน ทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
 2. D = Do การปฏิบัติ ทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
 3. C = Check การประเมินผลทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
 4. A = act/action การปรับปรุงแก้ไข ทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
- ที่เรียกสั้น ๆ ว่า PDCA มาใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

แนวคิดการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของคณะผู้บริหารสถานศึกษาและเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมเพื่อให้เป็นการอบรมสั่งสอนให้แก่สมาชิกเป็นคนที่ดีของสังคมในอนาคตต่อไป ซึ่งได้มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ความสำคัญของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเจริญก้าวหน้าเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับการบริหารงานของผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ การบริหารศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยบุคคลหลายฝ่ายร่วมมือกันดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ หากปราศจากความร่วมมือจากทุกฝ่ายการบริหารการศึกษาย่อมไม่บรรลุจุดมุ่งหมายอย่างแน่นอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลแต่ละคนที่มีบทบาทและหน้าที่ในสถานศึกษา ย่อมเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะทำให้การบริหารงานการศึกษาดำเนินไปอย่างราบรื่น ถ้าผู้บริหารศึกษามีเทคนิคและวิธีการบริหารที่ดี การบริหารการศึกษาจะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และประเทศชาติโดยส่วนร่วม อีกทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในสังคมอีกด้วย และจากที่ได้กล่าวมาจึงพูดได้ว่าการบริหารศึกษาก็มีความสำคัญไม่น้อยเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิจิตร ศรีสะอ้าน (2537: 24-25) ที่กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหารการศึกษาว่า การบริหารเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นสัตว์สังคม สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ย่อมต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมในการทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันจะเป็นไปด้วยความราบรื่นและบังเกิดความสำเร็จก้าวหน้า กลุ่มหรือสังคมจำเป็นที่จะต้อง

จัดระบบและระเบียบต่าง ๆ ในการทำงานร่วมกันความจำเป็นที่จะต้องจัดระบบและระเบียบเพื่อการดำเนินกิจการต่าง ๆ ร่วมกันนี้ คือสาเหตุที่ก่อให้เกิด สถาบันสังคม และการบริหาร ขึ้น สถาบันสังคมต่าง ๆ จะดำเนินงานภารกิจเพื่ออำนวยความสะดวกสุขของสมาชิกและเพื่อความเจริญของสังคมอย่างแท้จริงได้นั้น จำเป็นต้องจัด องค์การบริหาร ที่เหมาะสมกับลักษณะกิจการของตน และการบริหารจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้สังคมเจริญก้าวหน้า นอกจากนั้น วิจิตร ศรีสอาน ยังได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างของระบบบริหารการศึกษากับระบบบริหารอย่างอื่นไว้ 4 ประการ คือ

1. วัตถุประสงค์ (purpose) ของการจัดการศึกษานั้น ไม่ได้มุ่งผลกำไรในด้านวัตถุแต่มุ่งพัฒนาคนให้เจริญงอกงามทุก ๆ ด้าน การพัฒนาคนนั้นเห็นผลช้าและวัดได้ยาก ยิ่งระดับสูงขึ้นไปก็ยิ่งยากมาก กำไรในการศึกษาก็คือการพัฒนาคนหรือคนมีคุณภาพและคุณธรรม

2. ประชากร (people) ในระบบการศึกษามี 2 ประเภท คือ

2.1 ครู อาจารย์ เป็นบุคคลที่มีคุณลักษณะ ลักษณะนิสัย เจตคติ ต่างไปจากอาชีพอื่น บุคคลประเภทนี้เรียกว่า ผู้ให้บริการ

2.2 ผู้มารับบริการ ได้แก่ เด็ก เยาวชนยังไม่มีรายได้ และยังมีได้ประกอบอาชีพเป็นหลักฐานเหมือนอาชีพอื่น เช่น ทางฝ่ายปกครอง ผู้รับบริการเป็นผู้บรรลุนิติภาวะหรือด้านธุรกิจการค้า ผู้มารับบริการเป็นผู้มีรายได้ เป็นต้น

2.3 กรรมวิธี (process) ในการดำเนินงานต่างกับการบริหารอย่างอื่น กล่าวคือกรรมวิธีในการถ่ายทอดความรู้ และการจัดโรงเรียนนั้นหน่วยงานอื่นไม่สามารถจะนำไปใช้ได้ ผู้ที่มีได้รับการศึกษาด้านนี้มาโดยเฉพาะไม่อาจจัดให้ได้ดี

2.4 ผลผลิต (product) ทางการศึกษาไม่เหมือนผลผลิตของอุตสาหกรรมและหน่วยงานอื่น เพราะว่าการศึกษานั้นรับเด็กเข้ามาเป็นคน พอออกไปก็เป็นคนเหมือนเดิม แต่อาจจะต่างในคุณลักษณะดีขึ้น ส่วนด้านอุตสาหกรรมนั้นรับวัตถุดิบเข้ามาเป็นรูปอย่างหนึ่ง แต่เมื่อผลิตออกไปเป็นอีกรูปหนึ่ง เช่น โรงงานทอผ้ารับฝ้ายเข้ามาผลิต และเมื่อผลิตออกไปก็เป็นผ้าชนิดต่าง ๆ ไม่เป็นฝ้ายเหมือนเดิมแล้ว

ความหมายของการบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างบุคลากรและความสามารถของบุคคลและการนำประโยชน์จากวัสดุสิ่งของอุปกรณ์ต่าง ๆ มาใช้อย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ และไม่เพียงแต่พัฒนาเยาวชนของชาติเท่านั้น แต่ยังมีมุ่งในการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วย ซึ่งได้มีนักวิชาได้กล่าวถึงความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ไพฑูรย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การบริหารการศึกษามีเป้าหมายสำคัญอยู่คุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตของการจัดการศึกษาในการทำงานให้ได้มา ซึ่งผลผลิตที่มีคุณภาพ

ธงชัย สันติวงษ์ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกันเพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกันก็ต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุดด้วย

ชเนศ นาคะวิทย์ (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ชุมพล รัตน์เลิศลบ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา (Administration of Education) หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม รวมทั้งในด้านสังคม การเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคมโดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผนทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

Good (no date) ได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้เป็น 2 นัย คือ

1. การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดการ ควบคุม ดูแล และอำนวยความสะดวกในด้าน การเรียนการสอนให้ดำเนินไปตามนโยบายเป้าหมายที่วางไว้ เช่น การจัดครูเข้าสอน การจัดชั้นเรียน การจัดนักเรียนเข้าชั้น การจัดตารางสอน การจัดกิจกรรม การปรับปรุงหลักสูตร การวางแผนแนวการสอน และการจัดการแนะแนว เป็นต้น แต่มิได้หมายความถึงงานด้านธุรการต่าง ๆ เช่น การบริหารงานงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ ฯลฯ

การบริหารการศึกษา หมายถึง การจัดการ ควบคุม และอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการของโรงเรียนทุกอย่าง เช่น การเรียน การสอน และงานธุรการต่าง ๆ ด้วย เพราะกิจกรรมทั้งหมดเป็นองค์ประกอบที่จะช่วยให้การบริหารการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ ได้อธิบายความหมายของการบริหารการศึกษาพอจะอนุโลมนำมาใช้เป็นความหมายของงานบริหารโรงเรียนได้ว่า งานบริหารโรงเรียน หมายถึง การสั่งการ การควบคุมดูแลงานและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นภาระหน้าที่ของโรงเรียน เพื่อให้การปฏิบัติงานเหล่านั้นนำไปสู่ความสัมฤทธิ์ผลในการจัดการศึกษาได้ตรงตามเป้าหมายทุกประการ

สรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล ตามวิถีทางที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากที่สุด และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านความรู้ความสามารถ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี

หลักการบริหารการศึกษา

ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลนั้นในการบริหารจัดการสถานศึกษานั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งการบริหารการศึกษานั้นมีนักวิชาการได้ให้แนวทางไว้ประกอบด้วย Gulick and Urwick (no date อ้างใน พระบัณฑิต ศรีชัย, 2548: 20) กำหนดหลักการบริหารไว้ใน Paper on the sciences of administration ประกอบด้วยขั้นตอน 7 ขั้น มีอักษรย่อว่า POSDCORB ประกอบด้วย

1. การวางแผน (planning) หมายถึง การวางแผนงานหรือโครงการไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าจะปฏิบัติอย่างไร มีวิธีปฏิบัติและวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานก่อนลงมือปฏิบัติการ
2. การจัดองค์การ (organizing) การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือของตำแหน่งต่าง ๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน รวมถึงการกำหนดลักษณะการติดต่อประสานงานตามลำดับชั้นของหน้าที่สูงต่ำต่างกัน
3. การจัดบุคลากร (staffing) หมายถึง การจัดคนเข้าทำงานเริ่มจากการสรรหา การบรรจุ การแต่งตั้ง การพัฒนา บำรุงขวัญ การเลื่อนชั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่ง
4. การบังคับบัญชา (directing) หมายถึง การสั่งงานหลังจากพิจารณาโดยรอบคอบแล้ว รวมถึงการติดตามให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้น ๆ
5. การประสานงาน (co-ordination) หมายถึง การประสานงานภายในองค์การให้เข้ากันได้ เพื่อให้งานดำเนินไปด้วยดี ไม่มีการซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน แต่ให้ทุกฝ่ายประสานสัมพันธ์กันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ
6. การรายงาน (reporting) หมายถึง การเสนอรายงานให้ผู้บริหารที่รับผิดชอบต่าง ๆ ทราบความเคลื่อนไหว ความเป็นไป เป็นระยะ ให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบความคืบหน้าของงานในหน่วยงาน การรายงานต้องบันทึกให้เป็นหลักฐาน มีการวิจัยและประเมินผลพร้อมกันกับตรวจสอบเป็นระยะ
7. การจัดงบประมาณ (budgeting) การจัดทำงบประมาณการเงิน การวางแผนหรือโครงสร้างการใช้จ่ายเงิน การทำบัญชีและควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

Fayol (1949: 127-128 อ้างใน พระบัณฑิต ศรีชัย, 2548: 20) ได้เสนอกระบวนการบริหารเป็น 5 อย่าง คือ 1.การวางแผน (to plan) 2.การจัดองค์การ (to organize) 3.การบังคับบัญชา (to command) 4.การประสานงาน (to coordinate) 5.การควบคุม (to control)

Sears (1950: 10 อ้างใน พระบัณฑิต ศรีชัย, 2548: 21) ได้กำหนดกระบวนการบริหารไว้ 5 อย่าง คือ 1.การวางแผนหรือโครงการ (planning) 2.การจัดองค์การ (organizing) 3.การอำนวยความสะดวก (directing) 4.การประสานงาน (coordinating) 5.การควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน (controlling)

Gregg (1967: 315-316 อ้างใน พระบัณฑิต ศรีชัย, 2548: 20) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหาร 7 อย่าง คือ 1. การตัดสินใจสั่งการ (decision making) 2. การวางแผน (planning) 3.การจัดองค์การ (organizing) 4.การติดต่อสื่อสาร (communicating) 5.การใช้อิทธิพล (influencing) 6.การประสานงาน (coordinating) 7.การประเมินผลงาน (evaluating)

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษานั้นจะต้องกระทำเป็นขั้นตอน ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้กำหนดแบบแผน วิธีการ และจัดลำดับขั้นตอนในการปฏิบัติงานให้ต่อเนื่องกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะต้องอาศัยหลักการบริหาร มาเป็นองค์ประกอบเป็นเครื่องมือในการที่จะช่วยให้งานสำเร็จตามเป้าหมายนั่นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ งานบุคคล สภาพแวดล้อม งบประมาณ

แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษาชุมชนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ (รุ่งรัชดาพร เวชชาติ, 2551: 28-29)

วัตถุประสงค์การบริหารงานวิชาการ

1. เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานด้านวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น
2. เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินภายนอกจากหน่วยงานภายนอก
3. เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ
4. เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถานบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

Gibson et.al (1998: 812 อ้างใน สมใจ ลักษณะ, 2552: 5-6) ได้กล่าวว่า ประสิทธิภาพ (Effectiveness) เป็นเรื่องของการกระทำใด ๆ หรือความพยายามใด ๆ ที่มีความมุ่งหมายจะได้รับผลอะไรสักอย่างให้เกิดขึ้นการกระทำหรือความพยายามจะมีประสิทธิผลสูงต่ำเพียงใดขึ้นกับว่าผลที่ได้รับนั้น ตรง ครบถ้วนทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และใช้พลังงานน้อยเพียงใด

ประสิทธิผลอาจพิจารณาเป็น 2 ระดับ คือ

1. ประสิทธิภาพของบุคคล
2. ประสิทธิภาพขององค์กร

ประสิทธิผลของบุคคล คือ ลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถปฏิบัติงานใด ๆ หรือปฏิบัติกิจกรรมใด ๆ แล้วประสบผลสำเร็จ ทำให้บังเกิดผลตรงและครบถ้วนตามที่มีวัตถุประสงค์ไว้ผลที่เกิดขึ้นมีลักษณะคุณภาพ เช่น ความถูกต้อง ความมีคุณค่า ความเหมาะสมตึงาม ตรงกับความคาดหวังและความต้องการของหมู่คณะ สังคม และผู้จะนำผลนั้นไปใช้เป็นผลที่ได้จากการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ คือ เป็นการปฏิบัติด้วยความพอใจ ปฏิบัติเต็มความสามารถ ปฏิบัติด้วยการเลือกสรรกลวิธีและเทคนิควิธีการที่เหมาะสมที่สุดที่จะทำให้บรรลุผลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ อย่างสูงสุดแต่ใช้ทุน ทรัพยากร และระยะเวลาที่น้อยที่สุด

ประสิทธิผลขององค์การ เน้นไปที่ผลรวมขององค์การ ซึ่ง Gibson and others อธิบายถึงเกณฑ์ของความมีประสิทธิภาพขององค์การว่าประกอบด้วยตัว บ่งชี้ 5 ตัว คือ

1. การผลิต (Production)

องค์การมีประสิทธิภาพถ้าองค์การสามารถดำเนินการผลิตให้ได้ผลผลิตทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพได้ตรงกับความต้องการขององค์การ

2. ประสิทธิภาพ (Efficiency)

องค์การมีประสิทธิภาพถ้าอัตราส่วนระหว่างปัจจัยทรัพยากร (Inputs) ที่ใช้กับผลผลิต (Outputs) มีความเหมาะสมในลักษณะที่ใช้ปัจจัยทรัพยากรได้คุ้มค่า

3. ความพึงพอใจ (Satisfaction)

องค์การมีประสิทธิภาพถ้าผลการดำเนินงานขององค์การนำมาซึ่งความสำเร็จสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของสมาชิกในองค์การ

4. การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness)

องค์การมีประสิทธิภาพถ้าองค์การมีกลไกที่สามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินงานได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งภายในองค์การและภายนอกองค์การ

5. การพัฒนา (Development)

องค์การมีประสิทธิภาพถ้าองค์การสามารถเพิ่มพูนศักยภาพ (Potential) และวิสัยความสามารถ (Capacity) ขององค์การให้เจริญก้าวหน้าตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ข้อควรสังเกต คือ ความหมายของประสิทธิผลทั้งระดับบุคคลและระดับองค์การมีความหมายครอบคลุมทั้งผลการดำเนินงานที่สนองวัตถุประสงค์ได้ผลผลิตทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพและยังครอบคลุมถึงกระบวนการดำเนินงานที่ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และใช้วิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม ซึ่งก็คือรวมถึงประสิทธิภาพนั่นเอง

ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ส่วนงานบุคลากร งานธุรการ และการเงินหรืองานอื่น ๆ เป็นเพียงส่วนประกอบหรือปัจจัยส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพ และช่วยอำนวยความสะดวกแก่งานวิชาการ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ย่อมขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียนเป็นสำคัญ เนื่องจากการบริหารงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาเพื่อพัฒนา นักเรียนนักศึกษาให้มีคุณภาพ มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรม และมีคุณสมบัติ ทำให้ผู้เรียนเป็นทั้งคนดี คนเก่ง และเป็นเครื่องชี้วัดถึงความสำเร็จ และความสามารถของผู้บริหารในสถานศึกษาอีกด้วย

การบริหารงานวิชาการ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้ว หมายถึง กระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุง หรือพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และมีคุณภาพกับผู้เรียน

แต่ถ้าหากมองการบริหารวิชาการในสถานศึกษา งานบริหารวิชาการได้แก่ งานด้านการควบคุมดูแล หลักสูตร การสอน อุปกรณ์การสอน การจัดแบบเรียน คู่มือครู การจัดชั้นเรียน การปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การฝึกอบรมครู การนิเทศการศึกษา การเผยแพร่งานวิชาการ การวัดผลการศึกษา การศึกษาวิจัย การประเมินมาตรฐานการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพและประสิทธิภาพของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ความหมายของงานวิชาการ มีนักวิชาการศึกษา และผู้รู้หลายท่านได้ให้ความหมายของงานวิชาการ ไว้ดังนี้

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535: 26) กล่าวถึง การบริหารงานวิชาการไว้ว่า เป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับงานทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้ดีขึ้นตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนตลอดจนการประเมินการสอนเพื่อให้เป็นไปตาม ความมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษา ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

ทัตสันพล ตุมรสุนทร (2541: 20) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์ สามารถนำไปประกอบสัมมาชีพได้

อภิรักษ์ นานาเลห์ (2545: 11) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานปรับปรุง พัฒนากิจกรรมการสอน ของโรงเรียนโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วิจิต บุญเลิศ (2543: 13) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนที่มุ่งผลสูงสุดให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

อุทัย ธรรมเดโช (2531: 76) ให้ความหมายการบริหารงานวิชาการ หมายถึง การพัฒนาปรับปรุง การเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด หรือการบรรหารงานที่ให้พลเมือง มีความรู้ มีคุณธรรม การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งส่วนงานอื่น ๆ มีความสำคัญในลักษณะเป็นงานสนับสนุนให้วิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารวิชาการเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาสำหรับผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ใน

การบริหารได้สนับสนุนส่งเสริมให้โรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทุกชั้นที่เกี่ยวข้องอย่างมีประสิทธิภาพ ตรวจสอบได้จาก

1. โรงเรียนมีขอบข่ายการบริหารงานวิชาการชัดเจน
2. ผู้บริหารโรงเรียนเกิดแนวคิดในการพัฒนา
3. ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูตระหนักและร่วมมือในการพัฒนาวิชาการในโรงเรียนอย่างจริงจัง

4. ผู้บริหารสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หวน พิณรุฬห์ (2528: 45) กล่าวว่า งานวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับหลักสูตร แผนการสอน การนิเทศการสอน ตารางสอนสื่อการสอนหรือเทคโนโลยีทางการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ห้องสมุด และการประเมินผลการศึกษา

ดังที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่างานวิชาการของโรงเรียนเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาและนักวิชาการหลาย ๆ ท่านที่ให้ออกคิดเกี่ยวกับความหมายและความสำคัญของงานวิชาการ สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานที่รับผิดชอบในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพ คือ มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถในการประกอบอาชีพในอนาคต และมีคุณลักษณะตามที่หลักสูตรกำหนด รวมไปถึงสภาวะจริงของการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความร่วมมือและประสานงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ 9 งาน ได้แก่

1. งานนโยบายและการวางแผนงานวิชาการ
2. งานหลักสูตรและการเรียนการสอน
3. งานการจัดกรเรียนการสอน
4. งานการจัดกิจกรรมนักเรียน
5. งานการส่งเสริมสนับสนุนงานด้านวิชาการ
6. งานพัฒนาการเรียนการสอน
7. งานการพัฒนาบุคลากร
8. งานการนิเทศและติดตามผล
9. งานการวัดผลและประเมินผล

แนวความคิดการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล คือการดำเนินงาน ด้านการสรรหา คัดเลือก บุคคลเข้ามาทำงานในองค์กร มอบหมายงาน พัฒนาบุคคลและให้พ้นจากงาน โดยมีการจัดหารูปแบบของการจูงใจ สวัสดิการต่าง ๆ ให้ เพื่อประสิทธิภาพในการบริหารบุคคลซึ่งส่งผลสำเร็จต่อองค์กรในการบริหารจัดการ ซึ่งได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายและความสำคัญของการบริหารงานบุคคล ต่อไปนี้

ธงชัย สันติวงษ์ (2540: 10-12) กล่าวว่า โดยข้อเท็จจริงที่ทราบโดยทั่วไปนั้น คือ การแสดงออกหรือการกระทำใด ๆ ของแต่ละคนและรูปแบบของการปฏิบัติที่จะเป็นไปในทางใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับสมมุติฐาน หรือ ความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน (Basic assumption) ของผู้บริหารแต่ละคน เสมอฉันใดก็ฉันนั้น ในทำนองเดียวกันกับเรื่องการบริหารงานบุคคล กล่าวคือ การปฏิบัติในเรื่องนี้ของผู้บริหาร แต่ละคนจะเป็นไปอย่างไร ในแนวทางใด ก็ย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อของเขาในส่วนของที่เกี่ยวกับคนด้วย

ความเชื่อหรือข้อสมมุติฐานพื้นฐานเหล่านี้เช่น ความนึกคิดที่ว่าไว้ใจได้ไหม เอาการเองงานดีหรือไม่ หัวดีหรือฉลาดหรือไม่ นิสัยชอบประพฤติเช่นนั้นเพราะอะไร ควรต้องกำกับหรือควบคุมอย่างไร เหล่านี้ล้วนแต่ถือได้ว่าเป็นส่วนประกอบ ของปรัชญาของการบริหารงานบุคคลที่มีอยู่ของผู้บริหารแต่ละคน ซึ่งการปฏิบัติใด ๆ ของผู้บริหารเหล่านั้น ในส่วนที่เกี่ยวกับคนไม่ว่าจะเป็นการว่าจ้างการให้การอบรมหรือ รูปแบบของการปกครอง ต่างก็เป็นไปโดยมีรากฐานมาจากปรัชญาดังกล่าวของผู้บริหารทั้งสิ้น

ปรัชญาของการบริหารงานบุคคลผู้บริหารแต่ละคนที่มีอยู่นั้นจะเป็นไปในทางใดย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญต่าง ๆ หลายประการคือ

1. ประสบการณ์การศึกษา และพื้นฐานของผู้บริหาร กล่าวคือขึ้นอยู่กับการศึกษาที่บุคคลนั้นได้เคยมีความประทับใจ ความเข้าใจ และมีพื้นฐานเกี่ยวข้องกับคนมาอย่างไรเหล่านี้ล้วนเป็นความเชื่อที่พัฒนา และสร้างสมขึ้นมาภายใน
2. ปรัชญาของฝ่ายบริหารระดับสูง กล่าวคือ หากได้เคยผ่านการทำงานมาในองค์กรหรือหน่วยงานแบบไหนก็ตาม แต่ละคนก็มักจะได้เคยมีโอกาส ได้รับถ่ายทอด ได้รู้เห็น รับฟังและเคยถูกปฏิบัติมาด้วยตนเอง ซึ่งก็ย่อมจะกลายเป็นความเชื่อได้เช่นกัน
3. ของการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมรูปแบบการใช้ชีวิต การเปลี่ยนแปลงในกฎหมายที่เกี่ยวกับแรงงานหรือแม้แต่ความก้าวหน้าในการศึกษา ล้วนแต่มีผลในทางอ้อมที่ทำให้ปรัชญาการบริหารงานบุคคลต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ความเชื่อว่าคนยุคนี้หรือเยาวชนยุคใหม่ไม่เหมือนกับแต่ก่อน ทำให้ต้องเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติหลาย ๆ อย่างนั้นดูจะเป็นความจริงที่ผู้บริหารทุกคนตระหนักและพิจารณาอยู่ตลอดเวลา

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคน ที่สำคัญที่สุดที่ปรัชญาการบริหารบุคคลจะโน้มเอียงไปในทางใด ย่อมขึ้นอยู่กับตัวผู้บริหารนั้น ๆ จะถือข้อเสนอแนะพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับคนแบบใดระหว่าง 2 แบบที่มี Theory x ที่เชื่อว่า ชาติแท้ของคนนั้นเป็นคนเร็ว หรือเชื่อในอีกทางหนึ่งที่ตรงข้ามหน้ามือเป็นหลังมือ Theory y ที่เชื่อว่า คนเป็นทรัพยากรที่ประเสริฐที่ชาติแท้ในส่วนลึกเป็นคนดีด้วยกันทุกคน

สรุปได้ว่า บุคคลไม่ว่าจะอยู่ในสถานศึกษาหรือในหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติตลิ่งนั้น บุคคลากรควรจึงต้องได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้น รวมทั้งการสร้างเจตคติที่ดีต่อหน้าที่ โดยอาศัยการเรียนรู้ในรูปแบบการฝึกอบรม การสอนงานเพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ ทักษะ ความสามารถในการพัฒนางานและตนเองอยู่เสมอ

ความหมายของการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคล (สมัยศ นาวีการ 2540: 19) หรือที่นักวิชาการหลายท่านใช้คำว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วยคำสองคำ คือ การบริหาร กับงานบุคคลหรือทรัพยากรมนุษย์ การบริหารหมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในขณะที่มนุษย์หรือบุคคลเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรทางการบริหาร (4 M's) อันประกอบด้วย คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ หรือวัตถุดิบ (Material) และวิธีการ (Method) และได้มีนักวิชาการให้ความหมาย การบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ไว้หลายท่านดังนี้

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540: 140) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคล เป็นศิลปะในการคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานโดยให้ได้บุคคลที่เหมาะสม พัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพ และใช้บุคคลนั้น ๆ ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาทรัพยากรนี้ไว้อย่างผู้มีคุณค่าเพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตหรือบริการ ทั้งปริมาณ และคุณภาพของงานอย่างสูงสุด

ธงชัย สันติวงศ์ (2540: 1) การบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจของผู้บริหารทุกคนที่มุ่งปฏิบัติในกิจกรรมทั้งปวงที่เกี่ยวกับบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้สำเร็จต่อเป้าหมายขององค์การ

อำนาจ แสงสว่าง (2544: 2) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ คือ การจัดการบุคคลในองค์การโดยให้ความสำคัญในศักดิ์แห่งความเป็นคน และต้องทำให้บุคลากรเหล่านี้ได้รับประโยชน์อย่างเหมาะสม นอกจากนั้นจะต้องเอาใจใส่ดูแลในเรื่องความต้องการทั้งหลายของบุคคล เพื่อให้บุคคลมีขวัญและกำลังใจในการทำงานจะก่อให้เกิดผลสำเร็จและความเจริญก้าวหน้าในการดำเนินการขององค์การ

พะยอม วงศ์สารศรี (2538: 5) กล่าวว่า การบริหารงานบุคคลหรือการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หมายถึงการกระบวนการที่ผู้บริหารให้ศิลปะ และกลยุทธ์ดำเนินการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งสนในดำรงพัฒนารักษาให้สมาชิกที่ปฏิบัติงานในองค์กรเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ มีสุขภาพและสุขภาพจิตที่ดีในการทำงานและยังรวมไปถึงการแสวงหาวิธีที่ทำให้สมาชิกในองค์กรที่ต้องพ้นจากการทำงานด้วยเหตุสุขภาพ เกษียณอายุ หรือเหตุอื่นใดในงาน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความสุข

นพ ศรีบุญนาถ (2545: 47-48) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะทำให้องค์กรมีความสามารถในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความสามารถในการแข่งขันขององค์กรสูงขึ้น ในการบริหารงานบุคคลจะเกี่ยวข้องกับประเด็นคำถามสำคัญ 4 ประการดังนี้

1. จะหาคนมาทำงานได้อย่างไร
2. จะเตรียมคนให้สามารถทำงานได้อย่างไร
3. จะรักษาคคนให้อยู่ทำงานในองค์กรได้อย่างไร
4. จะจูงใจคนให้ทำงานอย่างเต็มกำลังความสามารถของเขาได้อย่างไร

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2546: 15) กล่าวว่า การจัดการทรัพยากรมนุษย์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานบุคคล หรือบุคคลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กรร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะและประสบการณ์ ในการสรรหาการคัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าไปปฏิบัติงานในองค์กรพร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้บุคลากรขององค์กรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานและมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่เหมาะสม ตลอดจนเสริมสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิกที่ต้องพ้นจากการร่วมงานกับองค์กรให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคต

จากความหมายสามารถสรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง ภารกิจหรือหน้าที่ของคณะผู้บริหารที่มีต่อองค์กรในการสรรหา คัดเลือกบุคลากร พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพ ใช้บุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ รักษาบุคลากรให้คงอยู่ และปฏิบัติงานในองค์กรให้นานที่สุด

1. สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

1.1 สภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ประกอบด้วยห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ แสงสว่าง สี เสียง อุณหภูมิ เหล่านี้เป็นต้น

ห้องเรียนและอุปกรณ์การเรียน ได้แก่ ห้อง พื้นห้อง ผนัง ประตู หน้าต่าง

ขนาดและพื้นที่ว่างภายในห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ อุปกรณ์ตกแต่งห้องเรียน เช่น แจกันดอกไม้ ภาพวาด เป็นต้น

แสงสว่าง ได้แก่แสงธรรมชาติจากดวงอาทิตย์ และแสงประดิษฐ์ ซึ่งเป็นแสงจากหลอดไฟประดิษฐ์

เสียง ได้แก่ เสียงบรรยายของผู้สอน เสียงการสนทนาระหว่างผู้สอนและผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน เสียงจากเครื่องขยายเสียง เหล่านี้จะต้องมีระดับความดังที่พอเหมาะ

อุณหภูมิ ได้แก่ ระดับความชื้นของอากาศ การถ่ายเทของอากาศ การระบายอากาศโดยธรรมชาติและการระบายอากาศจากอุปกรณ์อำนวยความสะดวก ได้แก่พัดลม เครื่องปรับอากาศ เป็นต้น

1.2 สภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน ได้แก่ แหล่งความรู้ต่างๆ เช่น แหล่งวิทยบริการ ห้องปฏิบัติการ ห้องทดลอง โรงฝึกงาน ห้องสมุด ศูนย์วัฒนธรรม ต่างๆ ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับ การเรียน และการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม นอกเหนือจากในห้องเรียน

2. สภาพแวดล้อมทางด้านจิตภาพ ได้แก่สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อความรู้สึก

จิตใจ เจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนการสอน แบ่งออกเป็นองค์ประกอบสำคัญใหญ่ๆ 2 องค์ประกอบคือ

2.1 องค์ประกอบด้านนักเรียน

2.1.1 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียน จะมีความสัมพันธ์และอิทธิพลต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน บุคลิกภาพและพฤติกรรมของนักเรียนที่สำคัญ ได้แก่ การร่วมกิจกรรม การเป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ การสมาคม ภายในกลุ่ม ความมีระเบียบในการทำงาน ความเป็นประชาธิปไตย เป็นต้น

2.2.2 ระดับสติปัญญา ระดับสติปัญญาของนักเรียนมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเลือกเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับสติปัญญาของนักเรียนด้วย

2.2.3 สถานภาพทางครอบครัว จากงานวิจัยพบว่า พื้นฐานทางครอบครัว จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และพบว่า อาชีพและรายได้ของบิดามารดามีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอีกทั้งการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง จะส่งผลทางตรงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้นการจัดการศึกษาก็ควรคำนึงถึงในส่วนนี้ด้วย หากพบว่านักเรียนมาจากสภาพครอบครัว

อย่างไรแล้ว ก็จะได้จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เหมาะสม เช่น การจัดหาทุนการศึกษา แก่นักเรียนที่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน เพื่อที่นักเรียนจะได้มีกำลังใจที่จะศึกษาเล่าเรียนมากยิ่งขึ้น

2.2 องค์ประกอบด้านผู้สอน

2.2.1 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน จากงานวิจัยพบว่า บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครูที่นักเรียนต้องการ ได้แก่ อารมณ์ดี ร่าเริง ยิ้มแย้มแจ่มใส ไม่ดูด่านักเรียนโดยไม่มีเหตุผล พูดจาไพเราะอ่อนหวาน ไม่หยาบคาย ไม่ดื่มสุรา ยาเสพติด และเล่นการพนัน

2.2.2 ความรู้และประสบการณ์ มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทั้งนี้จากงานวิจัยพบว่า วุฒิครูมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือนักเรียนที่เรียนกับครูที่มีวุฒิสูง จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากครูที่มีวุฒิต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีวุฒิสูงกว่าย่อมจะผ่านกระบวนการและเทคนิควิธีการสอน และวิชาการมากกว่าครูที่มีวุฒิต่ำและยิ่งถ้าหากว่าได้สอนตรงหรือสอดคล้องกับสาขาที่ได้เรียนมาด้วยแล้วจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

2.2.3 เทคนิคการสอน การสอนของครูเริ่มตั้งแต่การวางแผนการสอน การดำเนินการสอนและการประเมินผล จากงานวิจัยพบว่า การวางแผนการสอนเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หากครูผู้สอนมีการวางแผนการสอนที่ดี จะทำให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น

3. สภาพแวดล้อมทางด้านสังคม ได้แก่สภาพแวดล้อมที่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เช่น ความสัมพันธ์ระหว่าง นักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน นักเรียนกับครูผู้สอน รวมถึงกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ของโรงเรียน องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมทางการเรียนด้านสังคม เช่น

3.1 การสร้างบรรยากาศในชั้นเรียน จากงานวิจัยพบว่า บรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.2 การสร้างแรงจูงใจ หากนักเรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียน จะทำให้ผลการเรียนดีขึ้นแรงจูงใจจะมีทั้งภายนอกและภายใน สำหรับแรงจูงใจภายนอกนั้นผู้สอนสามารถกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนสามารถ แสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ต้องการได้

3.3 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสำเร็จด้านวิชาการและพฤติกรรมของนักเรียนมีผลมาจากความสัมพันธ์ ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน กล่าวคือ คุณภาพของความสัมพันธ์และการให้ความสนับสนุนร่วมมือกันระหว่างส่วนบุคคลในชั้นเรียน มีผลต่อระดับความต้องการของนักเรียนแต่ละคนต่อเนื่องมาจนสามารถสร้างกระบวนการเรียนรู้ และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และมีผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการทำกิจกรรมด้านการเรียน

สรุป สภาพแวดล้อมทางการเรียน จะมีผลต่อการจัดการเรียน การสอน ตลอดจนส่งผลถึงผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างมาก ในการจัดการเรียน การสอนผู้บริหารจึงควรต้องตระหนักถึงการ จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนเป็นความสำคัญ ถ้าผู้บริหารทำความเข้าใจ และจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนของผู้เรียน ก็จะช่วยส่งเสริมให้ การเรียนรู้ของผู้เรียนดียิ่งขึ้น

แนวคิดการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

การบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1. สภาการศึกษาสงฆ์

สภาการศึกษาของคณะสงฆ์เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งของมหาเถรสมาคม เมื่อพ.ศ. 2512 ประกอบด้วยสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน แม่กองบาลี และแม่กองธรรมสนามหลวง เป็นรองประธาน 2 รูป นายกสภามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย เลขาธิการมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขาธิการสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกิน ๙ ท่าน ที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้งตามคำกราบทูลของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ หน้าที่สำคัญของสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ คือควบคุมและส่งเสริมการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยมีอำนาจพิจารณาให้ความเห็นชอบนโยบายงานโครงการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักสูตร และแบบเรียนตามโครงการศึกษาทุกระดับพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา ตลอดจนพิจารณาเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาตามที่มหาเถรสมาคมมอบหมาย ทั้งนี้อำนาจแต่งตั้งกรรมการทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอีกด้วย (กิตติ ธีรคันต์, 2539: 15)

2. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ปีพุทธศักราช ๒๕๔๕ ซึ่งมีฐานะเป็นกรมขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 2.1 ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์ กฎหมายว่าด้วยการกำหนดวิทยฐานะผู้สำเร็จการศึกษาวิชาการพระพุทธศาสนา รวมทั้งกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
- 2.2 รับสนองงาน ประสานงานและถวายการสนับสนุนกิจการของคณะสงฆ์การบริหาร การปกครอง
- 2.3 เสนอแนวทางกำหนดนโยบายและมาตรการในการคุ้มครองพระพุทธ ศาสนา

2.4 ส่งเสริม ดูแล รักษาและทำนุบำรุงศาสนสถานและศาสนวัตถุทาง
พระพุทธศาสนา

2.5 ดูแลรักษาและจัดการศาสนสมบัติกลางทางพระพุทธศาสนา

2.6 พัฒนาพุทธมณฑลให้เป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนา

2.7 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยที่เกี่ยวข้องหรือที่
ได้รับมอบหมาย

2.8 ทำนุบำรุง ส่งเสริมการพุทธศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม

2.9 ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือ
ตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมายสำหรับหน่วยงานราชการสำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาตินั้นประกอบด้วยกองกลาง กองพุทธศาสนศึกษา กองพุทธศาสนสถาน สำนักงานพุทธมณฑล
สำนักงานศาสนสมบัติ สำนักงานเลขาธิการมหาเถรสมาคม (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,
2546: 15)

3. กองพุทธศาสนศึกษา

เป็นหน่วยงานที่สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติที่ทำหน้าดูแลการบริการงาน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยตรง ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้ (สำนักงานพระพุทธศาสนา
แห่งชาติ, 2546: 11-34)

3.1 ประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุม ดูแลจัดการศึกษาวิชาการ
พระพุทธศาสนา การจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และรับผิดชอบงาน
การศึกษาของคณะสงฆ์ การศึกษาสังฆเคราะห์ และการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศาสนา

3.2 ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนการสอนด้านศาสนวิเคราะห้ทาง
วิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งความรู้ที่เป็นระบบและอ้างอิงได้

3.3 สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาทุกระดับ รวมทั้งการนิเทศติดตาม
และประเมินผลการศึกษาทุกประเภท

3.4 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
หรือที่ได้รับมอบหมาย

3.5 คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยอธิบดีกรมการ
ศาสนาเป็นประธาน ผู้แทนกรมสามัญศึกษา ผู้แทนกรมวิชาการ ผู้แทนสำนักงาน คณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนผู้แทนกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติ
ธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวนไม่เกิน ๔ ท่าน เป็นกรรมการและผู้อำนวยการกองศาสนศึกษา

กรรมการศาสนาเป็นกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 3.5.1 กำหนดหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุน
- 3.5.2 กำหนดนโยบายและแผนเพื่อพัฒนาโรงเรียน
- 3.5.3 พิจารณาวินิจฉัยคำร้องทุกข์ของผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ผู้อำนวยการ ครู และเจ้าหน้าที่
- 3.5.4 ควบคุมดูแลการจัดการศึกษาให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมเป็นหลัก และป้องกันมิให้มีการเปลี่ยนแปลงพระธรรมวินัยให้ผิดไปจากพระบาลีในพระไตรปิฎก
- 3.5.5 ให้คำแนะนำส่งเสริมการจัดการศึกษา
- 3.5.6 ตรวจสอบการดำเนินการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาตลอดจนหลักฐานเอกสารต่าง ๆ ทุกประเภท ถ้าปรากฏมีความบกพร่องให้พิจารณาเสนอกรรมการศาสนาเพื่อขอความเห็นจากประธานสภาการศึกษาของคณะสงฆ์ เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วกรรมการศาสนามีอำนาจสั่งปิดโรงเรียนได้
- 3.5.7 วินิจฉัย ชี้ขาด ปัญหาข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามระเบียบนี้
- 3.5.8 แต่งตั้งคณะกรรมการให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษามอบหมาย

3.6 กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วยผู้แทนโรงเรียนต่างๆโรงเรียนละ ๑ ท่าน ยกเว้นกลุ่มโรงเรียนที่มีโรงเรียนไม่เกิน 10 โรงเรียน ให้มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

- 3.6.1 ผู้จัดการโรงเรียน
- 3.6.2 ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่/ครูใหญ่
- 3.6.3 ครูคฤหัสถ์จากโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนละ 1 ท่านให้คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนเลือกประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการ สำหรับรองประธานกรรมการกลุ่มโรงเรียนใดมีโรงเรียน 40 โรงเรียน ให้เลือกรองประธานได้ 2 รูป และให้เลือกรองประธานเพิ่มขึ้นอีก 1 รูป ต่อ 20 โรงเรียน ที่เพิ่มขึ้นจาก 40 โรงเรียนส่วนตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ ให้ประธานกรรมการเป็นผู้เลือก การเลือกผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวให้เลือกจากบุคคลในคณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน เว้นแต่ประธานกรรมการในการแต่งตั้ง กรรมการศาสนาจะแต่งตั้งเฉพาะตำแหน่งประธานกรรมการ ส่วนตำแหน่งอื่น ให้ประธานเป็นผู้แต่งตั้งแล้วรายงานกรรมการศาสนาทราบ ผู้ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ ให้อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปีงบประมาณ ถ้าผู้ได้รับเลือกพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้เลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทนจนครบวาระ สำหรับตำแหน่งประธานกรรมการ ถ้าวาระดำรงตำแหน่งเหลือไม่ถึง 60 วัน ไม่ต้องเลือกผู้ดำรงตำแหน่งแทน

คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบายการบริหารกลุ่มโรงเรียน ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพในการบริหารงานโรงเรียนและงานวิชาการให้มีมาตรฐานสูงขึ้นและอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน
- 3) ติดตามและประเมินผลการบริหารโรงเรียน และรายงานผลการดำเนินงานให้กรมการศาสนาทราบ
- 4) ดำเนินการอื่น ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้เจริญก้าวหน้า (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2546: 11-34)

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งถือได้ว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ที่ได้กล่าวไว้ในมาตรา 81 บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษา อบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2544: 25) ซึ่งได้นำไปสู่ มาตรา 9 ได้ตราไว้ว่า การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่ เขตพื้นที่ การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษามีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 6-7)

จากกฎหมายสองฉบับนี้ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของประเทศเป็นอย่างยิ่งที่ไม่อาจปฏิเสธและละเลยได้ ดังนั้นการค้นคว้าให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นและแนวความคิด ทฤษฎี ข้อค้นพบของนักการศึกษา นักวิชาการ ที่เป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาคว่าดังต่อไปนี้

การมีส่วนร่วมจากการศึกษาของนักวิชาการพบว่า เป็นการมีส่วนร่วมที่เกี่ยวข้องทางจิตวิทยา และสังคมวิทยา ดังที่กล่าวไว้ในแนวคิดต่อไปนี้

Rousseau (no date อ้างใน กรองกาญจน์ เขียวชัยชिरากุล, 2550: 42) ได้กล่าวไว้ว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตยมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมตั้งอยู่บนฐานของเสรีภาพในการตัดสินใจว่าจะเลือกในการมีส่วนร่วมหรือไม่ที่สำคัญต้องไม่มีใครเป็นนายใคร
2. กระบวนการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องอยู่บนพื้นฐานของความเสมอภาคและความสามารถที่จะพึ่งพาตนเอง ซึ่งจะทำให้เกิดการตระหนัก รับผิดชอบต่อความสำคัญของการมีส่วนร่วมของตนเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมทางจิตวิทยา รูซโซ (Rousseau) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า “การเปลี่ยนแปลงทางทัศนคติ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำให้เกิดขึ้นได้ โดยการสร้างสถานการณ์ให้เกิดการมีส่วนร่วม เช่นการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจหรือการให้แรงเสริม” จึงสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางจิตวิทยาประกอบด้วย

1. การตัดสินใจ
2. การรู้สึกผูกพันต่อกิจกรรมหรือเรื่องนั้น ๆ
3. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ส่วน ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534: 67 อ้างใน กรองกาญจน์ เขียวชัยชिरากุล, 2550: 42) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การคิดพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540: 12 อ้างใน กรองกาญจน์ เขียวชัยชिरากุล, 2550: 42) เห็นว่าการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตัวประชาชน

สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ที่ได้บัญญัติไว้ว่า รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้และ

ปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ในมาตรา 9 ได้ตราไว้ว่า การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักการที่เอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติมีการกระจายอำนาจไปสู่ เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษามีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกชุมชนดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับงานจัดการศึกษาในส่วนท้องถิ่นต้องเปิดโอกาสให้ชุมชนและครูมีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมด้วยความสมัครใจ การทำให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้ชุมชนและโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำจัดอุปสรรคในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ลดน้อยลงโรงเรียนจะเห็นความสำคัญของชุมชนและร่วมมือกับชุมชนให้มากยิ่งขึ้น และสำหรับการมีส่วนร่วมนั้นได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันออกไปดังต่อไปนี้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น สามารถกระทำด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังที่นักวิชาการปรัชญาเวสสารีซซ์ (2528: 11 อ้างใน ญัฐพร อาทรธรรมคุณ, 2547: 7) กล่าวว่า สามารถกระทำได้ ดังต่อไปนี้

1. ร่วมแสดงความคิดเห็น ซึ่งเป็นการร่วมในรูปของการเขียน การพูด หรือการสื่อความในรูปอื่น เพื่อแสดงความคิดเห็นของตน โดยอาจเกิดขึ้นในขั้นตอนใดของกิจกรรมการพัฒนาก็ได้
2. ร่วมสละทรัพยากรวัตถุ โดยการให้ยืมหรือให้เงิน วัสดุ กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินการใช้ประโยชน์จากสถานที่หรืออุปกรณ์ต่าง ๆ
3. ร่วมสละแรงงาน เช่น ร่วมทำนา ร่วมดำเนินการตามโครงสร้างงานในชนบทร่วมพัฒนารั้วโรงเรียน เป็นต้น
4. ร่วมสละเวลา เช่น ร่วมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เข้าร่วมการประชุม

การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น สามารถพิจารณาได้จากแนวทางการดำเนินการ ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ประพันธ์ วรรณบวร (2543: 54 อ้างใน รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐ, 2550: 15) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วม คือ กระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการตัดสินใจต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับร่วมกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในกระบวนการนี้ ตั้งแต่แรกจนกระทั่งถึงการติดตาม และประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับการเรียนรู้การปรับเปลี่ยนโครงการร่วมกัน ซึ่ง

จะเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไปสามารถสรุปได้เป็น 5 รูปแบบคือ

1. การรับรู้ข่าวสาร (public Information) การมีส่วนร่วมในรูปแบบนี้ประชาชนผู้มีส่วนได้เสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการรวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public Consultation) การปรึกษาหารือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมนอกจากนี้การปรึกษาหารือหรือประกอบการจัดทำรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การปรึกษาหารือยังเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนทั่วไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกในการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้น ได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจและค้นหาเหตุผลที่จะดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้นหรือไม่ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายรูปแบบ รูปแบบที่พบเห็นกันบ่อย ได้แก่

3.1 การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) การประชุมลักษณะนี้จะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วมเพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม การประชุมในระดับนี้อาจจะจัดในระดับที่กว้างขึ้นได้ เพื่อรวมหลาย ๆ ชุมชนในคราวเดียวกันในกรณีที่มีหลายชุมชนได้รับผลกระทบ

3.2 การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการ จำเป็นจะต้องมีการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการโดยเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายข้อซักถามและให้ความเห็นต่อโครงการ การประชุมอาจจะจัดในที่สาธารณะทั่วไป ผลการประชุมจะต้องนำเสนอต่อสาธารณะและผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

3.3 การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้เสียจากโครงการ การประชุมและคณะกรรมการจัดการประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วม ที่เป็นที่ยอมรับมีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจนและแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน ซึ่งอาจมาจากร่วมกันกำหนดขึ้น ทั้งนี้รูปแบบ การประชุมไม่ควรจะเป็นทางการมากนัก และไม่

เกี่ยวข้องกับนโยบายของกฎหมายที่จะต้องมีการชี้ขาดเหมือนการตัดสินในกฎหมาย การจัดประชุมจึงอาจจัดในหลายวันและไม่จำเป็นว่าจะต้องจัดเพียงครั้งเดียวหรือสถานที่เดียวตลอดไป

3.4 ร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งในทางปฏิบัติที่จะให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจประเด็นปัญหานั้น ๆ ไม่สามารถดำเนินการให้เกิดขึ้นได้ง่าย ๆ อาจจะดำเนินการให้ประชาชนที่ได้รับผลกระทบเลือกตัวแทนของตนเข้าไปนั่งในคณะกรรมการใดคณะหนึ่ง ที่มีอำนาจตัดสินใจ รวมทั้งได้รับเลือกในฐานะที่เป็นตัวแทนองค์กรที่ทำหน้าที่เป็นผู้แทนประชาชน ในพื้นที่ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทชี้้นำการตัดสินใจได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการพิเศษ นั้น ๆ ว่าจะมีการวางน้ำหนักของประชาชนไว้เพียงใด

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมจึงหมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนได้คิดริเริ่มตัดสินใจ ปฏิบัติ รับผิดชอบ แก้ไขปัญหา การร่วมรับรู้ข้อมูลข่าวสารการพัฒนาความสามารถควบคุมทรัพยากร การร่วมกิจกรรมตามหลักประชาธิปไตยตลอดจนการให้อำนาจการเข้าไปมีหน้าที่รับผิดชอบ

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตามที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547: 17-19 อ้างใน กรองกาญจน์ เชิญชัยชिरากุล, 2550: 43) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าจะพิจารณาถึงเรื่องของการมีส่วนร่วม จะเห็นว่ามีหลายลักษณะ หลายรูปแบบ วิธีการ บางคนเพียงบริจาคเงินช่วยเหลือโรงเรียน ให้ค่าปรึกษาแก่โรงเรียน หรือแม้แต่ช่วยประชาสัมพันธ์กิจการของโรงเรียน เหล่านี้ก็ถือว่ามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาด้วยหรือไม่นั้นก็ต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป ซึ่งการมีส่วนร่วมในการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษามีข้อสังเกตดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการศึกษา เช่น การบริจาคเงินช่วยเหลือ การร่วมแรงซ่อมแซมโรงเรียน การเข้าประชุม การบริจาคที่ดินสร้างโรงเรียน การซื้อคอมพิวเตอร์ให้ เป็นต้น ในลักษณะนี้ไม่ถือว่าเป็นเรื่องของการบริหาร เพราะว่าเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเท่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษา ในหลักการบริหารจัดการจะมีกระบวนการและขอบเขตที่แน่นอน เช่น มีการใช้ทรัพยากร ใช้เทคนิคในกระบวนการบริหารดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่ากิจกรรมของผู้เข้าร่วมมีลักษณะใดและเข้าช่วยบริหารการจัดการหรือไม่ในกรณีนี้บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่กำหนดขึ้นใหม่นั้น จะเข้าลักษณะของการร่วมบริหารจัดการศึกษากิจการของสถานศึกษาเพราะมีการวางแผน การประชุม การแสดงความคิดเห็น การประสานงาน การรายงานและติดตามผล เป็นต้น

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมยังพิจารณาได้หลายมุมมองซึ่งมีลักษณะทางตรงและทางอ้อมการมีส่วนร่วมในบางกรณีเป็นไปอย่างแท้จริงหรือเป็นไปในลักษณะเทียมหรือจอมปลอมอย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ประเภท (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2547: 17-19 อ้างใน กรองกาญจน์ เชิญชัยวชิรากุล, 2550: 43) ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหารหรือหัวหน้าโครงการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ก็ตาม มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่จะให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรคไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามาร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างมีระบบตามกระบวนการบริหาร มักทำลายลักษณะอักษร เช่น เมื่อมีคำสั่งแต่งตั้งบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องใดก็ตาม ผลที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากการตัดสินใจร่วมกัน เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหารแต่อย่างใด แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงานเข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

โดยสรุปแล้วลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในทางปฏิบัติจะมีรูปแบบดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการประชุม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น (อภิปราย พุดคุย ถกเถียง)
3. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
4. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
5. การมีส่วนร่วมในการออมเงิน ทรัพย์สินหรือวัสดุอุปกรณ์
6. การมีส่วนร่วมในการใช้แรงงาน
7. การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ริเริ่ม
8. การมีส่วนร่วมในการชักชวน
9. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
10. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
11. การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
12. การมีส่วนร่วมในการควบคุม ติดตามและประเมินผล

บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษา

ในช่วงที่ประเทศไทยกำลังเร่งรัดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม สถานศึกษาจึงเป็นเป้าหมายในการสร้างกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาร่วมกับโรงเรียน โดยให้รัฐได้มีส่วนสนับสนุน ประชาสัมพันธ์ ภายใต้โครงการต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา และองค์กรต่าง ๆ เกิดขึ้นอีกมากมาย ยิ่งไปกว่านั้นชุมชนยังถูกคาดหวังให้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบและรับภาระในการจัดการศึกษาร่วมกันอีกด้วย แนวคิดดังกล่าวได้ปรากฏอย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ในหมวดที่ 1 มาตราที่ 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตราที่ 9 (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

จะเห็นว่า บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนนั้นถ้านำเอากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนมาเปรียบเทียบกับกระบวนการมีส่วนร่วม ก็จะพบว่าเป็นกระบวนการเดียวกัน

เช่น วิจิต นันทสุวรรณ และจ่านง แรกพิณิจ (2541: 27 อ้างใน นงชนก ตุ่มฉาย, 2546: 27) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการเรียนรู้ในตัวเอง ซึ่งสามารถแสดงได้ตามตาราง 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 กระบวนการเรียนรู้การมีส่วนร่วม

กระบวนการเรียนรู้ของชุมชน	กระบวนการมีส่วนร่วม
1. การวิเคราะห์และวินิจฉัยปัญหา	1. การร่วมคิด
2. การวิเคราะห์ทางเลือก/หาทางออก	2. การร่วมวางแผน
3. กิจกรรมเรียนรู้	3. การร่วมปฏิบัติ
4. การติดตามประเมินผล	4. การร่วมประเมินผล
5. การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน	5. การร่วมรับประโยชน์

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนเป็นสถาบันที่บทบาทสำคัญในการถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชนจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง ตลอดจนนำความรู้ความคิดใหม่ ๆ มาสู่ชุมชนด้วยความเหมาะสมนักเรียนได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างตลอดเวลา ขณะที่อยู่ที่บ้านและตามสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องออกไปเกี่ยวข้องกับชุมชนและเชื่อเชิญชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนนอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นสถานที่ที่กระจายอยู่ทั่วไปและมีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุดโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชนและในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องอาศัยชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน จะเห็นได้ว่าโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีความสัมพันธ์กันตลอดเวลา (นงชนก ตุ่มฉาย, 2546: 29)

ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน อาจพิจารณาได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความหมายทั่วไปและความหมายในลักษณะของนิยามปฏิบัติการดังนี้

ลักษณะที่เป็นความหมายทั่วไป สุพิชญา ธีระกุล (ม.ป.ป. อ่างใน นงชนก ตุ่มฉาย, 2546: 29) ให้ความหมายว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชน หมายถึง การบริหารโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ การติดต่อสัมพันธ์กับชุมชนการร่วมกันกำหนดความมุ่งหมาย และนโยบายของโรงเรียน ตลอดจนการร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเพื่อชุมชน

ส่วนความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในลักษณะนิยามปฏิบัติการนั้น สอนอง สุวรรณวงษ์ (ม.ป.ป. อ่างใน นงชนก ตุ่มฉาย, 2546: 29) ให้นิยามว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กระบวนการในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อความเข้าใจตรงกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจต่อกัน และประจวบ ต่อตระกูล (ม.ป.ป. อ่างใน นงชนก ตุ่มฉาย, 2546: 29) ก็ให้นิยามว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสารและผลงาน การนำความรู้ความคิดใหม่มาเผยแพร่แก่ชุมชน และการร่วมกันพัฒนาชุมชน

อย่างไรก็ตาม ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยสรุปก็คือ การติดต่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือ ประสานงาน ร่วมงานกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมุ่งสร้างสรรค์และก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

จากการที่ได้มีการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาตามที่ตั้งใจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 กำหนดให้ปฏิรูปในด้านสถานศึกษา ปฏิรูปครู ปฏิรูปหลักสูตรการเรียนการสอน ปฏิรูประบบบริหารการศึกษา และยึดให้ถือเป็นหลักในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการดังนี้ (อุทัย บุญประเสริฐ, 2545: 3-4)

ด้านการบริหารงานวิชาการ ได้ยึดหลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคมอย่างแท้จริง โอบอ้อมใจ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

2. มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด

3. มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ รวมทั้งเป็นเครือข่ายและแหล่งการเรียนรู้

4. มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน โดยจัดให้มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

ขอขยายภารกิจด้านการบริหารงานวิชาการ ที่กระทรวงศึกษาได้ระบุไว้มีดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
7. การนิเทศศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

สรุปได้ว่า จึงกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับกิจกรรมที่พัฒนาการเรียนการสอน เพื่อใช้พัฒนาผู้เรียนและเป็นเครื่องชี้วัดที่สำคัญถึงความสำเร็จ

และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ให้ทันสมัยได้มาตรฐาน รวมทั้งใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่ทันสมัยและสามารถเกิดความคิดในการพัฒนาความรู้ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและช่วยส่งเสริมการพัฒนาชุมชนและสังคมอย่างมีคุณภาพและเป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตและการทำงานร่วมกับสังคมอย่างยั่งยืน

การบริหารดำเนินงานบุคคล

สำนักงานปฏิรูปการศึกษาได้ยึดหลักและแนวคิดในการบริหารงานด้านงานบุคคลดังนี้

1. ยึดหลักการบริหารเพื่อให้เกิดการพัฒนาบุคคลกรอย่างต่อเนื่อง
2. ยึดหลักความเป็นอิสระในการบริหารงานบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามนโยบาย กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนด
3. ยึดหลักธรรมาภิบาล

ขอขยายภารกิจการบริหารงานด้านบุคคล ที่กระทรวงศึกษาได้ระบุไว้มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
 - 1.1 การวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลังคน
 - 1.2 การกำหนดตำแหน่ง
 - 1.3 การขอเลื่อนตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยฐานะข้าราชการ
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 2.1 ดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากรณีได้รับมอบหมายจาก อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา
 - 2.2 การจ้างลูกจ้างประจำประจำและลูกจ้างชั่วคราว
 - 2.3 การแต่งตั้ง ย้าย โอนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 2.4 การบรรจุกลับเข้ารับราชการ
 - 2.5 การรักษาราชการแทนและรักษาการในตำแหน่ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
 - 3.1 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การเพิ่มค่าจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว
 - 3.4 การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน
 - 3.5 เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนอื่น

3.6 งานทะเบียนประวัติ

3.7 งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

3.8 การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.9 งานขอหนังสือรับรอง งานขออนุญาตให้ข้าราชการไปต่างประเทศ งานขออนุญาตลาอุปสมบท งานขอพระราชทานเพลิงศพ การลาศึกษาต่อ ยกย่องเชิดชูเกียรติและให้ได้รับเงินวิทยะพัฒน์ และการจัดสวัสดิการ การดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีการที่เกี่ยวข้อง

4. วินัยและการรักษาวินัย

4.1 กรณีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง

4.2 กรณีความผิดร้ายแรง

4.3 การอุทธรณ์

4.4 การร้องทุกข์

4.5 การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย

5. งานออกจากราชการ

5.1 การลาออกจากราชการ

5.2 การให้ออกจากราชการ กรณีไม่พันทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

5.3 การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป

5.4 การให้ออกจากราชการไว้ก่อน

5.5 การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน

5.6 กรณีมีมลทินมัวหมอง

5.7 กรณีได้รับโทษจำคุก โดยคำสั่งของศาล หรือรับโทษจำคุกโดยคำ

พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

สรุปได้ว่า การบริหารด้านงานบุคคล เป็นงานบริหารเกี่ยวกับการจัดการบุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้นจึงจะต้องให้ความสำคัญตั้งแต่การสรรหาบุคลากรที่ดีมีความสามารถและให้ตรงกับความเหมาะสมของงาน โดยรวมถึงการพัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอ มุ่งเน้นให้เกิดความรัก และความผูกพันต่อสถานศึกษา โดยทำงานร่วมกันและอยู่ภายใต้ระเบียบวินัยที่ถูกต้องเหมาะสมมีความชัดเจน และมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมมือกันในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความสามารถ

การบริหารดำเนินงานทั่วไป

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา ได้ยึดหลักและแนวคิดในการบริหารงานด้านงานทั่วไปดังนี้

1. ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ
2. มุ่งส่งเสริมประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการบริหารและจัดการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามหลักการการดำเนินงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตามกฎเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง
3. มุ่งพัฒนาองค์กรทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้เป็น องค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยง ติดต่อ สื่อสารกันได้อย่างรวดเร็ว ด้วยระบบเครือข่ายและเทคโนโลยีที่ทันสมัย
4. การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น

ขอบข่ายภารกิจการบริหารงานด้านงานทั่วไป ที่กระทรวงศึกษาได้รับอนุมัติไว้มีดังต่อไปนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน

11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม
อัธยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

15. การส่งเสริมและสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน
องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

16. การประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

18. งานบริการสาธารณะ

19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในหน่วยงานอื่น

สรุปได้ว่า การบริหารด้านงานทั่วไปเป็นงานที่ช่วยส่งเสริมและประสานงานอื่น ๆ ใน
สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ดังนั้นการบริหารงานทั่วไปจะเชื่อมโยงเกี่ยวกับงาน
ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสถานศึกษา การบริหารงานทั่วไปยังเกี่ยวข้องถึงการประสานงานร่วมมือกับ
ชุมชนเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และระดมทรัพยากรในท้องถิ่นมาช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย
จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อม ดังจะได้นำเสนอ
ตามลำดับต่อไปนี้

สุแทน โคตรภูเวียง (2530) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาใน
ภาคคณะสงฆ์ ผลการวิจัยพบว่า

1. โครงสร้างการบริหาร โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ในภาคคณะสงฆ์ ส่วนใหญ่จะมี
มีโครงสร้างการบริหารที่คล้ายคลึงกันคือ เป็นแบบโครงสร้างสายงานหลัก โดยมีผู้จัดการเป็น
ผู้บังคับบัญชาสูงสุด รองลงมาคือครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ หัวหน้าฝ่ายรับผิดชอบงานฝ่ายต่าง ๆ ลดหลั่น
กันลงมาซึ่งมักจะมี 4 ฝ่าย คือ ธุรการ วิชาการ ทะเบียนและปกครอง

2. ผู้บริหารครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนได้ปฏิบัติงานบริหารการศึกษาทั้ง 6 ด้าน คือ วิชาการ บุคลากร ธุรการ กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ และความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับกลาง

3. ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบริหารส่วนใหญ่เกิดจากโครงสร้างการบริหารที่ขาดความชัดเจนและเกิดจากการขาดแคลนปัจจัยการบริหารที่สำคัญ ได้แก่ เงิน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความสามารถทางการศึกษา

พระมหาบุญทอง เหลาฉลาด (2550) ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากลุ่ม 11 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นพระภิกษุ 122 รูป คฤหัสถ์ 187 คน รวม 309 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงมาตรฐาน สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐานการวิจัย คือ ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัยพบว่า

1. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 11 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีปัญหาการบริหารวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่

ในระดับปานกลางทุกด้าน คือ ด้านการวางแผนวิชาการ ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านงานสื่อการเรียนการสอน

2. การศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่ม 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนงานวิชาการ และด้านหลักสูตรการเรียนการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดผลประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระภิกษุและคฤหัสถ์ต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 11 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พระภิกษุและคฤหัสถ์ มีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

หุมเพ็ง พันธะจันทร์สุข (2547) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากรการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับปานกลาง

2. การเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำแนกตามตำแหน่งของผู้บริหารและครูอาจารย์ ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิการศึกษาของผู้บริหารและครูอาจารย์ ไม่แตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามวุฒิทางการศึกษาของผู้บริหารและครูอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. การเปรียบเทียบสภาพการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูอาจารย์ ไม่แตกต่างกัน สำหรับการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น จำแนกตามประสบการณ์ของผู้บริหารและครูอาจารย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ธีรภัช หนูทองแก้ว (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “สภาพการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติ แผนกสามัญศึกษา ในกลุ่มที่ 2 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่มที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอนและเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่มที่ 2 จำนวน 160 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่มที่ 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก โดยด้านการวางแผนการบริหารงานบุคลากรมีการปฏิบัติสูงสุดส่วนด้านการให้บุคลากรพ้นจากงาน มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพการบริหารงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่มที่ 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5116

พระมหาจำเริญ ปะการะโพธิ์ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษา เปรียบเทียบการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นตามความคิดเห็นผู้บริหาร ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ และครูผู้สอน ที่เป็นฆราวาส จำนวน 133 รูป/คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม 7 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรโดยส่วนรวมและจำแนกตามสถานภาพมีการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานธุรการ ด้านงานปกครองนักเรียน ด้านงานอาคารสถานที่ด้านการบริหาร ทั่วไป ด้านงานโรงเรียนกับชุมชน และด้านงานบริการ

2. ผู้บริหาร ครูผู้สอนที่เป็นพระภิกษุ ครูผู้สอนที่เป็นฆราวาส โรงเรียนพระปริยัติธรรมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโรงเรียน ทั้งโดยส่วนและเป็นรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่นมีปัญหาด้านการบริหารทั่วไปเกี่ยวกับการจัดองค์กรในโรงเรียนไม่ชัดเจน การบริหารการเงินยุ่งยากซับซ้อน บุคลากรไม่เข้าใจระเบียบ การสื่อสารต่าง ๆ ไม่สะดวกและทันสมัย งบประมาณมีน้อยบุคลากรขาดความรู้ ขาดประสบการณ์ งานด้านวิชาการ ไม่มีการวางแผนงานวิชาการที่เป็นระบบและชัดเจนไว้ล่วงหน้า ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้โดยตรง ช่วยงานส่งเสริมและพัฒนาด้านวิชาการ ด้านงานธุรการ ขอบข่ายการวางแผนงานธุรการไม่ชัดเจน ไม่มีบุคลากรหลักรับผิดชอบงานธุรการ โดยเฉพาะ งานด้านบริการ มีขอบข่ายที่กำหนดไว้ตามแผนมากเกินไป ไม่สามารถปฏิบัติตามได้ทั้งหมด การบริการด้าน โสตทัศนูปกรณ์ไม่เพียงพอ ด้านงานโรงเรียนที่จะช่วยบริการแก่ชุมชนในด้านต่างๆ ให้ทั่วถึง ด้านงาน อาคารสถานที่ ไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายที่กำหนดของโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ตลอดจน ห้องพิเศษต่าง ๆ ไม่เพียงพอ บริเวณคับแคบ งบประมาณสำหรับงานด้านนี้มีจำกัด

พระครูวุฒิศรธรรมานันท์ (2554) การศึกษาเรื่อง ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขต บางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่า โดยภาพรวม มี ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการบริหารอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารสภาพแวดล้อม และด้านการบริหารบุคคล ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ พรรษา วุฒิการศึกษาทางโลก วุฒิการศึกษาทางธรรม วุฒิ การศึกษา

ทางเปรียญธรรม ประสบการณ์การบริหาร และตำแหน่งการบริหาร โดยการวิเคราะห์ความ แปรปรวน ทางเดียว (One – Way Analysis of Variance: ANOVA) สรุปผลได้ดังนี้ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและนักเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขตบางกอกน้อยกรุงเทพ มหานครที่มีอายุต่างกันมีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารครูผู้สอนและ นักเรียน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขตบางกอกน้อยกรุงเทพ มหานครที่มีพรรษาต่างกัน มีความ คิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมไม่แตกต่างกัน

พระบัณฑิต ศรีชัย (2548) ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนก สามัญศึกษา มีดังนี้

งานวิชาการ ควรยึดธรรมนุญโรงเรียนเป็นแนวทาง งาน/โครงการต้องเหมาะสมสอดคล้องกับ ความต้องการของพระภิกษุสามเณร มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หลากหลาย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ ควรปฏิบัติตามแผนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ และบุคลากรควรร่วมมือกันปฏิบัติ ควรมีการตรวจสอบตามแผน จัดทำปฏิทินการตรวจสอบ ตั้ง คณะกรรมการตรวจสอบและตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ควรสรุปผลการปฏิบัติงาน และนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปฏิบัติต่อไป

งานธุรการ ควรยึดระเบียบที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ควรใช้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ควรปฏิบัติตามระเบียบอย่างถูกต้องเป็นระบบ และมอบหมายงานให้กับ บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ควรจัดเก็บหลักฐานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ควรมีการตรวจสอบ เอกสารหลักฐาน รวมทั้งให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบงาน ควรมีการสรุปผลและจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงาน

งานปกครองนักเรียน ควรจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมกิจกรรมนักเรียนควรมีจุดเน้นทั้งทางพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญที่คำนึงถึงกิจของสงฆ์ ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ ควรให้ความสำคัญกับการปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรมีการสำรวจความพึงพอใจการปฏิบัติงาน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมควรมีระเบียบงานปกครองนักเรียน ควรวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการปฏิบัติงาน

งานบริการ ควรมีจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จของงานอย่างชัดเจน สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจสงฆ์ และควรแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ ควรเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร ควรสำรวจความพึงพอใจต่อการบริการควรมีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง ควรจัดทำแบบบันทึกการดำเนินงาน และติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงาน

ภาคสรุป

การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม คือ เพื่อปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสนทายาทที่มีความรอบรู้ในหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและสามารถนำความรู้นั้นไปอบรมสั่งสอนประชาชนประชาชนให้ประพฤติตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา ซึ่งจะยังผลให้เกิดความสงบเรียบร้อยภายในสังคม เกิดความมั่นคงแห่งพระศาสนาและประเทศชาติโดยรวม และจุดมุ่งหมายของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี คือ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ในหลักศาสนาจากพระพุทธพจน์ในพระไตรปิฎก เป็นการศึกษาขั้นเตรียมการปฏิบัติ เพื่อให้แปลภาษาที่จารึกพระพุทธพจน์ได้ คือ การช่วยให้พระภิกษุและสามเณรที่เรียนมีความรู้ความสามารถทางภาษาบาลี เพื่อที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาเรื่องราวและหลักธรรมต่าง ๆ ทางพระพุทธศาสนาที่บันทึกไว้เป็นภาษาบาลีในพระไตรปิฎก และนำไปเผยแพร่ให้พุทธศาสนิกชนทั่วไปได้รู้และปฏิบัติตาม เป็นการช่วยสืบต่ออายุพระพุทธศาสนา และเป็นทางเลือกสำหรับการศึกษาของพระภิกษุและสามเณรที่มุ่งมั่นและตั้งใจศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป (พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว, 2459)

ในส่วนของระบบการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยนั้น จากผลการประชุมสัมมนาเจ้าคณะภาคสงฆ์ทั่วประเทศ ได้สรุปปัญหาและอุปสรรคด้านการศึกษาไว้ดังนี้

1. จำนวนนักเรียนมีแนวโน้มลดลงเพราะผู้บวชน้อยลงหรือพระภิกษุสามเณรส่วนใหญ่มุ่งสนใจเรียนทางโลก ประกอบกับทั้งครูและนักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการศึกษาแผนกธรรมและแผนกบาลี เพราะเห็นความสำคัญน้อยในการนำไปใช้ประโยชน์ภายหลังลาสิกขา

2. การจัดการศึกษาไม่เป็นไประบบ หลักสูตร วิธีการเรียนการสอนและวัดผลไม่เหมาะสมกับยุคสมัย มุ่งเฉพาะพระภิกษุสามเณรโดยละเลยเยาวชนและพุทธศาสนิกชนทั่วไป

3. การขาดครูสอน ประกอบกับครูสอนพระปริยัติธรรมไม่มีตำแหน่งทางการปกครองและไม่ได้รับการพิจารณาแต่งตั้งและเลื่อนสมณศักดิ์เท่าที่ควร รวมทั้งได้รับค่าตอบแทนไม่เหมาะสมและขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน

5. ขาดแคลนงบประมาณการจัดการศึกษา รวมทั้งขาดความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนการศึกษา

การวัดผลสอบธรรมศึกษาแบบอัตนัยไม่เหมาะสมกับผู้เรียน ควรเปลี่ยนแปลงเป็นปรนัย (กรมศาสนา, 2539)

จากปัญหาการจัดการศึกษาของสำนักสงฆ์นักเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและแผนกบาลีดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงระบบการจัดการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นเขตพื้นที่การศึกษาของสำนักสงฆ์ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปมีส่วนในการดูแล และมีความต้องการจะศึกษาการบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม

1. การบริหารระบบการศึกษา
2. การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3. การบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร
4. การบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

โดยใช้หลักการบริหารของ สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดของเอ็ดวาร์ด เดมมิ่ง (Edward Deming) เป็นผู้นำมาเผยแพร่ที่ญี่ปุ่น จึงเป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย จนกระทั่งนิยมเรียกวัจจรนี้อีกชื่อหนึ่งว่า “วัฏจักรเดมมิ่ง” (Deming cycle) ซึ่ง โนริอะคิ คะโน กล่าวไว้ว่า PDCA เป็นวัฏจักรแห่งการบริหาร อยู่ 4 ประการ คือ

1. P = Plan การวางแผน
2. D = Do การปฏิบัติ
3. C = Check การประเมินผล
4. A = Act/Action การปรับปรุงแก้ไข

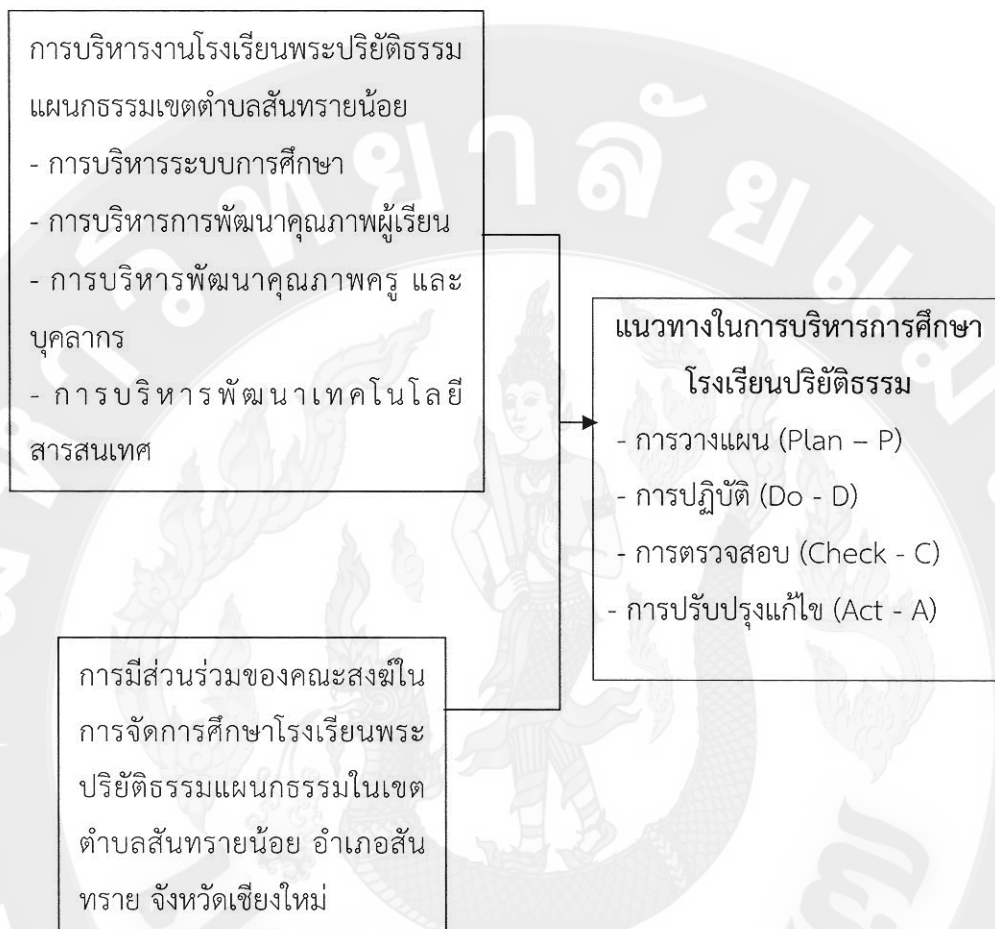
ที่เรียกสั้น ๆ ว่า PDCA มาใช้ในการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ศึกษาหาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ดังในภาพที่ 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง วิจัยการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาการดำเนินงานในการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ตลอดถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา และศึกษามีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

ทั้งนี้ผู้วิจัยขอเสนอเนื้อหาในบทนี้ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้ สถานที่ดำเนินการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ วัดในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้มีผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพได้ข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) มีผู้ให้ข้อมูลดังต่อไปนี้ เจ้าคณะตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 คน พระครูผู้สอน 5 รูป ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 คน รวมจำนวน 18 รูป/คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือและลักษณะเครื่องมือในการรวบรวมศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้ เครื่องมือและลักษณะเครื่องมือการศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพ ศึกษาถึงวัตถุประสงค์

1. การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
2. ทราบถึงการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่
3. ได้ข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะเครื่องมือ

วิธีการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น มีวิธีการใช้เครื่องมือในการทำวิจัย คือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยวิธีการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เจ้าคณะตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 คน พระครูผู้สอน 5 รูป ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 คน รวมจำนวน 18 รูป/คน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ก่อนมีการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้มีการศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์
2. วิเคราะห์วัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่วัดในพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกเสียงจากประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ การสัมภาษณ์สอบถามประเด็นการบริหาร 4 ด้าน คือ
 - 3.1 การบริหารระบบการศึกษา
 - 3.2 การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
 - 3.3 การบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร
 - 3.4 การบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

การสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม เพื่อใช้ประกอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือ
2. สรุปรอบแนวคิด ขอบเขตในการวิจัย วัตถุประสงค์ และนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามโดยการนำประเด็นที่ได้จากการศึกษามาจัดเป็นหมวดหมู่ ให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบแก้ไขเนื้อหา ความถูกต้อง ภาษา และความเหมาะสมของแบบสอบถาม
5. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ไปเสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถามแต่ละข้อและได้ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะให้ตรงกับสภาพของประชากรที่ใช้ในการศึกษา
6. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสามท่าน และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้เชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังวัดต่างๆที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์
 - 1.2 ลงพื้นที่สร้างความคุ้นเคยกับแหล่งข้อมูล
 - 1.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล จะใช้บรรยากาศแบบง่ายๆ ไม่มีพิธีรีตอง ไม่เคร่งครัด เพื่อทราบข้อมูลและความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบกับการสังเกต โดยมีการสังเกตบรรยากาศโดยรอบบริเวณวัดที่สัมภาษณ์
 - 1.4 การใช้หลักจรรยาบรรณในการทำวิจัย ในการศึกษาจำเป็นต้องคลุกคลีกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ การได้มาของข้อมูลต้องใช้ความเหมาะสม ในการเก็บข้อมูลต้องรักษาน้ำใจไมตรีความไว้วางใจ เชื่อใจ เคารพกฎกติกาของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้เชียงใหม่ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังวัดต่างๆที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการใช้แบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามถามกลุ่มคณะสงฆ์ พระสงฆ์ ที่เป็นประชากรกลุ่มเป้าหมาย คณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการชี้แจงให้ทราบรายละเอียด

2.2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่วัดต่างๆในเขตตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ และได้เก็บข้อมูลด้วยตนเองจาก พระสงฆ์ คณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีเป้าหมายของการศึกษาที่มุ่งศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

โดยข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการสังเกต จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ นำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการจำแนกประเภทข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่สำหรับชื่อบุคคลที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยฉบับนี้เป็นชื่อสมมติและชื่อจริง

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ แบ่งนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 2 การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

โดยมีรายละเอียดผลการศึกษาดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษการบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาจากกลุ่มประชากรประกอบไปเจ้าคณะตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 คน พระครูผู้สอน 5 รูป ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 คน รวมจำนวน 18 รูป/คน เนื่องจากกลุ่มประชากรดังกล่าวปฏิบัติงานและมีการส่วนร่วมในการดำเนินงานและเกี่ยวข้องกับบริหารจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์สามารถแยกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การบริหารระบบการศึกษา
2. การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3. การบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร
4. การบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

1. การบริหารระบบการศึกษา

1.1 โครงสร้าง

จากการศึกษาพบว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมดำเนินการโดยคณะสงฆ์ ซึ่งมีมหาเถรสมาคม เป็นองค์กรสูงสุดได้มอบหมายให้แม่กองธรรมสนามหลวงและแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแล และบริหาร โดยให้เป็นไปตามนโยบายของมหาเถรสมาคม และสอดคล้องกับสิทธิในการจัดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 โดยได้แบ่งกลุ่มผู้ศึกษาพระปริยัติธรรมออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ศึกษาเพื่อเป็นศาสนาทายาท สืบต่อพระพุทธศาสนา

1.2 กลุ่มผู้ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งศึกษาทั้งพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและและแผนกบาลี ควบคู่ไปกับวิชาสามัญ ตามสิทธิที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548

1.3 กลุ่มผู้ศึกษาธรรมศึกษาหรือบาลีศึกษา เพื่ออำนวยการและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ซึ่งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมในเขตตำบลสันทรายน้อยอยู่ภายใต้การบริหารของมหาเถรสมาคมโดยมีคณะสงฆ์ในเขตตำบลสันทรายน้อยนำโดยเจ้าคณะตำบลได้มีการบริหารแบบให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดมีการเรียนการสอนพระเณรในวัดโดยการมีการสอบธรรมสนามหลวงตามแม่กองธรรมสนามหลวงกำหนดขึ้นมา

1.2 หลักสูตรการเรียนการสอน

นับแต่ได้มีการตั้งหลักสูตรนักรธรรมขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2455 หลักสูตรได้มีการปรับปรุงเรื่อยมาเป็นระยะ ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและตำราที่ใช้เป็นหลักสูตรหรือแบบเรียนในชั้นนั้นๆ ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้สอบนักรธรรมได้ในชั้นนั้นๆ มีความรู้สมกับภูมิ เพราะวัตถุประสงค์สำคัญในการที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงพระดำริจัดตั้งการศึกษานักรธรรมขึ้นนั้น ก็เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้ธรรมวินัยสมกับภูมิของตน กล่าวคือ

1.2.1 นักรธรรมชั้นตรี เพื่อให้ผู้ศึกษาเล่าเรียนซึ่งยังอยู่ในภูมินวกะ มีพรรษาหย่อน 5 มีความรู้ธรรมวินัยพอรักษาตัวได้

1.2.2 นักรธรรมชั้นโท เพื่อให้ผู้ศึกษาเล่าเรียนซึ่งอยู่ในภูมิมัชฌิมะมีพรรษาเกิน 5 มีความรู้ธรรมวินัยละเอียดกว้างขวางออกไปถึงขั้นพอช่วยแนะนำผู้อื่นได้

1.2.3 นักธรรมชั้นเอก เพื่อให้ผู้ศึกษาเล่าเรียนซึ่งอยู่ในภูมิภาค มีพรรษาเกิน 10 มีความรู้ธรรมวินัยละเอียดลึกซึ้งยิ่งขึ้นถึงขั้นสามารถเป็นหลักในสังฆกรรม และเป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ดูแลสั่งสอนผู้อื่นได้

เมื่อทรงตั้งหลักสูตรนักธรรมชั้นแล้ว สมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ก็ทรงพระนิพนธ์หนังสือต่างๆ สำหรับใช้เป็นแบบเรียนของนักธรรมชั้นนั้นๆ ด้วย หนังสือบางเรื่องที่ยังทรงพระนิพนธ์ไม่เสร็จ ก็ทรงใช้หนังสืออื่นๆ ที่ใกล้เคียงกันเป็นตำราหรือแบบเรียนไปพลาง แม้นักธรรมชั้นเอกที่ตั้งขึ้นหลังจากพระองค์ขึ้นพระชนม์แล้ว พระองค์ก็ได้ทรงพระนิพนธ์ตำราสำหรับใช้เป็นหลักสูตรเตรียมไว้เกือบครบทุกวิชาหลักสูตรนักธรรมทุกชั้น ซึ่งได้ปรับปรุงมาโดยลำดับนั้นมาถึง พ.ศ. 2469 จึงเป็นอันยุติได้ ดังนี้

หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี

- 1) เรียงความแก้กระทู้ธรรม ใช้หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต
- 2) ธรรมวิภาค ใช้หนังสือนวโกวาท
- 3) ตำนาน (พุทธประวัติ) ใช้หนังสือพุทธประวัติ เล่ม 1-3 หนังสือปฐมสมโพธิ ของสมเด็จพระสังฆราช (สา)
- 4) วินัยบัญญัติ ใช้หนังสือนวโกวาท

หลักสูตรนักธรรมชั้นโท

- 1) เรียงความแก้กระทู้ธรรม ใช้หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต
- 2) ธรรมวิภาค ใช้หนังสือธรรมวิภาค ปริจเฉทที่ 2
- 3) ตำนาน (อนุพุทธประวัติ) ใช้หนังสืออนุพุทธประวัติ และหนังสือพุทธธานุพุทธประวัติ เฉพาะประวัติพระสาวก หนังสือสังคิตติกาและ หนังสือปฐมสมโพธิ
- 4) วินัยบัญญัติ ใช้หนังสือวินัยมุขเล่ม 12

หลักสูตรนักธรรมชั้นเอก

- 1) เรียงความแก้กระทู้ธรรม ใช้หนังสือพุทธศาสนสุภาษิต และหนังสือธรรมอื่นๆ มีมงคลวิเสสสภา เป็นต้น
- 2) ธรรมวิภาค ใช้หนังสือธรรมวิจารณ์ หนังสือสมถกรรมฐาน หนังสือมหาสติปัญญาสูตร และคิริมานนทสูตร แปล
- 3) ตำนาน (พุทธธานุพุทธประวัติ) ใช้หนังสือพุทธประวัติเล่ม 1-3 หนังสือปฐมสมโพธิหนังสือพุทธธานุพุทธประวัติ หนังสืออนุพุทธประวัติ และหนังสือสังคิตติกา
- 4) วินัยบัญญัติ ใช้หนังสือวินัยมุขเล่ม 3 (หลักสูตรนักธรรมและเปรียญสำหรับใช้ในการศึกษาและสอบไล่ธรรมวินัย ของพระภิกษุสามเณร

ถึง พ.ศ. 2475 มีการปรับปรุงในส่วนของวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรมอีกครั้งหนึ่ง คือ สำหรับนักธรรมชั้นโท กำหนดหัวข้อธรรมที่ต่างกัน 2 ข้อ ให้นักเรียนแต่งเป็นทำนองเทศน์เชื่อมความ 2 ข้อนั้นให้ต่อเนื่องกันสนิท และให้ชักภาชิตในที่อื่นมาอ้าง 2 แห่ง อย่าให้ซ้ำกัน

สำหรับนักธรรมชั้นเอก กำหนดหัวข้อธรรมที่ต่างกัน 3 ข้อ ให้นักเรียนแต่งเป็นทำนองเทศน์เชื่อมความ 3 ข้อนั้น ให้ต่อเนื่องกันสนิท และชักภาชิตในที่อื่นมาอ้าง 3 แห่ง อย่าให้ซ้ำกัน

และในศกเดียวกันนี้ได้เพิ่มเติมหลักสูตรนักธรรมชั้นเอก คือให้สอบพระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ ร.ศ. 121 อีกส่วนหนึ่ง และถือว่าเป็นวิชาสำคัญ ถ้าสอบวิชานี้ตกวิชาอื่นในชั้นเป็นอันตกไปด้วยกัน หลักสูตรนักธรรมชั้นโทและชั้นเอกที่ปรับปรุงใหม่ดังกล่าวนี้ เริ่มใช้แต่ พ.ศ.2475 เป็นต้นไป

1.3 การประเมินผล

การสอบธรรมสนามหลวงศกนี้ **นักธรรมชั้นตรี** กำหนดสอบวันที่ 21 - 22 - 23 - 24 ตุลาคม 2558 ตรงกับวันพุธ - พฤหัสบดี - ศุกร์ - เสาร์ ขึ้น 9 - 10 - 11 - 12 ค่ำเดือน 11 รวมสอบ 4 วันๆ ละ ๑ วิชา วิชาละ 3 ชั่วโมง เริ่มสอบเวลา 13.00 น. ทุกวันพร้อมกันทั่วราชอาณาจักร **นักธรรมชั้นโท** และ **เอก** กำหนดสอบวันที่ 27 - 28 - 29 - 30 พฤศจิกายน 2558 ตรงกับวันศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์ - จันทร์ แรม 2 - 3 - 4 - 5 ค่ำ เดือน 12 รวมสอบ 4 วันๆ ละ 1 วิชาๆ ละ 3 ชั่วโมง เริ่มสอบเวลา 13.00 น. ทุกวัน พร้อมกันทั่วราชอาณาจักร

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของพระครูใบฎีกาบุญศรี ฐิตปัญญา ที่กล่าวว่า

ในการบริหารการศึกษาของแต่ละวัดอาจมีความแตกต่างแล้วเหมือนกันบ้างเป็นบางส่วนแต่โดยส่วนมากแล้วการเรียนการสอนของแต่ละวัดจะเป็นการสอนแบบพี่สอนน้องอ่านท่องจำเรียกหลักเป็นส่วนมาก ซึ่งสอดคล้องกันจากการให้สัมภาษณ์ของพระครูวินัยสารโสภิต ที่ว่าการที่เจ้าคณะตำบลเป็นเจ้าสำนักเรียนได้ให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดได้ให้มีการเรียนการสอนในวัดให้แก่พระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดได้เรียนนักธรรมบาลีเพื่อพระภิกษุ สามเณร ที่ศึกษาพระปริยัติธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีองค์ประกอบ คือ

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ
- 2) สามารถชี้แจงความถูกต้องแก่สังคมได้ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
- 3) อุทิศตน ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

อีกทั้งยังเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระอธิการเกษม ที่กล่าวว่า

การบริหารการศึกษาของสำนักเรียนในเขตตำบลสันทรายน้อยเป็นการบริหารที่มีเจ้าคณะตำบลเป็นเจ้าสำนักเรียนที่ได้ประชุมให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดได้ให้มีการเรียนการสอนให้กับพระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดตามแบบแต่ละวัดนั้นๆ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อย เป็นการบริหารแบบตามอธยาศัยที่มีเจ้าคณะตำบลเป็นเจ้าสำนักเรียนให้แต่ละวัดเป็นสำนักเรียนโดยมีการบริหารภายใต้ความดูแลของมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดได้มอบหมายให้แม่กองธรรมสนามหลวงและแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแล และบริหาร

2. การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

พระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาวัดในเขตตำบลสันทรายน้อยมาจากหลากหลายที่ด้วยกันมีทั้งที่มาจากในตัวเมืองมาจากจังหวัดอื่นรวมทั้งชนเผ่าและต่างชาติแต่ละรูปมีทั้งเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกสายสามัญในการเรียนนั้นแผนกสายสามัญนักเรียนจะไปเรียนที่สำนักเรียนอื่น เช่น โรงเรียนธรรมราชศึกษา วัดพระสิงห์ โรงเรียนเขตพูนศึกษา วัดเขตพูน เป็นต้น ส่วนแผนกธรรมจะเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่วัดของแต่ละวัด ในการเรียนการสอนแผนกธรรมของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่พบว่าในส่วนจะเป็นระบบที่สอนน้อง คือหลังจากที่พระเณรไปเรียนที่โรงเรียนสายสามัญ โดยหยุดเรียนในวันพระ วันอาทิตย์ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและจะมีเวลา ช่วงภาคค่ำ จะมีการให้ท่องจำหลักเรียกหลักให้มีการฝึกเขียนเรียงความกระทุ้ธรรมซึ่งควบคู่กับ ใช้หลักสูตรแบบเดียวกันกับที่กองบาลีสนามหลวงกำหนดไว้ และมีการพัฒนาไปตามยุคตามสมัยของประเทศ เพราะว่าข้อสอบที่ใช้การทดสอบหรือสอบสนามหลวง เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ ทำให้สำนักเรียนพระปริยัติตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ก็ต้องใช้หลักสูตรเช่นกันกับที่ใช้ในการออกข้อสอบ ส่วนสื่ออุปกรณ์ และเทคโนโลยีในการศึกษาธรรมนั้น เท่านั้นมีแต่ หลักสูตรคือหนังสือในชั้นนั้น ๆ และอุปกรณ์ในการเรียนการสอนเช่น ซออล์คเครื่องเขียนกระดานดำหรือเขียว กระดานดำหรือเขียว คอมพิวเตอร์ และเทปเสียงบาลี เป็นต้น

ตั้งคำให้สัมภาษณ์ของพระครูโสภาสวิหารกิจ อาสโภ ที่ได้กล่าวว่า “ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเจ้าคณะตำบลมีคำสั่งให้แต่ละวัดเป็นสำนักเรียนในการสอนพระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดนั้นๆในส่วนเจ้าอาวาสก็มีหน้าที่กำหนดตารางการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรเล่มนี้ควรสอนหรือเรียนให้จบภายในเดือนที่กำหนดไว้ในตาราง เพื่อให้ทันต่อการอบรมก่อนสอบธรรมสนามหลวง ส่วนงบประมาณที่ใช้ในการซื้อหลักสูตรนั้นมาจากเงินบริจาคจากศรัทธาญาติโยมบ้าง เงินส่วนตัวของนักเรียนบ้าง หรือ หนังสือมือสองรุ่นที่ส่งต่อให้รุ่นน้องบ้าง ด้านสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน ไม่มีอะไรมากมาย นอกจาก ซออล์คเครื่องเขียนกระดานดำหรือเขียว พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ หนังสือ เพราะการศึกษาระดับธรรมต้องอาศัยการท่องจำเป็นหลัก จึงไม่จำเป็นต้องมีสื่ออุปกรณ์ และเทคโนโลยีมากนัก”

เช่นเดียวกับคำให้สัมภาษณ์ของพระครูใบฎีกาเกตุพิงษ์ กิติโสภโณ ที่กล่าวว่า

“ในการจัดการเรียนการสอนนั้นได้มีการจัดสอนกันที่วัดแม่ย่อ หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนก็จะเป็นระบบตามอริยาศัย คือที่สอนน้องมีการสอบภายในก่อนสอบธรรมสนามหลวง ที่แม่กองบาลีสนามหลวงกำหนดและสำนักอื่น ๆ ก็ใช้เช่นเดียวกันเหมือนในอดีตที่ผ่านมา แต่ส่วนของสำนักๆ เราก็ได้ใช้เทคนิคหรืออุปกรณ์ในการเรียนการสอนเข้าไปเสริมเพื่อให้นักเรียนเข้าใจมากขึ้น และใช้งบประมาณที่มีอยู่ในการซื้อหนังสือบ้าง มีญาติโยมบริจาคมาบ้าง โดยทางสำนักก็มีนโยบายในสมัยนั้นคือ แจกหลักสูตรให้นักเรียนยืม ถ้าสอบผ่านมาแล้วให้นำมาคืน ถ้าเสียหายให้ชดใช้ตามราคา อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอนก็จะมีเอกสารบ้าง แจกเอกสารสำหรับท่องจำบ้าง ส่วนเทคโนโลยีอื่น ๆ นอกจากหนังสือ ไม่จำเป็นต้องใช้เลย เพราะหลักสูตรทั้งหมด อยู่ในหนังสือทั้งหมด”

สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ พระครูวินัยสาโสภิต กนตสาโร ที่กล่าวว่า

“ปัจจุบันนั้นได้มีการจัดสอนใช้หลักสูตรสืบทอดกันมาเหมือนในอดีตแล้ว ยังไม่เคยเปลี่ยนไป ส่วนการเรียนการสอนนั้นก็ไม่ต้องที่จะได้ใช้สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมากนัก จะมีก็แค่ ใช้เครื่องที่ไว้เป็นหนังสือพระประวัติ ให้นักเรียนดูโดยส่วยมากจะเน้นในการท่องจำมากกว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ความจำในการท่องหนังสือ เพราะถ้าท่องจำได้เรียนก็เข้าใจได้ง่าย สื่ออย่างอื่นก็ไม่มี ใช้ครูสอนเป็นหลักหรือหัวใจในการเรียนนั้นเป็นหลัก”

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อย จะเป็นการศึกษาแบบระบบตามอริยาศัย คือที่สอนน้อง ในการท่องจำหลักและเสริมทักษะอื่นๆเข้ามาช่วย เช่น ใช้สื่อ อื่นๆและควบคู่กับการใช้หลักสูตรแบบเดียวกันกับที่แม่กองสนามหลวงกำหนดไว้ สำหรับใช้ในการเรียนการสอนชั้นนั้น ๆ เป็นหลักในการเรียนการสอน ใช้งบอุดหนุนประจำปีในการจัดซื้อหรือผู้มีศรัทธาซื้อถวาย ส่วนสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ในการศึกษาแผนกธรรมไม่จำเป็นต้องใช้มาก เพราะหลักสูตรทั้งหมดของการเรียน อยู่ในหนังสือทั้งหมด และเพราะเป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยการท่องจำเป็นหลัก

3. การบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร

ที่	วัด	ตำบล	อำเภอ	เจ้าอาวาส	ฉายา	นามสกุล	อายุ	พรรษา	วิทยฐานะ		
									ป.จ.	น.จ.	สามัญ
1	สันตะยอม	สันทรายน้อย	สันทราย	พระครูโสภาสัททการกิจ	อาสโม	คำฟู	69	48	-	เอก	พธ.บ.
2	สันทรายมูล	สันทรายน้อย	สันทราย	พระครูพิพัฒนศีลสังวร	ส่วโร	สมณศิริ	48	29	1-2.	เอก	ศน.บ.
3	แม่ย่อย	สันทรายน้อย	สันทราย	พระอธิการสามิต	สิริปัญญา	ปูลู	28	7	-	เอก	รศ.บ.
4	ที่พัทสงฆ์บ้านไฉ่	สันทรายน้อย	สันทราย	พระพรหมชัย	เขมังกโร	วิชัยวงศ์	62	13	-	เอก	ม.6
5	แม่คาว	สันพระเนตร	สันทราย	พระครูสมุห์เสริมสุข	พุทธสีโล	พทุธา	43	23	-	เอก	ม.6
6	สันศรี	สันพระเนตร	สันทราย	พระครูวินัยสารโสภิต	กนตส่าโร	พะสุ	51	29	-	เอก	ม.ศ.5
7	สันพระเนตร	สันพระเนตร	สันทราย	พระครูใบฎีกาบุญศรี	จิตตปโยโย	ยาลิละ	49	15	-	เอก	พธ.บ.
8	ท่าท่อม	สันพระเนตร	สันทราย	พระครูประภาศสารคุณ	อดตส่าโร	ใจสุข	46	25	-	เอก	พธ.บ.
9	ที่พัทสงฆ์พระเจดีย์	สันพระเนตร	สันทราย	พระเกษม	ปถมายุฑฒ	กันท์กษ	75	20	-	เอก	ป.4

การพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรไม่ใช่การแสวงหาครูสอนเท่านั้น แต่การพัฒนาครูสอน และอำนวยการไว้ก็เป็นเรื่องสำคัญ ด้วยวิสัยทัศน์ของสำนักเรียนจึงได้มีนโยบายจัดส่งครูผู้สอน และบุคลากรไปอบรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามสำนักเรียนต่างๆและอีกทั้งเกิดการพัฒนาตลอดชีวิต คือ ครูผู้สอนจะได้รับการบ่มเพาะในในวิถีของวัด คือ การฝึกฝน เช่น การเขียน การแต่งเรียนความ

อีกทั้งครูผู้สอนได้แสวงหาความรู้พัฒนาทักษะการสอนด้วยตนเอง โดยที่พระวัดในตำบลหรือ ครูผู้สอนได้มีการเพิ่มทักษะด้วยการที่มีการไปอบรมตามพื้นที่ต่างๆตามคำสั่งของสำนักเรียนและอีกที่มีการส่งตัวเองไปเรียนเพิ่มเติม เช่น พระอธิการสานิต สิริบุญญา ได้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรี ที่มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเสริมทักษะในการเรียนรู้เพื่อประกอบคู่กับการนำความรู้มาประสอนกับการเรียนการสอนนักรธรรมในสำนักเรียน

4. การบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการศึกษาพบว่า สำนักเรียนขาดงบประมาณในการอุดหนุนจะมีก็แต่งบประมาณที่ได้จากการบริจาคจากคณะศัทธาญาติโยมการดำเนินงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยแต่ละวัดก็ย่อมมีความแตกต่างกันตามบุญบารมี วิสัยทัศน์ของเจ้าอาวาสวัดแต่ละ

ตั้งคำให้สัมภาษณ์ของ พระครูพิพัฒนศีลสังวร ส่วโร ที่ได้กล่าวว่า

“หากในเรียนพระปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีการสร้างอาคารสถานที่ให้พร้อมแก่การศึกษาเล่าเรียนมากกว่านี้ หรือมีการปรับบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียน มีห้องสมุดให้ค้นคว้าหาข้อมูลในการเรียน มีอาคารไอทีหรือห้องคอมพิวเตอร์เพื่อเพิ่มโอกาสในการศึกษา และการหาข้อมูลที่รวดเร็ว จะเป็นสิ่งที่เอื้อต่อผู้เข้ามาศึกษาเล่าเรียนในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการดำเนินการต่าง ๆในด้านการจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนก็ควรต้องมาจากมหาเถรสมาคมหรือแม่กองธรรมเป็นผู้ดูแลหลักในการศึกษาในส่วนนี้”

ซึ่งได้สอดคล้องกับคำให้สัมภาษณ์ของ พระครูพิพัฒนศีลสังวร ส่วโรที่ได้กล่าวว่า “ในส่วนของวัสดุอุปกรณ์นั้นจะด้รับงบประมาณจากการในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์มาให้ เช่น หนังสือ อุปกรณ์เครื่องเขียน อุปกรณ์การเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ทางสำนักเรียนปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่”

จึงสรุปได้ว่า ในส่วนของอาคารสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้นยังต้องการการพัฒนาให้ดีกว่าเดิม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาคารสถานที่ที่เกี่ยวกับห้องสมุดและห้องสืบค้นข้อมูลทางไอที ถ้าหากมีการพัฒนาในส่วนนี้ก็จะทำให้สภาพแวดล้อมในสำนักเรียนพระปริยัติธรรมของตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่เนื่อต่อการเรียนการสอนอย่างแท้จริง และในส่วนของวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนการสอนนั้นก็ได้รับการอุดหนุนการบริจาคตามบารมีของเจ้าสำนัก

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาจากกลุ่มประชากรประกอบไปด้วย ดังต่อไปนี้ เจ้าคณะตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 คน พระครูผู้สอน 5 รูป ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 คน รวมจำนวน 18 รูป/คน ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การร่วมวางแผน

การร่วมการวางแผนของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยจะมีการประชุม คือจะมีหนังสือจดหมายจากเจ้าคณะตำบล ให้เจ้าอาวาสพระสังฆาธิการทุกรูปในตำบลสันทรายน้อยมาร่วมประชุมเสนอข้อคิดเห็น ซึ่งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมในเขตตำบลสันทรายน้อยอยู่ภายใต้การบริหารของมหาเถรสมาคมโดยมีคณะสงฆ์ในเขตตำบลสันทรายน้อยนำโดยเจ้าคณะตำบลได้มีการบริหารแบบให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดมีการเรียนการสอนพระเณรในวัดโดยการมีการสอบธรรมสนามหลวงตามแม่กองธรรมสนามหลวงกำหนดขึ้นมา

2. การร่วมปฏิบัติ

ในการร่วมการปฏิบัตินั้น จะนำคำสั่งจะผลประชุมร่วมจากคณะสงฆ์มาปฏิบัติ คือเจ้าคณะตำบลมีคำสั่งให้แต่ละวัดเป็นสำนักเรียนในการสอนพระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดนั้นๆในส่วนเจ้าอาวาสก็มีหน้าที่กำหนดตารางการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรเล่มนี้ควรสอนหรือเรียนให้จบภายในเดือนที่กำหนดไว้ในตาราง เพื่อให้ทันต่อการอบรมก่อนสอบธรรมสนามหลวง ส่วนงบประมาณที่ใช้ในการซื้อหลักสูตรนั้นมาจากเงินบริจาคจากศรัทธาญาติโยมบ้าง เงินส่วนตัวของนักเรียนบ้าง หรือหนังสือมือสองรุ่นพี่ส่งต่อให้รุ่นน้องบ้าง ด้านสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน ไม่มีอะไรมากมาย นอกจาก ซอล์กเครื่องเขียนกระดาษหรือเขียว พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ หนังสือ เพราะ

การศึกษาแผนกรรมต้องอาศัยการท่องจำเป็นหลัก จึงไม่จำเป็นต้องมีสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมากนัก

3. การร่วมประเมินผล

ในการร่วมการประเมินผลนั้น คณะสงฆ์แต่ละวัดจะร่วมกันส่งพระเถระผู้ที่ยี่เรียนนักรธรรมของแต่ละวัดไปสอบร่วมกัน ที่วัดวิเวกวาราม ต.หนองหาร อ.สันทราย จ. เชียงใหม่ ซึ่งเป็นสนามสอบร่วมของพระเถระที่อยู่ในอำเภอสันทราย ส่วนเจ้าอาวาสพระสังฆาธิการจะมีหน้าที่ในการเป็นกรรมการผู้คุมสอบและหน้าที่ต่างๆตามที่ได้รับมอบหมาย ในการประเมินในจะมีดังนี้

การสอบธรรมสนามหลวงนี้ นักรธรรมชั้นตรี กำหนดสอบวันที่ 21 - 22 - 23 - 24 ตุลาคม 2558 ตรงกับวันพุธ - พฤหัสบดี - ศุกร์ - เสาร์ ขึ้น 9 - 10 - 11 - 12 ค่ำเดือน 11 รวมสอบ 4 วันๆ ละ 1 วิชา วิชาละ 3 ชั่วโมงเริ่มสอบเวลา 13.00 น. ทุกวันพร้อมกันทั่วราชอาณาจักร นักรธรรมชั้นโท และเอก กำหนดสอบวันที่ 27 - 28 - 29 - 30 พฤศจิกายน 2558 ตรงกับวันศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์ - จันทร์ แรม 2 - 3 - 4 - 5 ค่ำ เดือน 12 รวมสอบ 4 วันๆ ละ 1 วิชาๆ ละ 3 ชั่วโมง เริ่มสอบเวลา 1300 น. ทุกวัน พร้อมกันทั่วราชอาณาจักร

4. การร่วมรับผลประโยชน์

ผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย นั้น จากการมีการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกกรรมในตำบลสันทรายน้อยส่งผลให้พระเถระในพื้นที่มีการเรียนการสอนนักรธรรมและมีผู้เข้าสอบธรรมสนามหลวงมากขึ้นของแต่ละปีและทำให้พระเถระผู้ที่ยี่เรียนนักรธรรมมีการสอบผ่านธรรมสนามหลวง และที่สำคัญไปกว่านั้น การที่พระเถระที่ได้เรียนนักรธรรมในแต่ละชั้นๆ นั้นย่อมเกิดความรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างกันออกไปแต่ที่หลักนั้นพระเถระที่มีการเรียนนักรธรรมย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักกรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพอมีความรู้ความเข้าใจในหลักกรรมจากการเรียนรู้อย่างส่งผลให้พระเถระสอบธรรมสนามหลวงได้ อีกทั้งได้นำความรู้หลักกรรมคำสั่งสอนไปบอกเทศน์ สอน ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสืบศาสนทายาท สืบพระพุทธานุสาสนา

ดังที่จะเห็น พระเถระสามารถเทศน์สอนญาติโยมที่มาวัด เช่น วันพระเจ้าอาวาสจะแบ่งและมอบหน้าที่ให้กับพระเถระแต่ละรูปเป็นผู้เทศน์ให้กับญาติโยมที่มาวัดฟังธรรมผู้เทศน์ที่มีหลักกรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย่อมที่จะเทศน์ได้ดี ผู้ฟังย่อมที่จะได้รับฟังในหลักกรรมที่หลักหลายจากองค์ที่เทศน์ และอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนจากสำนักเรียนพระปริยัติธรรม คือ ที่เราจะเห็นได้หลายๆที่ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการศึกษา เช่น

อุทยานการศึกษา โครงการต้นได้พูดได้ ที่เราจะเห็นตามต้นไม้จะมีป้ายเกี่ยวกับคำคม คำสอน ธรรมะ ข้อความสะกิดใจ ซึ่งเป็นการสอนให้กับผู้ที่มาเห็นในการใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งจะเกิดประโยชน์ที่วัดและชุมชน

ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อสำนักเรียนปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาจากกลุ่มประชากรประกอบไปด้วย เจ้าคณะตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูป เจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 คน พระครูผู้สอน 5 รูป ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 คน รวมจำนวน 18 รูป/คน

1. แนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย ดังนี้

การวางแผน (Plan)

จากการศึกษา พบว่า เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการความคล่องตัวในการบริหารจัดการทำงาน จึงควรมีการวางแผนด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในของโรงเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านระบบการศึกษา โดยจะต้องมีงานหรือโครงการทางวิชาการที่ให้เป็นอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษว่าต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจเป็นไปอย่างไร ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนด้านงานระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและการปฏิบัติงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน กิจกรรมในการดำเนินโครงการที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน

ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกากาญจนาทร ฐิตปัญโญ ที่ว่า

“ในการวางแผนระบบศึกษาโรงเรียนนั้น โรงเรียนควรมีความประสงค์หรือจะให้โรงเรียนพัฒนางานด้านระบบการศึกษาไปในทิศทางใด มีจุดเด่น จุดด้อย และควรจะพัฒนาตรงไหนเพื่อที่แผนการพัฒนาจะได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ต้องกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาเด่นชัดมากยิ่งขึ้น แต่ที่เป็นจุดอ่อนก็ไม่ควรมองข้ามควรจะนำมาพัฒนาให้มากขึ้น และมีการจัดทำแผนระบบการศึกษา โดยเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ เป็นไปอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษาวาดต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจเป็นไปอย่างไร ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนด้านงานระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน และการปฏิบัติงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน”

อีกทั้งยังเหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระใบฎีกากาญจนาทร ที่กล่าวว่า

“การจะทำให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการความคล่องตัวในการบริหารจัดการทำงาน จึงควรมีการวางแผนด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในของโรงเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านระบบการศึกษา โดยจะต้องมีงานหรือโครงการทางวิชาการที่ให้ไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษาวาดต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจเป็นไปอย่างไร ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนด้านงานระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและการปฏิบัติงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน กิจกรรมในการดำเนินโครงการที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน”

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการความคล่องตัวในการบริหารจัดการทำงานนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจึงควรมีการวางแผนด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในของโรงเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านระบบการศึกษา โดยจะต้องมีงานหรือโครงการทางวิชาการที่ให้ไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษาวาดต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจเป็นไปอย่างไร ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนด้านงานระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและการปฏิบัติงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน กิจกรรมในการดำเนินโครงการที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน

การปฏิบัติ (Do)

จากการศึกษาพบว่า ต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านระบบการศึกษา ที่เป็นระบบขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องมีการปฏิบัติงานตามแผนงานตามระบบการศึกษาที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูปหรือทุกคน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนที่วางไว้

เห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูโสภาสวิหารกิจ ที่กล่าวว่า

“การลงมือเพื่อที่ได้ผลดีดังนั้นต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านระบบการศึกษา ที่เป็นระบบขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องมีการปฏิบัติงานตามแผนงานตามระบบการศึกษาที่วางไว้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูปหรือทุกคน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง”

เหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระครูพิพัฒน์ศีลสังวร ส่วโร ที่ว่า

“การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านระบบการศึกษา ที่เป็นระบบขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องมีการปฏิบัติงานตามแผนงานตามระบบการศึกษาที่วางไว้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูปหรือทุกคน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนที่วางไว้ การปฏิบัติก็จะเป็นผลดี”

สรุปได้ว่า สำหรับปฏิบัติควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านระบบการศึกษา ที่เป็นระบบขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องมีการปฏิบัติงานตามแผนงานตามระบบการศึกษาที่วางไว้อย่างต่อเนื่อง เป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูปหรือทุกคน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนที่วางไว้

การตรวจสอบ (Check- C)

จากการศึกษา พบว่า ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นระยะ ๆ จัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งระยะเวลา ระยะงบประมาณที่ใช้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การตรวจผลงาน การตรวจการปฏิบัติงานของครู ปริมาณของครู และความสำเร็จของแต่ละโครงการ

เห็นจะได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกาบุญศรี ที่ว่า

“สำหรับการตรวจสอบในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ควรมีการทำให้เป็นระยะ ๆ จัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งระยะเวลา ระยะงบประมาณที่ใช้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การตรวจผลงาน การตรวจการปฏิบัติงานของครู ปริมาณของครู และความสำเร็จของแต่ละโครงการ”

อีกทั้งยังเหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระครูโอภาสวิหารกิจ อาสโภ ที่ว่า

“ในการปฏิบัติงานไปแล้ว ควรมีการมีตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นระยะ ๆ จัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งระยะเวลา ระยะงบประมาณที่ใช้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การตรวจผลงาน การตรวจการปฏิบัติงานของครู ความสำเร็จของการดำเนินงานในแต่ละโครงการ”

สรุปได้ว่า การตรวจสอบในการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ควรมีการทำให้เป็นระยะ ๆ จัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งระยะเวลา ระยะงบประมาณที่ใช้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นกัลยาณมิตร ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การตรวจผลงาน การตรวจการปฏิบัติงานของครู ปริมาณของครู และความสำเร็จของแต่ละโครงการ

การปรับปรุงแก้ไข (Action- A)

จากการศึกษาพบว่า ควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน นำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน เป็นข้อมูลพื้นฐาน

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครู 4 ที่ว่า

“เมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน นำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน เป็นข้อมูลพื้นฐานสรุปผลการปฏิบัติงาน”

อีกทั้งยังเหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกาพร้อมชัย เขมงโกโร ที่ว่า

“ควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน นำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาระบบการศึกษาต่อไป”

สรุปได้ว่า ระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน นำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน เป็นข้อมูลพื้นฐาน

2. แนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียน พระปริยัติธรรมผู้เรียนของสถานศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัด เชียงใหม่ ประกอบไปด้วย ดังนี้

การวางแผน (Plan - P)

จากการศึกษาที่พบว่า ปัญหาด้านการบริหารการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนก ธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย พบว่า เนื้อหาของวิชาที่สอนน้อยมากที่จะสอดคล้องกับวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชนที่นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องไกลตัว สำหรับนักเรียน ระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบ่งแยกนักเรียนออกจากวิถีชุมชนไม่ได้ ส่งเสริม ให้ระบบการศึกษาจัดเข้ากับชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการการจัดเนื้อหา เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการนำองค์ความรู้ วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ สูงสุด

ขาดการสอดแทรกเนื้อหาที่ทำให้ระบบการเรียนในโรงเรียนทำให้ผู้เรียนขาดความรู้เกี่ยวกับ ชุมชนที่วัดตนตั้งอยู่ ประวัติศาสตร์รากเหง้าของตนอย่างเพียงพอ อันเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความรักหวง แหวนมีสำนึกเป็นคนชุมชนท้องถิ่นในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมที่มีโอกาสได้รับการศึกษาซึ่งใน อนาคตจะเป็นกำลังที่จะผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นของตนพัฒนาอย่างมั่นคงภายใต้รากฐานและวิถี ชุมชนดั้งเดิมของตนที่มีและเป็นอยู่

ดังนั้นเพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนัก โรงเรียนควรมีการวางแผน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยมีการวางแผนสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนสามารถเข้ามาบวช เรียนนักรธรรม บาลี รวมทั้งการวางแผนจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และ ชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาพระปริยัติธรรม สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและ ระเบียบของสงฆ์

ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกากาญจนาภรณ์ ฐิตปัญญาภรณ์ ที่ว่า

“จากการมีปัญหาในเรื่องเนื้อหาวิชาที่สอนน้อยมากที่จะสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็น อยู่ของชุมชนที่นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับ นักเรียน ระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบ่งแยกนักเรียนออกจากวิถีชุมชนไม่ได้ ส่งเสริมให้ ระบบการศึกษาจัดเข้ากับชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการการจัดเนื้อหา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการนำองค์ความรู้ วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นั้น เพื่อเป็นการทำให้หลักสูตรเกิดจากความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด จึงควรให้โรงเรียนมีการวางแผน ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยเน้นที่มีกิจกรรมในโครงการที่หลากหลาย ที่ช่วยสร้าง

เสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การจัดโครงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพในด้านต่าง ๆ โดยการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาร่วมให้ประสบการณ์ การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านเทคโนโลยี เป็นต้น การวางแผนจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมวิชาสามัญ สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ได้ดีอีกด้วย”

เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลของ พระครูประกาศ อดตสาโร ที่กล่าวว่า

“การเรียนการสอนยังขาดการสอดแทรกเนื้อหาที่ทำให้ระบบการเรียนในโรงเรียนทำให้ผู้เรียนขาดความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่วัดตนตั้งอยู่ ประวัติศาสตร์รากเหง้าของตนอย่างเพียงพอ อันเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความรักหวงแหนมีสำนึกเป็นคนชุมชนท้องถิ่นในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมที่มีโอกาสได้รับการศึกษาซึ่งในอนาคตจะเป็นกำลังที่จะผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นของตนพัฒนาอย่างมั่นคงภายใต้รากฐานและวิถีชุมชนดั้งเดิมของตนที่มีและเป็นอยู่ ดังนั้นเพื่อเป็นการทำให้การเรียนการสอนไปเป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพและเกิดจากความต้องการของผู้เรียนเอง จึงควรมีการควมมีการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยมีกิจกรรมในโครงการที่หลากหลาย เช่นการจัดโครงการที่ฝึกวิชาชีพที่มาจากภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น โดยการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาร่วมการวางแผนจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมวิชาสามัญ สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์ได้ดี”

ดังนั้นสรุปได้ว่า สำนักเรียนนักรธรรมควรมีการสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับชุมชนที่วัดตนตั้งอยู่ ประวัติศาสตร์รากเหง้าของตนอย่างเพียงพอ อันเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความรักหวงแหนมีสำนึกเป็นคนชุมชนท้องถิ่นในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมที่มีโอกาสได้รับการศึกษาซึ่งในอนาคตจะเป็นกำลังที่จะผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นของตนพัฒนาอย่างมั่นคงภายใต้รากฐานและวิถีชุมชนดั้งเดิมของตนที่มีและเป็นอยู่

ดังนั้นเพื่อให้เกิดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียนนั้น ควรมีการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยมีกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์

การปฏิบัติ (Do - D)

จากการศึกษาพบว่า ในแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียนนั้น ควรมีการนำแผนหรือแบบอย่างของสำนักเรียนที่ประสบความสำเร็จ เช่น วัดบ้านขุน อำเภอฮอด วัดท่าตอน อำเภอแม่เอย

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกากิตติพงษ์ กิติโสภโณ ที่ว่า

“สำหรับในการปฏิบัติทางที่ดีควรมีการนำแผนมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการปฏิบัติงานตาม

เช่นเดียวกับการให้สัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกากาญจนาภรณ์ ฐิตปัญโญ ที่กล่าวว่า

“เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ดีในระหว่างที่ครูทำการเรียนการสอนก็ต้องมีควรมีการนำแผนมาปฏิบัติอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า แนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียนนั้น ควรมีการนำแผนมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรนำแผนแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอน

การตรวจสอบ (Check - C)

จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการตรวจสอบในการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของสำนักเรียน โดยมีการประเมินสอบธรรม คือ 1. สอบของสำนักเรียน 2. สอบธรรมสนามหลวง

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกากิตติพงษ์ กิติโสภโณสงฆ์ ที่ว่า

“เพื่อเป็นการทำให้เกิดมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนไปด้วยจึง ควรให้ผู้เรียนมีได้ทำการทดสอบในสำนักเรียนก่อนมีการสอบธรรมสนามหลวง

ดังนั้นสรุปได้ว่า แนวทางในการพัฒนาในผู้เรียนจึงควรมีการตรวจสอบในการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียน ควรให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแน่แท้

การปรับปรุงแก้ไข (Action - A)

การศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับปรุงด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียน นั้น ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนพัฒนาทั้งในเวลาปฏิบัติงานและสิ้นสุดการปฏิบัติงาน

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูประภาสสารคุณ อุตตสาโรที่ว่า

“เพื่อให้การบริหารงานเกิดขึ้นในทางที่ดีและถูกต้องจึงควรมีการปรับปรุงด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำนักเรียน นั้นควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนพัฒนาทั้งในเวลาปฏิบัติงานและสิ้นสุดการปฏิบัติงาน”

อีกทั้งยังเหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกากิตติพงษ์ กิติโสภณ ที่ว่า

“ในการปฏิบัติงานควรมีการปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินการอยู่ตลอดเวลา ควรมีการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานในเรื่องของการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนอยู่ตลอดเวลา”

ดังนั้น สรุปได้ว่า การปรับปรุงด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสำนักเรียนนั้นควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนพัฒนาทั้งในเวลาปฏิบัติงานและสิ้นสุดการปฏิบัติงาน

3. แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากร

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรของสำนักเรียน ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย ดังนี้

การวางแผน (Plan - P)

จากการศึกษา พบว่า เกิดจากการขาดตำแหน่งธุรการจึงทำให้ครูผู้สอนนอกจากจะทำหน้าที่เป็นผู้สอนแล้วต้องทำหน้าที่เป็นธุรการ ซึ่งเป็นการเพิ่มภาระงานอีกถ้าหากมีการปล่อยทิ้งไว้อาจจะทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนได้ ดังนั้นจึงควรมีการวางแผนด้านนโยบายและการวางแผนของผู้บริหารนั้น เมื่อได้ทำการศึกษาแล้วผู้ให้ข้อมูลได้มีข้อเสนอแนะเพื่อช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ว่า จะต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนดำเนินงานที่จะพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมไว้อย่างชัดเจนเพราะมีส่วนสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมและจะเป็นแนวทางที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้โดยช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้นั้น

ดังจะเห็นได้จากการให้คำสัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกาพร้อมชัย เขมงฺกโรที่กล่าวว่า

“ในทางด้านนโยบายและแผนนั้น ทางเราควรจะทำให้องค์กรมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายและเพื่อสำหรับการเตรียมการที่ดีสำหรับอนาคตได้ เราจึงควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมไว้อย่างชัดเจนในการการดำเนินงานนั้นควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากร และควรมีการจัดให้มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อนำความต้องการมากำหนดในการวางแผน ที่สำคัญและอาจจะทำให้เป็นไปได้ควรจัดให้มีวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการจัดการแผน โดยให้ความรู้ทางด้านการจัดการคุณภาพด้านการศึกษาแก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมกันทุกคน”

เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลของพระครูประกาศสารคุณ อดตสาโร ที่ให้ว่า

“เพื่อเป็นการขับเคลื่อนการทำงานด้านนโยบายที่นำไปสู่การปฏิบัตินั้น ผมมีข้อเสนอแนะที่ว่า ควรมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมไว้อย่างชัดเจนที่สำคัญเราควรจะต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากรและควรมีการจัดให้มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อนำความต้องการมากำหนดในการวางแผน”

อีกทั้งยังเหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกาบุญศรี ฐิตปัญโญ ที่กล่าวว่า

“การทำงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมต่อไป อยากให้มีการกำหนดนโยบายและการวางแผนงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมไว้อย่างชัดเจนและเปิดโอกาสให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากร รวมไปถึงคนในชุมชนจะต้องได้รับการมีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมกับเราด้วย และอาจจะจัดให้มีวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการจัดการแผน โดยเฉพาะให้ความรู้ทางด้านการจัดคุณภาพด้านการศึกษาของครูผู้สอน”

การปฏิบัติ (Do - D)

จากการศึกษาพบว่า ด้านสภาพปัญหาด้านบุคลากร นั้นคือ ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวกับในการดำเนินงานสำนักเรียนพระปริยัติธรรมมีเข้าใจในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนของสำนักพระปริยัติธรรม แต่ในทางปฏิบัติครูผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่พึงปฏิบัติ ซึ่งเข้าใจเพียงว่าครูมีหน้าที่ดูแลการเรียนการสอนของนักเรียนเท่านั้น และในบางส่วนของครูผู้สอนบางรูปหรือบางท่านไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์หรือไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูมาโดยตรง มีเพียงแต่วุฒิการศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาอื่นๆ มา ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อพัฒนาการของนักเรียน อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำงานตำแหน่งงานธุรการ

สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ ผู้ให้ข้อมูลได้มีการเสนอแนะให้มีการแก้ไขคือ

1. ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีวุฒิการศึกษาที่จบทางด้านสาขาวิชาทางพระพุทธศาสนา ประกอบกับต้องมีใบประกอบวิชาชีพ
2. ควรมีการจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมากขึ้น

3. ควรมีการจัดให้มีการมอบหมายปริมาณงานที่เหมาะสมกับบุคลากรภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม หากพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงานควรจัดให้มีอัตรากำลังเพิ่มขึ้น และ 4. ควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเรื่องการใช้หลักสูตร

ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกาบุญศรี ฐิตปัญโญ ที่ให้ไว้ว่า

“สำหรับปัญหาที่ว่าครูผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่รับผิดชอบนั้น ซึ่งมีความเข้าใจเพียงว่าครูมีหน้าที่ดูแลเด็กตามกิจวัตรประจำวันของในการจัดการเรียนการสอนของเด็กนักเรียนเท่านั้น และวุฒิการศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชานั้น เช่น จบวุฒิสถาสาสตร์ก็มาสอนวิชาสังคมได้ ซึ่งไม่ได้จบวุฒิศูทางด้านครุศาสตร์มาโดยตรง จึงทำให้เป็นการที่ไม่เหมาะสมต่อการที่ช่วยทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนแบบถูกวิธีอย่างถูกต้อง อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำงานตำแหน่งงานธุรการ สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ ได้ขอมีการแสดงข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขคือ เช่นในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีวุฒิการศึกษาที่จบทางด้านสาขาวิชาทางพระพุทธศาสนา อย่างที่สองคือควรมีการจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมากขึ้น และควรมีการจัดให้มีการมอบหมายปริมาณงานที่เป็นไปตามความเหมาะสมของบุคลากรภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม หากพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงานควรจัดให้มีอัตรากำลังเพิ่มขึ้น และ อันสุดท้ายคือควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนควบคู่กับการปฏิบัติงาน เพื่อให้มีการเพิ่มความรู้ความสามารถเรื่องการใช้หลักสูตร”

เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลของ พระครูสมุห์เสริมสุข พุทธสีโล ที่กล่าวว่า

“จากที่เราได้พบกับปัญหาที่ว่า คือ ผู้ดูแลเด็กยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่รับผิดชอบนั้น อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำงานตำแหน่งงานธุรการ สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ คือเสนอให้มีการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีวุฒิการศึกษาที่จบทางด้านสาขาวิชา ปฐมวัยหรือสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย อย่างที่สองคือควรมีการจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็กเพิ่มมากขึ้น

สุดท้ายคือควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถของครูผู้สอนเอง”

อีกทั้งยังเหมือนกับการให้ข้อมูลของ พระเกษม ปญญาวุฑโฒ ที่กล่าวว่า

“ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนคือ ผู้ดูแลเด็กในโรงเรียนพระปริยัติธรรมควรได้รับการแก้ไข ดังเช่น ผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่รับผิดชอบนั้นและผู้สอนไม่ได้จบการศึกษาวุฒิศร ซึ่งทำให้เป็นการที่ไม่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควร จึงขอมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขคือ เช่นในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีวุฒิศรศึกษาศึกษาที่จบทางด้านสาขาวิชาศึกษาพระพุทธศาสนาหรือสาขาที่เกี่ยวกับการศึกษาของพระสงฆ์ อย่างที่สองคือควรมีการจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำงานตำแหน่งงานธุรการ สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหานี้ คือควรมีการจัดให้มีการมอบหมายปริมาณของงานที่เป็นไปตามความเหมาะสมของบุคลากรภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม หากพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอควรจัดให้มีเพิ่มคนทำงานให้ขึ้น และควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพต่อไป สุดท้ายคือควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ความสามารถของครูผู้สอนเอง”

สรุปได้ว่า จาสภาพปัญหาด้านบุคลากร นั้นคือ ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานสำนักเรียนพระปริยัติธรรมมีเข้าใจในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนของสำนักเรียนพระปริยัติธรรม แต่ในทางปฏิบัติครูผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่พึงปฏิบัติ ซึ่งเข้าใจเพียงว่าครูมีหน้าที่ดูแลการเรียนการสอนของนักเรียนเท่านั้น และในบางส่วนของครูผู้สอนบางรูปหรือบางท่านไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์หรือไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูมาโดยตรง

การตรวจสอบ (Check - C)

จากการศึกษา พบว่า ในส่วนทางการตรวจสอบหรือด้านนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมได้พบว่า เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม โดยเฉพาะครูผู้สอนได้ทราบถึงการปฏิบัติงานของตนเองโดยจะต้องมีการประเมินและนิเทศงานอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมจะต้องแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

1. จัดให้มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกภาคเรียนโดยจากผู้บริหารเทศบาล หัวหน้าโรงเรียนพระปริยัติธรรม

2. การนำผลการประเมินการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและสมรรถนะในการทำงานเพิ่มมากขึ้น

3. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจนให้ตรงตามหลักของการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและการประเมินผล

4. แต่งตั้งคณะกรรมการจากฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนเป็นรายภาคการศึกษา

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกากิตติพงษ์ กิติโสภโณสงฆ์ ที่กล่าวว่า

“การนิเทศงานของบุคคลกรนั้นเป็นการทำให้ได้ทราบถึงการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยจะต้องมีการประเมินและนิเทศงานอยู่เสมอฉะนั้นผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องจัดให้มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกภาคเรียนโดยจากผู้บริหารเทศบาล หัวหน้าโรงเรียนพระปริยัติธรรมอันที่สองอาจจะมีผลการประเมินการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและสมรรถนะในการทำงานเพิ่มมากขึ้นเพื่อเป็นกำหนดเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจนให้ตรงตามหลักของการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและการประเมินผล และจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนเป็นรายภาคการศึกษา”

เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลของ พระครูโอภาฬารกิจ ที่ให้ว่า

“ทางผู้บริหารก็ดีหรือว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับควรมีการจัดให้มีการนิเทศผลการปฏิบัติงาน คือจัดให้มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกภาคเรียนโดยจากผู้บริหารเทศบาล หัวหน้าโรงเรียนพระปริยัติธรรมหรือจาก ผู้เชี่ยวชาญในด้านพระพุทธศาสนาก็เป็นได้ และจะต้องมีการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและสมรรถนะในการทำงานเพิ่มมากขึ้นมีกำหนดเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจนให้ตรงตามหลักของการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและการประเมินผล และเพื่อทำให้มีคณะกรรมการที่ประเมินที่ถูกต้อง มีความโปร่งใสจึงควรมีการจัดแต่งตั้งคณะกรรมการจากฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ของครูเป็นรายภาคการศึกษา”

อีกทั้งยังเหมือนกับการให้ข้อมูลของ พระอธิการเสริมสุขที่ให้ว่า

“จากที่เราไม่เคยมีการนิเทศงาน เราควรจะมีการปฏิบัติเพื่อที่จะได้นำผลการนิเทศไปใช้ในการวางแผนงานได้ต่อไปการนำผลการประเมินการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและสมรรถนะในการทำงานเพิ่มมากขึ้นโดยมีกำหนดเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจนให้ตรงตามหลักของการนิเทศ และจะต้องมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจากฝ่ายต่าง ๆ ในการทำหน้าที่ในการดำเนินการนิเทศและติดตามงานของครูผู้สอน”

สรุปได้ว่า ทางการตรวจสอบ ควรจะมีการจัดทำเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสำนักเรียนพระปริยัติธรรมได้ทราบถึงการปฏิบัติงานของตนเองโดยจะต้องมีการประเมินติดตามการปฏิบัติงาน

การปรับปรุงแก้ไข (Action - A)

จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอว่าควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลา ระหว่างปฏิบัติงานทุก ๆ เดือน และครูผู้สอนควรจะมีการทำการรายงานผลการจัดการเรียนการสอน ทุก ๆ ภาคการศึกษาอย่างเคร่งครัด และเมื่อสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนการสอน ควรจะมีการนำเอา ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการ พัฒนาด้านวิชาการในการปฏิบัติในภาคเรียนต่อไป

ส่วนทางด้านบุคลากรที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน ควรจะมีการทำสรุปผลการปฏิบัติงานทุก ๆ เดือนเพื่อให้เป็นตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานในแต่ละเดือน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงานควรจะมีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ในการปรับปรุงควรมีหัวหน้างานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สำเร็จได้ด้วย

ดังจะเห็นได้จากการให้สัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกาบุญศรี ฐิตปัญญา ที่กล่าวว่า

“สิ่งที่จะสามารถทำให้บุคลากรภายในโรงเรียนรู้ถึงผลการปฏิบัติงานของตนเองก็ต้องมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลา ระหว่างปฏิบัติงานทุก ๆ เดือน และครูผู้สอนควรจะมีการทำการรายงานผลการจัดการเรียนการสอนทุก ๆ ภาคการศึกษาอย่างเคร่งครัด และเมื่อสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนการสอน ควรจะมีการนำเอาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการพัฒนาด้านวิชาการในการปฏิบัติในภาคเรียนต่อไป

ส่วนทางด้านบุคลากรที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน ควรมีการทำสรุปผลการปฏิบัติงานทุก ๆ เดือนเพื่อให้เป็นตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานในแต่ละเดือน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงานควรมีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ในการปรับปรุงควรมีหัวหน้างานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สำเร็จได้ด้วย”

เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกากิตติพงษ์ กิติโสภโณสงฆ์ ที่กล่าวว่า

“การทำงานให้ได้ผลดีคือต้องมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงานทุก ๆ เดือน และทั้งครูผู้สอนและคนที่ทำหน้าที่ด้านเอกสารด้วยควรมีการทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนทุก ๆ ภาคการศึกษาอย่างเคร่งครัด และเมื่อสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนการสอนควรมีการนำเอาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการพัฒนาด้านวิชาการในการปฏิบัติในภาคเรียนต่อไป”

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า เพื่อทำให้เกิดการทำงานที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลจึงควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงานทุก ๆ เดือน และครูผู้สอนควรมีการทำรายงานผลการจัดการเรียนการสอนทุก ๆ ภาคการศึกษาอย่างเคร่งครัด และเมื่อสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนการสอน ควรมีการนำเอาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการพัฒนาด้านวิชาการในการปฏิบัติในภาคเรียนต่อไป

ส่วนทางด้านบุคลากรที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน ควรมีการทำสรุปผลการปฏิบัติงานทุก ๆ เดือนเพื่อให้เป็นตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานในแต่ละเดือน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงานควรมีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ในการปรับปรุงควรมีหัวหน้างานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สำเร็จได้ด้วย

4. แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

จากการศึกษา พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ประกอบไปด้วย ดังนี้

การวางแผน (Plan - P)

การศึกษาพบว่า จากการศึกษาที่สำนักเรียนพระปริยัติธรรมได้เกิดปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน อาทิเช่น อุปกรณ์การเรียนเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ปฏิบัติการเรียนภาษาต่างประเทศ ในบางครั้งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมขาดแคลนการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ ทั้งการจัดซื้อและซ่อมแซม ทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยากลำบาก แนวทางการ

จัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา จึงควรมีการจัดทำแผนตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน อย่างชัดเจน และวางแผนโดยเน้นการแนะแนว การบริการห้องสมุด และโสตทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน เช่น จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้นการศึกษาของสงฆ์ รวมไปถึงการจัดทำแผนการให้บริการทางด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจสงฆ์ และอำนวยความสะดวกให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มากที่สุดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในงานบริการเกี่ยวสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูใบฎีกาบุญศรี ฐิตปัญโญ ที่กล่าวว่า

“จากการเกิดปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน อาทิเช่น อุปกรณ์การเรียน เครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ปฏิบัติการเรียนภาษาต่างประเทศ ในบางครั้งสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมขาดแคลนการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณทั้งการจัดซื้อและซ่อมแซม ทำให้สภาพการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างยากลำบาก แนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา จึงควรมีการจัดทำแผนตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน อย่างชัดเจน และวางแผนโดยเน้นการแนะแนว การบริการห้องสมุด และโสตทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน เช่น จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้นการศึกษาของสงฆ์ รวมไปถึงการจัดทำแผนการให้บริการทางด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจสงฆ์ และอำนวยความสะดวกให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มากที่สุด”

สรุปได้ว่า จากการเกิดปัญหาการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นใน แนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา จึงควรมีการจัดทำแผนการให้บริการทางด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจสงฆ์ และอำนวยความสะดวกให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มากที่สุด

การปฏิบัติ (Do - D)

จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานในแนวทางการจัดการศึกษาในยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการปฏิบัติตามแผนงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงควรมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระอธิการเสริมสุข ที่กล่าวว่า

“ในการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเครื่องมือเครื่องมือนั้น ก็คือ การปฏิบัติตามแผนงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงควรมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อที่จะสามารถนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องไม่หยุดชะงัก”

เช่นเดียวกับการให้ข้อมูลของ พระครูประกาศสารคุณ อุตตสารโ ที่ว่า

“การปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการปฏิบัติตามแผนงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงควรมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ”

สรุปได้ว่า แนวทางสำหรับการปฏิบัติงานในแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการปฏิบัติตามแผนงานโดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงควรมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

การตรวจสอบ (Check - C)

จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจัดทำบันทึกการเข้าใช้บริการรวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผน

ดังจะเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระครูโอภาสวิหารกิจ ที่กล่าวว่า

“สำหรับการตรวจสอบการทำงานควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจัดทำบันทึกการเข้าใช้บริการรวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานที่วางไว้ตลอดเวลา”

อีกทั้งยังเหมือนกันกับการให้ข้อมูลของ พระครูพิพัฒนศีลสังวร สิวโร ที่กล่าวว่า

“การตรวจสอบการทำงานการพัฒนาเทคโนโลยีคือ มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจัดทำบันทึกการเข้าใช้บริการรวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานแล้วนำปรับปรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา”

สรุปได้ว่า แนวทางในการตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจัดทำบันทึกการเข้าใช้บริการรวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนอย่างต่อเนื่อง

การปรับปรุงแก้ไข (Action - A)

การศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

เห็นได้จากการให้ข้อมูลของพระครูพิพัฒนศีลสังวร ส่วโร ที่ว่า

“สำหรับการปรับปรุงแก้ไขควรที่จะมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง”

สรุปได้ว่า ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะตามลำดับ ได้ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

1 การบริหารระบบการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมดำเนินการโดยคณะสงฆ์ ซึ่งมีมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดได้มอบหมายให้แม่กองธรรมสนามหลวงและแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นผู้มีความชำนาญหน้าที่กำกับ ดูแล และบริหาร โดยให้เป็นไปตามนโยบายของมหาเถรสมาคม และสอดคล้องกับสิทธิในการจัดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548 โดยได้แบ่งกลุ่มผู้ศึกษาพระปริยัติธรรมออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ศึกษาเพื่อเป็นศาสนาทายาท สืบต่อพระพุทธศาสนา

1.2 กลุ่มผู้ศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งศึกษาทั้งพระปริยัติธรรม แผนกธรรมและและแผนกบาลี ควบคู่ไปกับวิชาสามัญ ตามสิทธิที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และกฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสถาบันพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2548

1.3 กลุ่มผู้ศึกษาธรรมศึกษาหรือบาลีศึกษา เพื่ออรรถและเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ซึ่งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมในเขตตำบลสันทรายน้อยอยู่ภายใต้การบริหารของมหาเถรสมาคมโดยมีคณะสงฆ์ในเขตตำบลสันทรายน้อยนำโดยเจ้าคณะตำบลได้มีการบริหารแบบให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดมีการเรียนการสอนพระธรรมในวัดโดยการมีการสอบธรรมสนามหลวงตามแม่กองธรรมสนามหลวงกำหนดขึ้นมาซึ่งการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมของตำบลสันทรายน้อยเป็นการศึกษาตามอัธยาศัยคือเจ้าคณะตำบลให้แต่ละเป็นเป็นสำนักเรียนให้มีการบริหารการศึกษาของแต่ละ

ละวัดอาจมีความแตกต่างแล้วเหมือนกันบ้างเป็นบางส่วนแต่โดยส่วนมากแล้วการเรียนการสอนของแต่ละวัดจะเป็นการสอนแบบที่สอนท่องจำเรียกหลักให้แก่พระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดได้เรียนนักธรรมบาลีเพื่อพระภิกษุ สามเณร ที่ศึกษาพระปริยัติธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีองค์ประกอบคือ

- 1) มีความรู้ ความเข้าใจ ทั้งปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ
- 2) สามารถชี้แจงความถูกต้องแก่สังคมได้ตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา
- 3) อุทิศตน ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

อีกทั้งยังเห็นได้จากการให้ข้อมูลของ พระอธิการเกษม ที่กล่าวว่า

การบริหารการศึกษาของสำนักเรียนในเขตตำบลสันทรายน้อยเป็นการบริหารที่มีเจ้าคณะตำบลเป็นเจ้าสำนักเรียนที่ได้ประชุมให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดได้ให้มีการเรียนการสอนให้กับพระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดตามแบบแต่ละวัดนั้นๆ

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาของสำนักเรียนพระปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อยเป็นการบริหารแบบตามอัยยาศัยที่มีเจ้าคณะตำบลเป็นเจ้าสำนักเรียนให้แต่ละวัดเป็นสำนักเรียนโดยมีการบริหารภายใต้ความดูแลของมหาเถรสมาคมเป็นองค์กรสูงสุดได้มอบหมายให้แม่กองธรรมสนามหลวงและแม่กองบาลีสนามหลวง เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่กำกับ ดูแล และบริหาร

2 การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

การบริหารจัดการด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พบว่า การศึกษาพัฒนาการในอดีต สำนักศาสนศึกษาพระปริยัติของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย ด้านหลักสูตรนั้น ใช้หลักสูตรแบบเดียวกันกับที่กองธรรมสนามหลวงกำหนดไว้ สำหรับใช้ในการเรียนการสอนชั้นนั้น ๆ เป็นหลักในการเรียนการสอน ใช้งบอุดหนุนประจำปีในการจัดซื้อหรือผู้มีศรัทธาซื้อมาถวาย ส่วนสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยี ในการศึกษาธรรมไม่จำเป็นต้องใช้มากเพราะเป็นการศึกษาที่ต้องอาศัยการท่องจำเป็นหลัก

กิจกรรมการเรียนการสอน ก็มีการแบ่งเวลาเรียนเป็น 3 เวลา คือ ภาคเช้า เรียนบาลีขั้นต้น คือ ประโยค 1-2 ถึง ประโยค ป.ธ. 3 ภาคบ่าย ก็เรียนบาลีขั้นต้นในรายวิชาที่ต่างจากภาคเช้า ภาคค่ำเรียนบาลีชั้นกลาง คือ ป.ธ.4 ถึง ป.ธ.5 ส่วนบาลีขั้นต้นให้นำหลักที่ต้องท่องจำมาท่องจำในเวลานี้ เพราะผู้ที่ครูสอนภาคเช้าบางท่านก็ยังเป็นนักเรียนในภาคค่ำ เนื่องจากสำนักศาสนศึกษาวัดพระธาตุตอดยสะเกิดใช้ระบบ “พี่สอนน้อง” โดยหยุดเรียนในวันพระ วันอาทิตย์ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา นอกจากเวลาแล้วเรียนแล้วยังมีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และความสามัคคี คือ การแข่งตอบปัญหา(ตอบข้อสอบ) การแข่งได้ว่าที่เรื่องภาษาบาลี เป็นต้น

การศึกษาสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ด้านการจัดการมีกิจกรรมการเรียนการสอน เป็น 3 เวลา คือ ภาคเช้า เรียนภาษาบาลีทั้งสิ้น ภาคบ่าย เรียนบาลีและนักธรรม ช่วงค่ำ เรียนและท่องหนังสือบาลีนักธรรม ส่วนการวัดผลประเมินผล แบ่งเป็น 3 ระดับ คือระดับวัด ประเมินภายในวัด ระดับสนามอบรม ประเมินในสนามอบรมตามสถานที่ที่ไปอบรม เช่น วัดปากน้ำ วัดท่าตอน เป็นต้น และระดับสนามหลวง ประเมินครั้งสำคัญที่สุด ถือได้ว่าการวัดผลประเมินผลขั้นสูงสุดว่า ถ้าไม่ผ่านครั้งแรกครูต้องแนะนำ ถ้าไม่ผ่านติดต่อกัน 3 ครั้ง ต่อ 1 เดือน อาจารย์ใหญ่จะไปแนะนำตักเตือน ถ้าเรียนห้องนั้น ๆ ไม่ทัน ให้ย้ายลงไปเรียนในห้องที่เหมาะสม กิจกรรมการเรียนการสอน ก็มีแบ่งเป็น 3 เวลา เหมือนกัน ส่วนการวัดผลประเมินผลมี 3 ระดับเหมือนกัน แต่ในระดับวัด จะมีการทดสอบตอบปัญหาทุก ๆ สัปดาห์ของการเรียนการสอน ในวิชาที่เรียน

ปัญหาด้านการบริหารหลักสูตรการศึกษาของสำนักศาสนศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ นั้น เนื้อหาของวิชาที่สอนน้อยมากที่จะสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนที่นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ การศึกษาที่จัดอยู่ในปัจจุบันจึงเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับนักเรียน ระบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนแบ่งแยกนักเรียนออกจากวิถีชุมชนไม่ได้ ส่งเสริมให้ระบบการศึกษาจัดเข้ากับชุมชนโดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเนื้อหา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำองค์ความรู้ วัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติของชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ขาดการสอดแทรกเนื้อหาที่ทำให้ระบบการเรียนในโรงเรียนทำให้ผู้เรียนขาดความรู้เกี่ยวกับชุมชนที่วัดตนตั้งอยู่ ประวัติศาสตร์รากเหง้าของตนอย่างเพียงพอ อันเป็นพื้นฐานนำไปสู่ความรักหวงแหนมีสำนึกเป็นคนชุมชนท้องถิ่นในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมที่มีโอกาสได้รับการศึกษาซึ่งในอนาคตจะเป็นกำลังที่จะผลักดันให้ชุมชนท้องถิ่นของตนพัฒนาอย่างมั่นคงภายใต้รากฐานและวิถีชุมชนดั้งเดิมของตนที่มีและเป็นอยู่

ระบบการจัดการศึกษาที่เป็นอยู่ได้สอนเนื้อหาส่วนมากเป็นเรื่องที่ไกลตัว ผู้เรียนไม่ได้รู้สึกว่าคุณพ่อกับชุมชน สิ่งที่เราเรียนรู้ก็เป็นเรื่องไกลเกินกว่าจะเอามาเชื่อมกับสิ่งที่เขาเป็นอยู่ในขณะนั้นได้ การจัดการศึกษาแบบนี้มีแนวโน้มที่กระตุ้นให้ผู้ที่จบออกไปออกไปภายนอกชุมชนเพื่อมีวิถีชีวิตแบบใหม่ตามที่เขาเรียนรู้ โดยไม่ได้มีความผูกพันกับชุมชนท้องถิ่นแต่อย่างใดองค์ความรู้ วิถีชีวิต ทรัพยากรวัฒนธรรมของท้องถิ่นจึงไม่ถูกนำมาใช้อย่างคุ้มค่า

3. การบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร

การศึกษาสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ด้านบุคลากรนั้น บุคลากรทางการศึกษาเดิมเคยมาจากต่างจังหวัดบ้าง ต่างสำนักบ้าง เพื่อมาบริหารสำนัก แต่ต่อมาภายในสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีผู้มีความรู้และมีความสามารถจึงใช้ “ระบบพี่สอนลูก พี่สอนน้อง” บุคลากรสมัยก่อนนั้นคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความรับผิดชอบ ด้านภาษาบาลีเพื่อมาเป็น อาจารย์ใหญ่หรือผู้บริหารสำนักเรียนพระปริยัติธรรม ของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีนักเรียนมาอาศัยอยู่ตาม รุ่นพี่หรือคนรู้จัก เพื่อจะได้ช่วยดูแลกันและกันง่ายขึ้น บุคลากร การบริหารเป็นระบบ "รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง" คือเป็นบุคลากรที่เคยศึกษาและปฏิบัติงานอยู่ ภายในสำนักฯ

ปัญหาที่เกิดจากการไม่แบ่งแยกฝ่ายปฏิบัติการและฝ่ายอำนวยการทำให้ครูรับภาระสอน หนังสือเป็นหน้าที่หลักที่ต้องสอนต่อสัปดาห์อย่างน้อย สัปดาห์ละ 25 ชั่วโมง รับภาระเพิ่มในงาน เกี่ยวกับงานธุรการหรืองานที่เกี่ยวกับการอำนวยการ ซึ่งเป็นงานสนับสนุนการเรียนการสอนแต่ไม่ใช่ งานหน้าที่หลักโดยตรง ครูนอกจากทำหน้าที่การสอนแล้วยังต้องทำหน้าที่ธุรการอย่างน้อยอีกหนึ่ง หน้าที่และมีคาบสอนพิเศษอีกหนึ่งคาบ นอกจากนี้ยังพบว่าครูต้องทำวิจัยชั้นเรียนอีก ซึ่งการทำหน้าที่ ครูในปัจจุบันนั้นพบว่า มีหน้าที่หลักคือการสอน ต่อมาก็คือการทำวิจัยชั้นเรียนเพื่อพัฒนาความรู้ทักษะ การสอน และแถมด้วยหน้าที่ธุรการ การรับหน้าที่มากมายเช่นนี้จึงส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู ที่ ไม่สามารถให้เวลากับการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนอีกทอด หนึ่ง

4. การบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการศึกษา พบว่า การดำเนินงานด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของสำนักเรียนพระปริยัติ ธรรมของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นสถานที่จัดการเรียนการ สอนและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และวัสดุอุปกรณ์นั้น ทาง สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ เช่น วัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน เป็นต้น

ปัญหาที่พบว่า คือการขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน อาทิเช่น อุปกรณ์การเรียนเครื่อง คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ปฏิบัติการเรียนภาษาต่างประเทศ ในบางครั้งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมขาด แคลนการสนับสนุนในเรื่องงบประมาณทั้งการจัดซื้อและซ่อมแซม ทำให้สภาพการจัดการเรียนการ สอนเป็นไปอย่างยากลำบาก ในหลาย ๆ ส่วน อาทิเช่น การสอนวิชาคอมพิวเตอร์เครื่องคอมพิวเตอร์ หนึ่งเครื่องต้องให้ผู้เรียนมากกว่าหนึ่งคนใช้ในการเรียนทำให้ลดโอกาสในการได้รับทักษะอย่างเต็มที่ ของนักเรียนแต่ละคนที่จะได้รับอย่างเต็มประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังพบว่าโรงเรียนขาดแคลน

งบประมาณในการซ่อมแซมดูแลให้อุปกรณ์การเรียนอยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน อาทิเช่น ที่เก็บหนังสือ พระปริยัติธรรมที่มีอายุการใช้งานมานานแต่เมื่อขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดพบว่าไม่ได้ รับผิดชอบต่อหรืออาจล่าช้าทำให้ครูผู้สอนต้องหาวิธีแก้ไขตัดแปลงเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียน ส่งผลต่อ คุณภาพการเรียนการสอน

การขาดแคลนงบประมาณเป็นปัญหาที่หนักสำหรับสำนักเรียนพระปริยัติธรรมที่ยากจน และ ต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้ปกครองนักเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการขอรับการบริจาค การจัดทำป่า การกุศลการหารายได้จากการจัดงานการกุศล เพื่อหารายได้สนับสนุนการจัดการศึกษา แต่ก็ประสบ ปัญหาเนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่ต่างก็มีฐานะยากจน ส่วนผู้มีฐานะดีก็มักจะส่งลูกหลานไปเรียนตาม สำนักเรียนพระปริยัติธรรมในตัวเมืองซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียง ภาระหนักจึงตกอยู่กับผู้บริหาร สถานศึกษาที่ต้องหาวิธีขอรับงบประมาณหรือความช่วยเหลือต่าง ๆ จากหน่วยงานอื่น ๆ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาจากกลุ่มประชากรประกอบไปด้วย ดังต่อไปนี้ เจ้าคณะตำบล สันทรายน้อย 1 รูป เลขานุการเจ้าคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย 1 รูปเจ้าอาวาสทุกวัดที่ตั้งอยู่ในเขต พื้นที่ตำบลสันทรายน้อย 9 คน พระครูผู้สอน 5 รูป ตัวแทนคณะกรรมการบริหารโรงเรียน 2 คน รวม จำนวน 18 รูป/คน ซึ่งมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

1. การร่วมวางแผน

การร่วมการวางแผนของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยจะมี การประชุม คือจะมีหนังสือจดหมายจากเจ้าคณะตำบล ให้เจ้าอาวาสพระสังฆาธิการทุกรูปในตำบลสัน ทรายน้อยมาร่วมประชุมเสนอข้อคิดเห็น ซึ่งสำนักเรียนพระปริยัติธรรมในเขตตำบลสันทรายน้อยอยู่ ภายใต้การบริหารของมหาเถรสมาคมโดยมีคณะสงฆ์ในเขตตำบลสันทรายน้อยนำโดยเจ้าคณะตำบล ได้มีการบริหารแบบให้เจ้าอาวาสแต่ละวัดมีการเรียนการสอนพระเณรในวัดโดยการมีการสอบธรรม สนามหลวงตามแม่กองธรรมสนามหลวงกำหนดขึ้นมา

2. การร่วมปฏิบัติ

ในการร่วมการปฏิบัตินั้น จะนำคำสั่งจะผลประชุมร่วมจากคณะสงฆ์มาปฏิบัติ คือเจ้าคณะ ตำบลมีคำสั่งให้แต่ละวัดเป็นสำนักเรียนในการสอนพระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดนั้นๆในส่วนเจ้า อาวาสก็มีหน้าที่กำหนดตารางการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรเล่มนี้ควรสอนหรือเรียนให้จบภายใน เดือนที่กำหนดไว้ในตาราง เพื่อให้ทันต่อการอบรมก่อนสอบธรรมสนามหลวง ส่วนงบประมาณที่ใช้ใน

การซื้อหลักสูตนั้นมาจากเงินบริจาคจากศรัทธาญาติโยมบ้าง เงินส่วนตัวของนักเรียนบ้าง หรือหนังสือมือสองรุ่นพี่ส่งต่อให้รุ่นน้องบ้าง ด้านสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีที่ใช้ในการเรียนการสอน ไม่มีอะไรมากมาย นอกจาก ซอล์กเครื่องเขียนกระดานดำหรือเขียว พิมพ์ดีด คอมพิวเตอร์ หนังสือ เพราะการศึกษาระบบต้องอาศัยการท่องจำเป็นหลัก จึงไม่จำเป็นต้องมีสื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีมากนัก

3. การร่วมประเพณีผล

ในการร่วมการประเพณีผลนั้น คณะสงฆ์แต่ละวัดจะร่วมกันส่งพระเถรผู้ที่ยุติธรรมของแต่ละวัดไปสอบร่วมกัน ที่วัดวิเวกวาราม ต.หนองหาร อ.สันทราย จ. เชียงใหม่ ซึ่งเป็นสนามสอบร่วมของพระเถรที่อยู่ในอำเภอสันทราย ส่วนเจ้าอาวาสพระสังฆาธิการจะมีหน้าที่ในการเป็นกรรมการผู้คุมสอบและหน้าที่ต่างๆตามที่ได้รับมอบหมาย ในการประเพณีในจะมีดังนี้

การสอบธรรมสนามหลวงนี้ **นักธรรมชั้นตรี** กำหนดสอบวันที่ 21 - 22 - 23 - 24 ตุลาคม 2558 ตรงกับวันพุธ - พฤหัสบดี - ศุกร์ - เสาร์ ขึ้น 9 - 10 - 11 - 12 ค่ำเดือน 11 รวมสอบ 4 วันๆ ละ 1 วิชา วิชาละ 3 ชั่วโมง เริ่มสอบเวลา 1300 น. ทุกวันพร้อมกันทั่วราชอาณาจักร **นักธรรมชั้นโท และเอก** กำหนดสอบวันที่ 27 - 28 - 29 - 30 พฤศจิกายน 2558 ตรงกับวันศุกร์ - เสาร์ - อาทิตย์ - จันทร์ แรม 2 - 3 - 4 - 5 ค่ำ เดือน 12 รวมสอบ 4 วันๆ ละ 1 วิชาๆ ละ 3 ชั่วโมง เริ่มสอบเวลา 13.00 น. ทุกวัน พร้อมกันทั่วราชอาณาจักร

4. การร่วมรับผลประโยชน์

ผลประโยชน์จากการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย นั้น จากการมีการสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในตำบลสันทรายน้อยส่งผลให้พระเถรในพื้นที่มีการเรียนการสอนนักธรรมและมีผู้เข้าสอบธรรมสนามหลวงมากขึ้นของแต่ละปีและทำให้พระเถรผู้ที่ยุติธรรมมีการสอบผ่านธรรมสนามหลวง และที่สำคัญไปกว่านั้น การที่พระเถรที่ได้เรียนนักธรรมในแต่ละชั้นๆ นั้นย่อมเกิดความรู้ประสบการณ์ที่แตกต่างออกไปแต่ที่หลักนั้นพระเถรที่มีการเรียนนักธรรมย่อมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพอมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมจากการเรียนรู้อย่างส่งผลให้พระเถรสอบธรรมสนามหลวงได้ อีกทั้งได้นำความรู้หลักธรรมคำสั่งสอนไปบอกเทศน์ สอน ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และสืบศาสนทายาท สืบพระพุทธศาสนา

ดังที่จะเห็น พระเถระสามารถเทศน์สอนญาติโยมที่มาวัด เช่น วันพระเจ้าอาวาสจะแบ่งและมอบหน้าที่ให้กับพระเถระแต่ละรูปเป็นผู้เทศน์ให้กับญาติโยมที่มาวัดฟังธรรมผู้เทศน์ที่มีหลักธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าย่อมที่จะเทศน์ได้ดี ผู้ฟังย่อมที่จะได้รับฟังในหลักธรรมที่หลักหลายจากองค์ที่เทศน์ และอีกหลายสิ่งหลายอย่างที่เกิดจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนการสอนจากสำนักเรียนพระปริยัติธรรม คือ ที่เราจะเห็นได้หลายๆที่ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการศึกษา เช่น

อุทยานการศึกษา โครงการต้นได้พูดได้ ที่เราจะเห็นตามต้นไม้จะมีป้ายเกี่ยวกับคำคม คำสอน ธรรมมะ ข้อความสะกิดใจ ซึ่งเป็นการสอนให้กับผู้ที่มาเห็นในการใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันซึ่งจะเกิดประโยชน์ที่วัดและชุมชน

ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

แนวทางการจัดระบบการศึกษา

ค้นพบว่า การวางแผน (Plan) ควรมีการวางแผนด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในธรรมนูญของโรงเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านระบบการศึกษา โดยจะต้องมีงานหรือโครงการทางวิชาการที่ให้เป็นไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษว่าต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจเป็นไปอย่างไร ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนดำเนินงานระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและการปฏิบัติงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน กิจกรรมในการดำเนินโครงการที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ความสามารถของพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน

นอกจากนี้ จะต้องศึกษาโรงเรียนว่ามีความประสงค์จะให้โรงเรียนพัฒนางานด้านระบบการศึกษาไปในทิศทางใด มีจุดเด่น จุดด้อย และควรที่จะพัฒนาตรงไหนเพื่อที่แผนการพัฒนาจะได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ต้องกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาเด่นชัดมากยิ่งขึ้น แต่ที่เป็นจุดอ่อนก็ไม่ควรมองข้ามควรที่จะนำมาพัฒนาให้มากขึ้น และมีการจัดทำแผนระบบการศึกษา โดยเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ

การปฏิบัติ (Do) จากการศึกษาพบว่า ต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านระบบการศึกษา ที่เป็นระบบขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องมีการปฏิบัติงานตามแผนงานตามระบบการศึกษาที่วางไว้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูปหรือทุกคน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนที่วางไว้

การตรวจสอบ (Check- C) จากการศึกษา พบว่า ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้เป็นระยะ ๆ จัดทำปฏิทินการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจน ทั้งระยะเวลา ระยะเวลางบประมาณที่ใช้ตั้งคณะกรรมการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นทางการเป็นกัลยาณมิตร ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของครู เช่น การตรวจผลงาน การตรวจการปฏิบัติงานของครู ปริมาณของครู และความสำเร็จของแต่ละโครงการ

การปรับปรุงแก้ไข (Action- A) จากการศึกษาพบว่า ควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาว่างระหว่างปฏิบัติงาน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงาน นำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน เป็นข้อมูลพื้นฐาน

แนวทางการบริหารพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

พบว่า การวางแผน (Plan - P) ควรมีแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาของคณะสงฆ์นั้น ควรมีการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยมีกิจกรรมในโครงการที่หลากหลายโรงเรียนควรมีการวางแผนให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนโดยมีกิจกรรมในโครงการที่หลากหลาย เช่น การจัดโครงการที่สร้างเสริมวิชาชีพหรือประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ โดยการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาร่วมให้ประสบการณ์ หรือการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในด้านเทคโนโลยี การวางแผนจะต้องมาจากการมีส่วนร่วมทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถและทักษะในวิชาพระปริยัติธรรม วิชาสามัญ สามารถปฏิบัติกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบของสงฆ์

การปฏิบัติ (Do - D) จากการศึกษาพบว่า ในแนวทางการปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาของคณะสงฆ์นั้น ควรมีการนำแผนมาปฏิบัติอย่างจริงจัง ควรสำรวจความพึงพอใจของนักเรียนต่อการปฏิบัติงานตามแผนงานวิชาการของนักเรียนเป็นระยะ ๆ ระหว่างปฏิบัติงาน

การตรวจสอบ (Check - C) จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการตรวจสอบในการปฏิบัติงานการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาของคณะสงฆ์ ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินงานของโรงเรียน โดยมีการจัดตั้งสภานักเรียนเพื่อคอยตรวจสอบการดำเนินการ ให้มีความต่อเนื่องโดยยึดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปกครองนักเรียนเป็นสำคัญ

การปรับปรุงแก้ไข (Action - A) การศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับปรุงด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษาของคณะสงฆ์ นั้นควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแผนพัฒนาทั้งในเวลาปฏิบัติงานและสิ้นสุดการปฏิบัติงาน

แนวทางการบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร

พบว่า การวางแผน (Plan - P) ด้านนโยบายและการวางแผนของผู้บริหารนั้น เมื่อได้ทำการศึกษาแล้วผู้ให้ข้อมูลได้มีข้อเสนอแนะเพื่อช่วยเป็นแนวทางในการพัฒนาที่ว่า จะต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนดำเนินงานที่จะพัฒนาคุณย์เด็กเล็กอย่างชัดเจนเพราะมีส่วนสำคัญต่อการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมและจะเป็นแนวทางที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยช่วยให้ผู้บริหารสามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้นั้น ผู้ให้ข้อมูลได้ให้การเสนอแนะที่ว่า

1. มีการกำหนดนโยบายและการวางแผนในการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมไว้อย่างชัดเจน
2. เปิดโอกาสให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาบุคลากร
3. ควรมีการจัดให้มีการสำรวจความต้องการของบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม บุคคลฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เพื่อนำความต้องการมากำหนดในการวางแผน
4. ควรจัดให้มีวิทยากรมาให้ความรู้ในเรื่องการจัดการแผน โดยให้ความรู้ทางด้านการจัดการคุณภาพด้านการศึกษา

การปฏิบัติ (Do - D) เมื่อทำการศึกษาด้านสภาพปัญหาด้านบุคลากร นั้นแล้วพบว่าคือผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีเข้าใจในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แต่ในทางปฏิบัติครูผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่พึงปฏิบัติ ซึ่งเข้าใจเพียงว่าครูมีหน้าที่ดูแลการเรียนการสอนของนักเรียนเท่านั้น และในบางส่วนของครูผู้สอนบางรูปหรือบางท่านไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์หรือไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูมาโดยตรง มีเพียงแต่วุฒิการศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาอื่นๆ มา ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อพัฒนาการของนักเรียน อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำงานตำแหน่งงานธุรการ

สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาในด้านนี้ ผู้ให้ข้อมูลได้มีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขคือ

1. ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีวุฒิการศึกษาที่จบทางด้านครุศาสตร์
2. ควรมีการจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมากขึ้น
3. ควรมีการจัดให้มีการมอบหมายปริมาณงานที่เหมาะสมกับบุคลากรภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม หากพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงานควรจัดให้มีอัตรากำลังเพิ่มขึ้น และ

4. ควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรการศึกษาตามที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

การตรวจสอบ (Check - C) จากการศึกษา พบว่า ในส่วนทางการตรวจสอบหรือดำเนินเทศและติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมได้พบว่า เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้บริหารได้ทราบถึงการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนพระปริยัติธรรมโดยเฉพาะครูผู้ดูแลเด็กได้ทราบถึงการปฏิบัติงานของตนเองโดยจะต้องมีการประเมินและนิเทศงานอยู่เสมอ ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวกับงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมจะต้องแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานตามข้อเสนอแนะจากผู้ให้ข้อมูลที่ว่า

1. จัดให้มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมทุกภาคเรียนโดยจากผู้บริหารเทศบาล หัวหน้าโรงเรียนพระปริยัติธรรม
2. การนำผลการประเมินการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินผลการปฏิบัติงานบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมมาใช้ในการวางแผนและพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้มีคุณภาพและสมรรถนะในการทำงานเพิ่มมากขึ้น
3. กำหนดเกณฑ์การประเมินผลอย่างชัดเจนให้ตรงตามหลักของการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานและการประเมินผล
4. แต่งตั้งคณะกรรมการจากฝ่ายต่าง ๆ ในการดำเนินการนิเทศการจัดประสบการณ์ของครูผู้สอนเป็นรายภาคการศึกษา

การปรับปรุงแก้ไข (Action - A) จากการศึกษาพบว่า ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอว่าควรมีการสรุปผลการปฏิบัติงาน ทั้งในระยะเวลาระหว่างปฏิบัติงานทุก ๆ เดือน และครูผู้สอนควรจะมีการทำกรรงานผลการจัดการเรียนการสอนทุก ๆ ภาคการศึกษาอย่างเคร่งครัด และเมื่อสิ้นสุดแผนการจัดการเรียนการสอน ควรจะมีการนำเอาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติตามแผน มาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงและพัฒนาแผนการพัฒนาด้านวิชาการในการปฏิบัติในภาคเรียนต่อไป

ส่วนทางด้านบุคลากรที่เป็นฝ่ายสนับสนุนการเรียนการสอน ควรมีการทำสรุปผลการปฏิบัติงานทุก ๆ เดือนเพื่อให้เป็นตัวชี้วัดในการปฏิบัติงานในแต่ละเดือน และเมื่อสิ้นสุดแผนการปฏิบัติงานควรจะมีการนำปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานมาเป็นข้อมูลพื้นฐานและปรับปรุงพัฒนา ทั้งนี้ในการปรับปรุงควรมีหัวหน้างานทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่ถูกต้องตามขั้นตอนวิธีการปฏิบัติงานนั้น ๆ ให้สำเร็จได้ด้วย

แนวทางการการบริหารพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากการศึกษา พบว่า ควรมี การวางแผน (Plan - P) การศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ควรมีการจัดทำแผนตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน อย่างชัดเจน และวางแผนโดยเน้นการแนะแนว การบริการห้องสมุด และ โสตทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน เช่น จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้น การศึกษาของสงฆ์ รวมไปถึงการจัดทำแผนการให้บริการทางด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติตามศาสนกิจสงฆ์ และอำนวยความสะดวกให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มากที่สุดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในงานบริการเกี่ยวเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

การปฏิบัติ (Do - D) จากการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานในแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการปฏิบัติตามแผนงานโดยเน้น การมีส่วนร่วมของบุคลากร รวมถึงควรมีการสำรวจความพึงพอใจต่อการให้บริการของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

การตรวจสอบ (Check - C) จากการศึกษาพบว่า แนวทางในการตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา นั้น ควรมีการตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องจัดทำบันทึกการเข้าใช้บริการรวมทั้งปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงาน รวมถึงมีการติดตามประเมินผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผน

การปรับปรุงแก้ไข (Action - A) การศึกษาพบว่า แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศนั้น ควรมีการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานและนำข้อมูลที่ได้มาปรับแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นไปอย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

อภิปรายผลการศึกษา

1. การบริหารระบบการศึกษา

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่าการประเมินผลของสำนักเรียนโดยมีการอบรมก่อนสอบธรรมสนามหลวงนั้นเป็นสิ่งที่ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำข้อสอบได้เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนสอบ ซึ่งเป็นการสร้างความตระหนักแก่ผู้เรียนสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ ของ พระครูโอภาสวิหารกิจ อาสโภ ที่ว่า

ในการจัดการเรียนการสอนนั้นเจ้าคณะตำบลมีคำสั่งให้แต่ละวัดเป็นสำนักเรียนในการสอนพระภิกษุสามเณรผู้จำพรรษาในวัดนั้นๆในส่วนเจ้าอาวาสก็มีหน้าที่กำหนดตารางการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรเล่มนี้ควรสอนหรือเรียนให้จบภายในเดือนที่กำหนดไว้ในตาราง เพื่อให้ทันต่อการอบรม

ก่อนสอบธรรมสนามหลวง ซึ่งการอบรมก่อนสอบนั้นจะทำให้ผลการประเมินผลสอบธรรมสนามหลวง สอบได้ดีขึ้น

2. การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากการศึกษาค้นพบว่า สถิติเถรสามคมและพระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาวัดในเขตตำบลสันทรายน้อยมีจำนวนน้อยลงและอีกทั้งจำนวนผู้เรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมมีจำนวนน้อยลง เนื่องจากว่าพระภิกษุสามเณรในตำบลสันทรายน้อยมีความสนใจศึกษาทางด้านพระปริยัติธรรมแผนกสายสามัญกว่าทำให้มีการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ ของ พระครูใบฎีกากิตติพงษ์ กิติโสภโณ ที่กล่าวว่า

พระภิกษุสามเณรที่จำพรรษาวัดในเขตตำบลสันทรายน้อยมาจากหลากหลายที่ด้วยกันมีทั้งที่มาจากในตัวเมืองมาจากจังหวัดอื่นรวมทั้งชนเผ่าและต่างชาติแต่ละรูปมีทั้งเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกสายสามัญในการเรียนนั้นแผนกสายสามัญนักเรียนจะไปเรียนที่สำนักเรียนอื่น เช่น โรงเรียนธรรมราชศึกษา วัดพระสิงห์ โรงเรียนเขตุนศึกษา วัดเขตุน ในการศึกษานั้น จะเป็นการศึกษาที่เน้นไปทางด้านแผนกสายสามัญในหนึ่งอาทิตย์ จะไปศึกษาที่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสายสามัญห้าวันซึ่งในการศึกษาแผนกธรรมนั้นจะเป็นช่วงเวลาภาคค่ำหรือเป็นเสาร์อาทิตย์

3 .การบริหารพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากร

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อค้นพบว่าสำนักเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ในส่วนจะเป็นระบบ ฟีสอนน้อง คือหลังจากที่พระเณรไปเรียนที่โรงเรียนสายสามัญ โดยหยุดเรียนในวันพระ วันอาทิตย์ และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาและจะมีเวลา ช่วงภาคค่ำ จะมีการให้ห้องจำหลักเรียกหลักให้มีการฝึกเขียนเรียงความกระทุ้ธรรมซึ่ง ครูผู้สอนนักเรียนจริงๆนั้นมีน้อยและไม่ค่อยมีเวลาในการสอนอย่างเป็นทางการโดยส่วนมากแล้วจะเป็นการให้ห้องจำหลักซึ่งแตกต่างจะสมัยก่อนที่มีการเรียนการสอนที่เป็นห้องเรียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งสอดคล้องกับการให้สัมภาษณ์ของ พระครูใบฎีกาบุญศรี ฐิตปัญญา ที่กล่าวว่า

ในการบริหารการศึกษาของแต่ละวัดอาจมีความแตกต่างแล้วเหมือนกันบ้างเป็นบางส่วนแต่โดยส่วนมากแล้วการเรียนการสอนของแต่ละวัดจะเป็นการสอนแบบฟีสอนน้องอ่านท่องจำเรียกหลักเป็นส่วนมาก

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาถึงการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีข้อเสนอแนะตามลำดับ ได้ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ด้านสภาพปัญหาด้านบุคลากร ที่พบว่าเป็นคือ ผู้บริหารและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีเข้าใจในการขับเคลื่อนนโยบายและแผนของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แต่ในทางปฏิบัติครูผู้สอนยังไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่และลักษณะของงานที่พึงปฏิบัติ ซึ่งเข้าใจเพียงว่าครูมีหน้าที่ดูแลการเรียนการสอนของนักเรียนเท่านั้น และในบางส่วนของครูผู้สอนบางรูปหรือบางท่านไม่ได้จบการศึกษาสาขาวิชาครุศาสตร์หรือไม่มีใบประกอบวิชาชีพครูมาโดยตรง มีเพียงแต่วุฒิการศึกษาที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ในสาขาวิชาอื่นๆ มา ซึ่งทำให้เป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมต่อพัฒนาการของนักเรียน อีกทั้งยังขาดแคลนบุคลากรที่จะมาทำงานตำแหน่งงานธุรการ

สำหรับแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านนี้ควรให้มีการแก้ไขคือ

- 1) ในการคัดเลือกบุคลากรที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมต้องมีการคัดเลือกจากผู้ที่มีความรู้ความสามารถหรือมีวุฒิการศึกษาที่จบทางด้านสาขาวิชาปฐมวัยหรือสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
- 2) ควรมีการจัดให้มีการฝึกอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครูผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมากขึ้น
- 3) ควรมีการจัดให้มีการมอบหมายปริมาณงานที่เหมาะสมกับบุคลากรภายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม หากพบว่าบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงานควรจัดให้มีอัตรากำลังเพิ่มขึ้น
- 4) ควรมีการจัดให้บุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรมเข้ารับการอบรมการใช้หลักสูตรตามหลักสูตรของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

2. จากการศึกษาพบว่า ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนยังขาดแคลนดังนั้น เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมี แนวทางการจัดการศึกษาในยุคศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ควรมีการจัดทำแผนตัวชี้วัดความสำเร็จของแผน อย่างชัดเจน และวางแผนโดยเน้นการแนะแนว การบริการห้องสมุด และ สื่อทัศนูปกรณ์อย่างชัดเจน เช่น จัดให้มีเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อการสืบค้น การศึกษาของสงฆ์ รวมไปถึงการจัดทำแผนการให้บริการทางด้านการศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิบัติ

ตามศาสนกิจสงฆ์ และอำนวยความสะดวกให้กับพระภิกษุสงฆ์และสามเณรให้มากที่สุดและแต่งตั้งผู้รับผิดชอบที่มีความรู้ความสามารถในงานบริการเกี่ยวสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

3. เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมในด้านการจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพให้เพิ่มมากยิ่งขึ้นจึงควรมี การวางแผนด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในธรรมนูญของโรงเรียนเป็นแนวทางในการวางแผนงานด้านระบบการศึกษา โดยจะต้องมีงานหรือโครงการทางวิชาการที่ให้ไปอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของพระภิกษุสามเณร โดยการสำรวจความคิดเห็นของพระภิกษุสามเณรที่เข้ารับการศึกษว่าต้องการให้มีกิจกรรมที่สนใจเป็นไปอย่างไร ควรให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมาร่วมกันวางแผนด้านงานระบบการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนและการปฏิบัติงานเป็นไปทิศทางเดียวกัน กิจกรรมในการดำเนินโครงการที่หลากหลาย สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้อย่างสอดคล้องกับความรู้ ความสามารถของพระภิกษุสามเณรที่เข้ามาศึกษาในโรงเรียน

นอกจากนี้ จะต้องศึกษาโรงเรียนว่ามีความประสงค์จะให้โรงเรียนพัฒนางานด้านระบบการศึกษาไปในทิศทางใด มีจุดเด่น จุดด้อย และควรจะพัฒนาตรงไหนเพื่อที่แผนการพัฒนาจะได้ชัดเจนเป็นรูปธรรม ต้องกำหนดแผนการปฏิบัติงานที่เป็นจุดแข็งของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาเด่นชัดมากยิ่งขึ้น แต่ที่เป็นจุดอ่อนก็ไม่ควรมองข้ามควรจะนำมาพัฒนาให้มากขึ้น และมีการจัดทำแผนระบบการศึกษา โดยเน้นการเรียนการสอนเป็นสำคัญ และในการปฏิบัตินั้น ต้องมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านระบบการศึกษา ที่เป็นระบบขั้นตอนอย่างละเอียด และต้องมีการปฏิบัติงานตามแผนงานตามระบบการศึกษาที่วางไว้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและต้องนำไปปฏิบัติได้จริง บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกรูปหรือทุกคน ควรร่วมกันปฏิบัติเมื่อพบว่าการดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนต้องหาจุดบกพร่อง เพื่อแก้ไขให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแผนที่วางไว้

4. เพื่อเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ตำบลสันทรายน้อย ให้ดีเพิ่มยิ่งขึ้น ควรมีการวางแผน ควรมีการศึกษาระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงานศึกษาของคณะสงฆ์ให้ละเอียดเช่น งานสารบรรณ งานการเงิน การบัญชี และพัสดุ เพราะงานบริหารดังกล่าวเป็นที่เกี่ยวข้องกับระเบียบ กฎเกณฑ์และเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาก่อนการวางแผนการปฏิบัติงาน ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมต่อการวางแผนการปฏิบัติงานและรับรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงาน โดยเฉพาะระบบการเงิน การบัญชีจะต้องมีความโปร่งใส รัดกุม และเป็นระบบ ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการพัฒนางาน ให้มีความสะดวก รวดเร็ว อย่างเช่น การรับส่งหนังสือทางอินเทอร์เน็ต

5. จากการศึกษา พบว่า โรงเรียนปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อยในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนหรือทุกภาคส่วนยังไม่มีเท่าที่ควร ส่วนใหญ่ในการบริหารจัดการยังเกิดจากผู้บริหารของโรงเรียนและคณะกรรมการโรงเรียนปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อย ซึ่งเกิดจากการที่ทางคณะบริหารยังไม่ได้จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เท่าที่ควร อีกทั้งประชาชนในเขตพื้นที่มีจำนวนน้อยที่เข้าร่วมประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการจัดตั้งสถานศึกษาในชุมชน ได้มีการเสนอแนะว่าควรมีการวางแผนในการพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากทุกภาคส่วน โดยวิธีการเน้นการประชาสัมพันธ์ในสื่อสิ่งพิมพ์ของหมู่บ้าน หรือการประกาศข่าวสารตามวิทยุชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการสื่อสารหรือเป็นการกระตุ้นในประชาชนในเขตพื้นที่หรือผู้ที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจการของโรงเรียนปริยัติธรรมตำบลสันทรายน้อยต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยเรื่องนี้ได้มีการเน้นถึงเรื่องการศึกษาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งยังไม่ได้ครอบคลุมถึงเรื่องจัดการศึกษาในด้านอื่น ๆ ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงได้มีการเสนอแนะในเรื่องการทำวิจัยในด้านอื่น ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการจัดการจัดการศึกษาที่เน้นการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการปรับปรุงระบบการจัดการศึกษา รวมไปถึงการนำนวัตกรรมของภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเสริมความรู้และพัฒนาไปพร้อมกันกับเทคโนโลยี
2. การดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมนั้นจะต้องมีการดำเนินไปในทิศทางที่มีระบบ มีกฎเกณฑ์ทั้งในด้านระบบการทำงานและมาตรฐานคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่เข้าเรียนให้ดียิ่งขึ้นไป ดังนั้น ควรมีการจัดการดำเนินงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมในเขตการศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ หรือการเปรียบเทียบหรือศึกษาจากต่างประเทศ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานของการจัดตั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- กรมการศาสนา. 2539. หลักการบริหารและการจัดการวัดในยุคโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- กรมสามัญศึกษา. 2532. การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ดีในโรงเรียน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กรองกาญจน์ เขียวชัยชिरากุล. 2550. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนเอกชนในกลุ่มสมาคมสหการศึกษาสัมพันธ์. ภาคนิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กองศาสนศึกษา. 2527. ประวัติการศึกษาของสงฆ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กิตติ ธีรศักดิ์. 2529. เทคนิคการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ ม.ต้น-ม.ปลาย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กิ่งกนก พิทยาคุณ. 2527. การบัญชีต้นทุน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จิตนา กิ่งแก้ว. 2548. ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์ธานี สงวนงาม. 2536. เอกสารประกอบการสอนบรรยายหลักสูตรผู้บริหารระดับสูง. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. 2536. การบริหารการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. 2540. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาเอก. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. 2546. การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ณัฐพร อาหารธรรมคุณ. 2547. การมีส่วนร่วมของชุมชนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลสุเทพ อำเภอเมืองเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทัศน์พล ตุมรสุนทร. 2541. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2537. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนาพานิช.
- _____. 2540. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: ไทยพัฒนาพานิช.

- ธีรรัตน์ กิจจารักษ์. 2542. เอกสารคำสอนวิชาการบริหารการศึกษา. เพชรบูรณ์:
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. 2534. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ: อักษร
ปริทรรศน์.
- ธีรภัช หนูทองแก้ว. 2549. สภาพการบริหารการบริหารารบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติ แผนก
สามัญศึกษา ในกลุ่มที่ 2 นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครศรีธรรมราช.
- นงชนก ตุ่มฉาย. 2546. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับโรงเรียน
มัธยมศึกษาในจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นพ ศรีบุญนาค. 2545. การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว. 2549. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน พระปริยัติธรรม แผนก
บาลี ของสำนักศาสนศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเทพสตรี.
- พระบัณฑิต ศรีชัย. 2548. แนวทางการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขต
การศึกษา 6. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระมหาบุญทอง เหลาฉลาด. 2550. การศึกษาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษากลุ่ม 11 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- พระวุฒิธรรมานันท์. 2554. ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม เขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พยอม วงศ์สารศรี. 2538. องค์การและการจัดองค์การ. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
_____. 2540. องค์การและการจัดองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวน
ดุสิต.
- ไพบุลย์ ช่างเรียน. 2532. วัฒนธรรมการบริหาร. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
- เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. 2537. การงบประมาณ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพันธ์ วรรณบวร. 2543. การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล: กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. รายงาน
การศึกษาอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรัชญา เวสารัชช์. 2528. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ:
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2535. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- มานพ ผลไพรินทร์. 2535. หลักการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547. การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: บั๊กฟ้อยท์.
- วิจิตร ศรีสะอาด. 2535. การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. 2537. การบริหารโรงเรียน: บทบาทของผู้บริหารในการปรับปรุงงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย
- วิจิต บุญเลิศ. 2543. รายงานวิจัยเรื่อง ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น (เอกสารอัดสำเนา).
- วิจิต นันทสุวรรณ และจำนงค์แรกพินิจ. 2541. บทบาทของชุมชนกับการศึกษารายงานการศึกษาวิจัยเสนอสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- วิชัย ธรรมเจริญ. 2541. ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วีรพงษ์ ลือประสิทธิ์สกุล. 2540. TQM Living Handbook: An Executive Summary. กรุงเทพฯ: บีพีอาร์แอนด์ทีคิวเอ็มคอนซัล.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. 2538. จิตวิทยาองค์กรอุตสาหกรรม: การบริหารทรัพยากรมนุษย์ และการเพิ่มผลผลิต. กรุงเทพฯ: เพียรพัฒนา พรินต์ติ้ง.
- วิโรจน์ สารรัตน์. 2542. การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- รุ่ง แก้วแดง. 2545. ปฏิวัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มติชน.
- _____. 2546. โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รุ่งทิพย์ แก้วประเสริฐกุล. 2550. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพะยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. 2551. การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: นำศิลป์ โฆษณา.
- สมคิด บางโม. 2545. การบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- สนใจ ลักษณะ. 2552. การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
- สมพงษ์ เกษมสิน. 2514. การบริหาร. กรุงเทพฯ: เกษมสุวรรณ.
- สมยศ นาวิการ. 2540. การบริหารและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ผู้จัดการ.
- _____ . 2544. การบริหาร. กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.
- สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. 2538. ศัพท์บัญชี. กรุงเทพฯ: พี. เอ.ลิฟวิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.
- _____ . 2554. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาแห่งชาติ. 2547. เอกสารการเรียนรู้ การพัฒนาการบริหารสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. 2546. ปฏิทินการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
เรื่อง การบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ศึกษาการบริหารจัดการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

- 1) สภาพการณ์ (ปัญหาและสาเหตุของปัญหา) การศึกษาของพระสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย เป็นอย่างไร
- 2) แนวคิด ความเชื่อ จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์มีอะไรบ้าง
- 3) ปัจจุบันโครงสร้างและระบบการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยเป็นอย่างไร
- 4) ปัจจุบันของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยมีหลักสูตรการเรียนการสอนอะไรบ้าง
- 5) ปัจจุบันมีแนวทางหรือยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยเป็นอย่างไร เช่น
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ผู้เรียน เป็นอย่างไร
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ ครู คณาจารย์และบุคลากรเป็นอย่างไร
 - ยุทธศาสตร์การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาเป็นอย่างไร
 - ยุทธศาสตร์การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาเป็นอย่างไร
 - ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษาเป็นอย่างไร
 - ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเป็นอย่างไร
- 6) ปัจจุบันมีการดำเนินงานตามหลักสูตร และตามยุทธศาสตร์อย่างไรบ้าง
- 7) ผลจากการดำเนินงานดังกล่าวเป็นอย่างไร
- 8) ปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยให้ประสบผลสำเร็จคืออะไรบ้างและอย่างไร
- 9) ปัญหาและอุปสรรคในการจัดการศึกษาตำบลสันทรายน้อยเป็นอย่างไร
- 10) ความเคลื่อนไหวทางการศึกษาของคณะสงฆ์โดยภาพรวมเป็นอย่างไร
- 11) แนวโน้มในการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยเป็นอย่างไร

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะสงฆ์ในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อย
อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

- 1) ท่านมีแนวคิด ความเชื่อในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างไร
- 2) ท่านคิดอย่างไรต่อการจัดการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม
- 3) ปัจจุบันโครงสร้างการบริหารจัดการของคณะสงฆ์ตำบลสันทราย
น้อยมีองค์ประกอบที่มาจากภาคส่วนใดบ้างและอย่างไร
- 4) วิธีการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ปัจจุบันเป็นอย่างไร
- 5) ผลที่เกิดขึ้นเป็นเช่นไร
- 6) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมคืออะไรและอย่างไร
- 7) ปัญหาอุปสรรคของการสร้างการมีส่วนร่วมมีอะไรบ้าง
- 8) แนวโน้มต่อเรื่องการมีส่วนร่วมต่อการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ตำบลสันทรายน้อยควรเป็น
เช่นไร

ภาคผนวก ข

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล

พระसानิต ปู่ดู

เกิดเมื่อ

26 มิถุนายน พ.ศ. 2530

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2550

มัธยมตอนปลาย โรงเรียนธรรมราชศึกษา

พ.ศ.2554

รัฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่

